

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

60. årgang

28. juli 2017

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 525. plenarforsamling den 26. og 27. april 2017

2017/C 246/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kvinder og transport — Platform for forandringer (sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen)	1
2017/C 246/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om digitalisering og innovative forretningsmodeller i den europæiske finansielle sektor, indvirkning på beskæftigelsen og kunderne (initiativudtalelse)	8

III *Forberedende retsakter*

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 525. plenarforsamling den 26. og 27. april 2017

2017/C 246/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 560/2014 af 6. maj 2014 om oprettelse af fællesforetagendet for biobaserede industrier (COM(2017) 68 <i>final</i> — 2017/0024 (NLE))	18
2017/C 246/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kontrol med likvide midler, der føres ind i eller ud af Unionen, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1889/2005 (COM(2016) 825 <i>final</i> — 2016/0413 (COD))	22
2017/C 246/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et EU-system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse (ETIAS) og om ændring af forordning (EU) nr. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/794 og (EU) 2016/1624 (COM(2016) 731 <i>final</i> — 2016/0357 (COD))	28

2017/C 246/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om forvaltning af energiunionen, om ændring af direktiv 94/22/EF, direktiv 98/70/EF, direktiv 2009/31/EF, forordning (EF) nr. 663/2009, forordning (EF) nr. 715/2009, direktiv 2009/73/EF, Rådets direktiv 2009/119/EF, direktiv 2010/31/EU, direktiv 2012/27/EU, direktiv 2013/30/EU og Rådets direktiv (EU) 2015/652 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 525/2013 (COM(2016) 759 final — 2016/0375 (COD))	34
2017/C 246/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2016) 761 final — 2016/0376 (COD))	42
2017/C 246/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2010/31/EU om bygningers energimæssige ydeevne (COM(2016) 765 final — 2016/0381 (COD))	48
2017/C 246/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder (omarbejdning) (COM(2016) 767 final — 2016/0382 (COD))	55
2017/C 246/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og den Europæiske Investeringsbank — Ren energi til alle europæere (COM(2016) 860 final)	64
2017/C 246/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til en ny europæisk konsensus om udvikling — Vores verden, vores værdighed, vores fremtid (COM(2016) 740 final)	71

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 525. PLENARFORSAMLING DEN 26. OG 27. APRIL 2017

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kvinder og transport — Platform for forandringer

(sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen)

(2017/C 246/01)

Ordfører: **Madi SHARMA**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 13.10.2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	11.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen	148/0/2
(for/imod/hverken for eller imod):	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har stor erfaring med at arbejde med politik i transportsektoren og har for nylig vurderet kønsdimensionen i denne traditionelt mandsdominerede sektor (se udtalelsen TEN/573 *Kvinder og transport*)⁽¹⁾. Som den EU-institution, der repræsenterer civilsamfundet, har udvalget ekspertise i interessentdialoger og -høringer om lovgivningsmæssige foranstaltninger.

1.2. EØSU anerkender interessentplatforme som effektive udvekslingsfora, hvis de:

- giver mulighed for udveksling af bedste praksis mellem forskellige institutioner, virksomheder og foreninger, der står overfor lignende udfordringer
- opmuntrer interessenterne til at tage ansvar og tackle udfordringer
- tager højde for de grundlæggende årsager til udfordringerne

⁽¹⁾ EUT C 383 af 17.11.2015, s. 1.

- følger SMART-målene (specifikke, målelige, realiserbare, relevante og tidsbundne)
- skaber evidensbaserede formidlingsaktiviteter
- udvikler værktøjer og ressourcer, som andre kan gøre brug af
- kopierer platforme på europæisk plan til det nationale og eventuelt også det regionale niveau for at håndtere lignende udfordringer i alle medlemsstater
- modtager oplysninger om initiativer fra andre sektorer, der beskæftiger sig med lignende spørgsmål.

1.3. EØSU foreslår, at der for at håndtere **ligestilling mellem kønnene på transportområdet** etableres en EU-plattform for forandringer (»platformen«), hvis prioritet i første omgang skal være at øge **kvinders beskæftigelsesegnethed i sektoren**. Dette indledende mål kan senere suppleres ved at inddrage »kvinder som brugere«. Transport omfatter luftfart, søfart, vejtrafik, jernbanetrafik, sejlads på indre vandveje og logistik. Et medlemskab kan omfatte (men ikke udelukkende) organer på EU-niveau eller på nationalt niveau, der repræsenterer politiske beslutningstagere, transportindustrien, dennes fagforeninger, medier, passagerorganisationer og NGO'er, som er villige til at gennemføre konkrete tiltag til bekæmpelse af uligheden mellem kønnene på transportområdet.

1.4. EØSU ønsker at fremme målene om gennemførelse af kønssensitive politikker gennem fastsættelse af klare mål: mandat og defineret anvendelsesområde, herunder indikatorer, som udvikles af medlemmerne under platformens udformning. Platformen kan således fungere som et forbillede for de partnerskabsaktiviteter og den koordinerede indsats, der finder sted blandt sektorens interessenter med henblik på at gennemføre nye initiativer i hele Europa.

1.5. EØSU anbefaler, at platformen bevarer evnen til at være fleksibel og justerbar i alle sektorens dimensioner og på politisk plan. Platformens medlemmer og funktion bør baseres på gennemsigtighed og ansvarlighed. Overvågning, evaluering og årlige gennemgange er vigtige instrumenter for platformens troværdighed og succes.

1.6. Platformen kan kun blive vellykket, hvis medlemmerne tager fuldt ejerskab, og derfor foreslår EØSU en tilstedeværelse på internettet med en liste over medlemmerne og deres aktiviteter samt en database over tiltag, anbefalinger, overvågning og evalueringer, som andre kan kopiere, og øvrige oplysninger.

2. Baggrund

2.1. Ansættelse af kvinder i transportsektoren udgør en særlig lav andel. I 2013 var 78 % af transportarbejderne i EU mænd. Tiltrækning af flere kvinder er en forudsætning for at opnå en bedre balance mellem kønnene i sektoren og gøre denne mere brugervenlig samt kompensere for manglen på arbejdskraft og udfordringer (en tredjedel af alle transportarbejdere er mere end 50 år gamle).

2.2. Den 1. juli 2015 vedtog EØSU en sonderende udtalelse om »Kvinder og transport« og deltog i april 2016 i et opfølgende arrangement organiseret af kommissær Violeta Bulc og Věra Jourová. Efterfølgende afholdt GD MOVE forskellige eksperthøringer, hvor aktuelle udfordringer og anbefalinger blev drøftet. EØSU's repræsentant fremsatte en idé om at implementere en »platform for forandringer«, som blev godkendt af Kommissionen som et godt middel til at skabe konkrete og synlige foranstaltninger til fordel for ligestilling mellem kønnene inden for transport. I sit brev af 13. oktober 2016 oplyste Kommissionens næstformand, Frans Timmermans, at »en sådan platform kunne iværksættes i anden halvdel af 2017 i forbindelse med et fælles arrangement mellem EØSU og Kommissionen«.

3. Platform for forandringer

3.1. Kommissionen har mange interessenthøringsværktøjer og -aktiviteter. En platform for forandringer kunne være centreret om frivillige, konkrete målbare foranstaltninger, der følger de mål, der fastsættes ved oprettelsen. Et eksempel på en sådan benchmark-platform er GD SANTE's platform for ernæring, fysisk aktivitet og sundhed.

3.2. EØSU foreslår derfor GD MOVE en interessentplatform på EU-niveau, som kan gennemføre foranstaltninger på grundlag af tilsagn til fordel for **øgede beskæftigelsesmuligheder for kvinder og ligestilling mellem kønnene i transportsektoren**, for i højere grad at inddrage kvinder og skabe mere økonomisk, social og bæredygtig vækst, hvor:

- medlemmerne tilslutter sig fastlagte kriterier for udpegelse og adfærd
- platformens tiltag defineres i overensstemmelse med de mål og det anvendelsesområde, der fastlægges af dens medlemmer i den indledende fase
- platformens forpligtelser overvåges, evalueres og offentliggøres med udbredelse af informationsudveksling til følge.

3.3. I forbindelse med oprettelsen af en sådan platform foreslår EØSU, at GD MOVE i første omgang overvejer følgende etaper og elementer (som der efterfølgende redegøres nærmere for):

- I. Fase I — Forberedelse — identificere relevante interessenter til at deltage i platformen og indlede en dialog med henblik på at fastlægge interesser, vigtigste målsætninger, mandat og anvendelsesområde.
- II. Fase II — Udvikling — sammen med interessenterne udarbejde udkast til godkendelse: et charter for forpligtelse, mandat, anvendelsesområde og mål. Derudover fastlægges tidsplaner, potentielle midler, sekretariat og IT-støtteværktøjer.
- III. Fase III — Gennemførelse — organisere et åbningsarrangement med deltagelse af kommissæren med ansvar for platformen, hvor medlemmerne bliver enige om definitioner, vilkår og anvendelsesområde og fremsætter konkrete anbefalinger om tiltag. Desuden drøftes SMART-mål, indikatorer, kommunikation, der tager hensyn til kønsaspektet, overvågning, evaluering, offentliggørelse og formidling.
- IV. Fase IV — Bæredygtighed — fastlægge indikatorer, mål, vedvarende ressourcer, den årlige gennemgang og feedbackmekanismer. Identificere måder, hvorpå man kan sikre videreførelsen af forpligtelserne og inddrage nye partnere.

4. EU-institutionernes rolle

4.1. Udover Kommissionsformand Jean-Claude Junckers ønske om vækst og beskæftigelse har det maltesiske formandskab ligestilling mellem kønnene som en af sine prioriteter. Platformen kunne tilføre den traditionelle politiske beslutningstagning en »EU-merværdi«-mekanisme, der specifikt fokuserer på en fælles EU-udfordring, nemlig **»muligheder gennem lighed mellem kønnene i den europæiske transportsektor«**. Dette målrettede fokus inddrager relevante interessenter, som måske ellers ikke ville komme i kontakt med Kommissionen. Platformen kunne således supplere EU-institutionernes arbejde.

4.2. Det er af stor betydning, at GD MOVE leder arbejdet, og at den kommissær, der er ansvarlig for platformen, støtter dens funktion, f.eks. ved personligt fremmøde i forbindelse med åbningen og platformens møder i almindelighed. Når platformens medlemmer frivilligt opfylder forpligtelserne, vil de således betragte det som et privilegium at blive bedt om at udfylde en sådan rolle. Derfor er tilgængeligheden af og interaktionen med ledende medarbejdere i GD MOVE af afgørende betydning. Det er ligeledes vigtigt, at EU-institutionerne forpligter sig til at foreslå målrettede tiltag, hvis de anmoder om at blive medlemmer af platformen.

4.3. EU-institutionerne og repræsentanter for transportministerierne (medlemsstaterne) spiller en afgørende rolle i formidlingen af de vigtigste resultater på medlemsstatsniveau. Derfor anbefaler EØSU, at der oprettes en gruppe på højt plan, som forelægger regeringerne og deres politiske beslutningstagere en oversigt over etableringen af en mekanisme til formidling af bedste praksis, flere partnerskabsaktiviteter og bedre samarbejde mellem beslutningstagerne og platformen. Hvis disse interessenter vælger at være medlem af platformen, bør de også forpligte sig til at gennemføre konkrete tiltag.

4.4. EØSU mener, at GD MOVE vil være velegnet som ansvarlig for driften af platformen. GD MOVE vil således skulle tildele budgetmidler samt varetage sekretariatet og visse ressourcer. Andre EU-institutioner kunne forelægge interessenterne anbefalinger fra deres netværk, tildele mødelokaler samt tilbyde oversættelse og tolkning. Der kunne findes mulige alternative finansieringsmuligheder gennem platformmedlemmernes ressourcer.

4.5. Der vil være betydelige omkostninger forbundet med det centrale kommunikationsværktøj, webstedet og databasen, bl.a. til vedligeholdelse. Forskellige EU-organer har udviklet sådanne webressourcer, og det skønnes, at GD MOVE kan tilpasse sig en eksisterende model.

5. Medlemskab

5.1. Platformen bør ikke blot være en »diskussionsklub«. Den er en proces, hvor interessenter kan mødes og drøfte udfordringer og muligheder for kvinder i transportsektoren for derefter at forpligte sig til at gennemføre tiltag, der kan kontrolleres. Kendskab til den type interessant, som medlemmerne udgør, er en fordel med hensyn til at fastlægge deres potentielle interesse- og indflydelsesniveau. Dem, der har størst interesse, vil være dem, der direkte konfronteres med branchens aktuelle udfordringer.

5.2. Medlemskab af platformen kunne omfatte følgende interessenter på europæisk og nationalt niveau: Industrien, SMV-sammenslutninger, fagforeninger (arbejdsmarkedets parter), herunder specialiserede kvindeorganisationer, offentlige forvaltninger, herunder dem, der har indflydelse på indkøb og udbud, dvs.: EBRD, NGO'er, herunder paraplyorganisationer, der forsvare kvinders rettigheder og ligestilling, medier, tænketanke, den akademiske verden og forskningsinstitutter.

5.3. Det kunne desuden overvejes lejlighedsvis at inkludere 1) personer, som er involveret i udarbejdelsen af forpligtelser, og som ikke kan udpeges til medlem af platformen, 2) beslutningstagere og aktører med indflydelse, herunder EU-institutioner og repræsentanter for medlemsstaterne/offentlige myndigheder.

5.4. Medlemskab af platformen bør være gratis, og der bør fastlægges kriterier og vilkår for medlemskab. I første omgang udbetales der hverken godtgørelser for aktiviteter, der udøves af medlemmerne, eller for omkostningerne i forbindelse med medlemskab.

5.5. Medlemskab bør tildeles på grundlag af:

- inklusiv deltagelse
- gennemsigtighed, åbenhed og ansvarlighed
- accept af forskelle og respekt for proportionalitetsprincippet
- anvendelse af SMART-mål for at skabe kohærens.

6. Redegørelse for platformens formål og anvendelsesområde

6.1. Platformens overordnede mål kunne være at øge kvinders deltagelse og forbedre ligestillingen mellem mænd og kvinder i transportsektoren ved at forbedre mulighederne for kvinder, kvindeejede virksomheder og kvindelige ledere, og ved at forbedre arbejdsvilkårene for alle i sektoren og deres endelige virkning på beskæftigelse, inklusion, innovation, bæredygtighed og vækst. Man bør sættes fokus på ligestilling mellem kønnene og dermed fremme beskæftigelsen og afhjælpe manglerne i sektoren. Denne målsætning kan bl.a. opfyldes ved at forbedre kvaliteten af job og arbejdsvilkår for alle, bekæmpe chikane og kønsbaseret vold, give bedre muligheder for at forene arbejde, privatliv og familieliv, øge antallet af kvinder i stillinger med beslutningskompetence og forbedre sektorens image for at tiltrække flere kvindelige arbejdstagere, iværksættere, akademikere og innovatorer. Platformens anvendelsesområde kunne senere udvides til også at omfatte f.eks. forbedring af brugeroplevelsen og fokus på tiltag, der henvender sig til kvinder som brugere.

6.2. EØSU anbefaler gennemførelse af kønssensitive politikker og kønssensitiv budgettering som et centralt redskab til at nå ovennævnte mål. Dette nye koncept misforstås ofte. Der er ikke tale om en forøgelse af de samlede udgifter, men snarere om en fastlæggelse af nye prioriteter og omlægning af udgifter inden for programmer, afdelinger og tjenester. Kønsbudgettering tilføjer klarhed og skaber mekanismer, der giver mulighed for en global og tværgående tilgang til fremme af ligestilling mellem kønnene.

6.3. EØSU anbefaler, at anvendelsesområdet og prioriteterne er i overensstemmelse med EU's politikker og lovgivning og samtidig respekterer dialogen mellem arbejdsmarkedets parter. Platformen bør kombinere top-down- og bottom-up-tilgange for at støtte politikker i den private sektor og offentlige politikker, så der ikke opstår behov for at ændre lovgivningen. Platformen bør af alle parter betragtes som en positiv og nødvendig investering.

6.4. EØSU understreger, at fordelene ved at inddrage interessenter er at:

- give disse mulighed for at udveksle synspunkter, behov og viden
- finde frem til fælles målsætninger for at nå fælles mål
- sætte deltagerne i stand til at påvirke resultaterne ved at inddrage dem i processen med at udforme, udvikle, udpege og gennemføre tiltag
- øge forståelsen mellem interessentgrupper og således reducere potentielle konflikter og meningsforskelle og fremme effektivt samarbejde
- opbygge engagement hos interessenterne og skabe en følelse af ansvar og ejerskab
- sikre bæredygtigheden af planer og dertil knyttede beslutninger
- indføre selvstændighed og fleksibilitet i beslutningstagningen og gennemførelsen.

6.5. EØSU mener, at platformen kunne fastlægge centrale tiltag for at:

- indsamle data og udarbejde nøgleindikatorer med det formål at identificere og nedbryde hindringer og stereotyper
- sikre, at kvinder er synlige og aktive inden for politik og i forbindelse med beslutningsproces og planlægning — ud over administrative opgaver.
- arbejde aktivt for at inddrage både mænd og kvinder med henblik på at skabe et bedre arbejdsmiljø: faciliteter, lige løn for lige arbejde, uddannelse, bedre muligheder for at forene arbejde, privatliv og familieliv osv.
- tage skridt til at få kvinder i beskæftigelse ved at forbedre både kvaliteten og kvantiteten af job, navnlig ved at gennemgå ansættelsesprocedurerne
- revidere juridiske barrierer for kvinders adgang til alle typer job
- i højere grad inddrage universiteter og tilbyde faglig vejledning for at slå et slag for sektorens bredde, blandt andet vedrørende teknologi, F&U og ingeniørvidenskab, og overveje også at forbedre uddannelsesmulighederne for personer med et minimum af færdigheder
- arbejde aktivt for at fremme kvinders rolle i erhvervslivet
- styrke kvinders position og opmuntre sektoren til at blive mere inkluderende
- fremme fokus på uddannelse og erhvervsuddannelse af kvinder gennem hele livet
- forebygge vold, chikane og forskelsbehandling på arbejdspladsen.

6.6. Efterhånden som platformen vokser, kan den tilstræbe at fokusere på centrale områder, der ikke omfatter alle medlemmer. På grund af mangfoldigheden i transportsektoren kan dette blive nødvendigt. Der kunne derfor etableres underudvalg, som fokuserer på centrale interesseområder.

7. Retningslinjer for fastsættelse af prioriteter og for sikring af, at tiltagene passer til de fastsatte prioriteter

7.1. EØSU mener, at det kun er platformens medlemmer, der kan fastsætte dens prioriteter. Interessenterne kan komme med deres egne interesser, så det bør først og fremmest overvejes, hvordan man får dem til at engagere sig i fællesskab for at tackle fælles udfordringer. At forpligte sig til foranstaltninger til støtte for og skabelse af forandringer er et ansvar, som vil tilskynde parterne til at tage ejerskab, både i deres organisationer og i platformen.

7.2. EØSU mener, at forpligtelserne skal være ambitiøse og ændre den nuværende situation samt kræve investering af medlemmernes egne ressourcer. Klar kommunikation og åbenhed om foranstaltningerne på websiden vil ikke kun skabe anerkendelse af forpligtelserne, men også underlægge dem kontrol af de interesserede parter. God kommunikation og dialog blandt platformens medlemmer er således altafgørende for at sikre løbende engagement og undgå forskellige forventninger. Der bør også opmuntres til fælles aktiviteter.

7.3. EØSU anbefaler, at der yderligere fastsættes mål og indikatorer til at støtte platformens tiltag. Sådanne mål og indikatorer bør bidrage til at gennemføre og evaluere skridt hen imod beskæftigelsesmuligheder, ligestilling og styrkelse af kvinders stilling, herunder spørgsmålet om, hvordan mænd og kvinder kommer på lige fod, uanset hvilken teknologi der anvendes. Udviklingsindikatorer, der fungerer som vurderingsværktøjer og styrker resultaternes betydning og integration i en statusrapport, bidrager til at påvirke den politiske og strategiske planlægning, idet fremskridtene kortlægges.

7.4. Generelle statistiske data er tilgængelige hos Eurostat. GD MOVE kunne i samarbejde med Eurostat og platformens medlemmer søge at forbedre indsamlingen af kønsopdelte data med henblik på at skabe et mere fuldstændigt billede.

7.5. Data, mål og indikatorer bør bidrage til overvejelserne om ligestilling mellem kønnene, stereotyper og diskrimination. Uden normativ karakter er det målet at tilskynde organisationer til at omsætte kønsaspektet i gennemsigtig og forståelig kommunikation med deres organisationer og offentligheden, så der kan gennemføres interne analyser af deres egne politikker og deres egen praksis.

7.6. Der kunne udvikles udgangsindikatorer for følgende:

- målsætninger, der fastsættes af platformen for at opfylde realistiske mål
- procentdelen af kvinder pr. stillingstype, herunder i bestyrelser, som ejere, ledere, fagforeningsmedlemmer, forvaltning, teknik osv.
- regelmæssig revision og rapportering om foranstaltninger, der træffes for at sikre ligestilling mellem kønnene i beslutningstagningen
- effektive politikker med henblik på lige løn og gradvis nedbringelse af løn- og pensionsforskellene mellem mænd og kvinder
- politikker/foranstaltninger, der vedtages med henblik på at fjerne alle hindringer for lige muligheder og fremme kvinders arbejde (børnepasningsfaciliteter, bedre muligheder for at forene arbejde, privatliv og familieliv, gennemsigtige rammer osv.)
- budget specifikt afsat til støtte for lige muligheder
- regelmæssig revision af rekruttering — vilkår, herunder vilkår for rekrutteringsbureauer og uddannelsesinstitutioner — gennemsigtighed, tilgængelighed og kommunikation, der tager hensyn til kønsaspektet
- udvikling af indikatorer for omfang, udbredelse og hyppighed af vold, chikane og forskelsbehandling på arbejdspladsen
- årlig oversigt over målene i den kønssensitive budgettering.

8. Overvågning og evaluering

8.1. EØSU mener, at de aktive medlemmer med henblik på at styrke partnerskaberne kan skabe forpligtelser og tiltag, som de drøfter med andre platformsmlemmer inden gennemførelsen. Ved tiltagets afslutning bør der udarbejdes en overvågningsrapport med en liste over aktiviteter, tidsplaner, indsamlede data og vigtigste resultater, så de kan gennemgås og evalueres af platformen. En sådan gennemgang bør fremlægges på en objektiv og upartisk måde med dokumentation og kvalitative vurderinger, der afspejler relevansen i forhold til platformens mål. Eksterne konsulenter kunne anvendes til dette formål, hvis ressourcerne tillader det, i lighed med evalueringen af GD SANTE's platform (se *Årlig overvågningsrapport 2016*).

8.2. EØSU mener, at forpligtelserne skal være veludformede fra begyndelsen og være relevante i forhold til de opstillede mål. Medlemmerne bør overveje specifikke, målbare, acceptable, realistiske og tidsbundne forpligtelser, der kræver grundig forberedelse: tidsplaner, målsætninger og mål, som giver mulighed for effektiv rapportering, enkel overvågning og kommunikation om fuldførelse.

8.3. Forpligtelserne kræver en stor arbejdsindsats og engagement fra medlemmerne ud over deres normale opgaver. En sådan investering bør udgøre en merværdi for virksomhedernes interne arbejde ud over deres sociale ansvar og kan udadtil afspejle deres hensigt om at støtte en bedre balance mellem kønnene på arbejdspladsen. Foranstaltningerne bør være tilgængelige for andre med henblik på at kopiere dem.

8.4. En gennemgang af platformens aktiviteter bør føre til øget netværkssamarbejde og være drivkraft for et samarbejde om at nå de fastsatte mål. Antallet af fælles forpligtelser vil således øges ved at:

- øge samarbejdet mellem politiske beslutningstagere, grupper på højt plan og platformens medlemmer og deres sammenslutninger med henblik på at skabe synergier for langsigtede forbindelser og tiltag, der potentielt kan udvikles og bidrage til nye politikker, hvis dette måtte blive nødvendigt
- øge aktiviteter, som kan udvikles mindre formelt uden for platformens struktur, bl.a. samarbejde med dem, der ikke opfylder kriterierne for medlemskab
- gøre sektoren og indsatsen for at skabe større ligestilling i denne mere synlig med bedre vilkår for alle
- afholde eksterne begivenheder for at sætte fokus på tiltag og tiltrække nye medarbejdere, innovationer og bidrag til transportsektoren
- sammen lære af løbende forbedringer og gennemføre nye måder at arbejde på i sektoren og fremme denne.

Bruxelles, den 26. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om digitalisering og innovative forretningsmodeller i den europæiske finansielle sektor, indvirkning på beskæftigelsen og kunderne**(initiativudtalelse)**

(2017/C 246/02)

Ordfører: **Carlos TRIAS PINTÓ**Medordfører: **Pierre GENDRE**

Plenarforsamlingens beslutning	22.9.2016
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 29, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI)
Vedtaget i CCMI	7.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	150/1/3

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Inden for de sidste årtier er bank- og forsikringssektoren gang på gang blevet genopfundet ved hjælp af teknologi, regulering samt ændrede kundebehov og -forventninger, og denne tendens fortsætter. Nye modeller for investering, opsparing, forsikring og pengeoverførsler giver mulighed for, at et bredt spektrum af borgere kan deltage i projekter af forskellig størrelse.

1.2. Virksomheder inden for finansiel teknologi (FinTech) og forsikringsteknologi (InsurTech) er **katalysatorer** og ofte finansielle institutioners **partnere** i moderniseringen af deres tjenesteydelser, hvor styrker og svagheder sammenlægges, og der skabes gensidige synergieffekter. Efter EØSU's opfattelse findes der et betydeligt potentiale til at skabe værdi ved at fremme et innovativt økosystem baseret på både samarbejde og konkurrence⁽¹⁾.

1.3. Der er helt klart et behov for at genoprette tilliden til og stabiliteten i den finansielle sektor. Forvaltningen af overgangen fra det gamle (traditionelle banksystem) til det nye system har afgørende betydning. I den henseende opfordrer EØSU til, at der indføres en hensigtsmæssig EU-lovgivning for **bankunionens** og **det digitale indre markeds** integrationsproces, der giver mulighed for vækst og innovation, samtidig med at forbrugerne og arbejdstagerne i den finansielle sektor beskyttes.

1.4. Med henblik på at realisere et ægte **indre marked for finansielle tjenester i EU** bør Kommissionens politik støtte lige vilkår for innovation. Som et overordnet princip er der behov for stort set ensartede vilkår set i relation til regulering samt forbrugerrettigheder, arbejdsvilkår og tilsynsmæssige forpligtelser for både den traditionelle finanssektor og FinTech-virksomheder, baseret på reglen om, at de samme aktiviteter skal være underlagt den samme regulering og det samme tilsyn. Mere specifikt kan nævnes:

1.4.1. Der bør konsekvent følges en risikobaseret tilgang til regulering gennem hele innovationslivscyklussen til sikring af et proportionalt og forenklet regelsæt for både etablerede og nye aktører, der giver dem råderum til at eksperimentere med nye teknologier og forretningsmodeller i samspil med tilsynsmyndighederne. Etableringen af en EU-ramme for

⁽¹⁾ Ikke kun konkurrence, men ligeledes samarbejde og partnerskab.

eksperimenter i samarbejde med sektoren og øvrige interessenter — herunder forbruger- og medarbejderrepræsentanter — vil skabe værktøjerne til at sætte fart i støtten til innovation på tværs af aktiviteter (en »sandkasse« for FinTech-innovation) ⁽²⁾.

1.4.2. Det er nødvendigt at se på håndteringen af software som et immaterielt aktiv for at skabe lige konkurrencevilkår set i forhold til tredjeparter, så store investeringer, som virksomheder med hjemsted i EU allerede foretager i informationsteknologier, ikke fratrækkes kernekapitalen (jf. eksemplerne fra USA's banksystem og den schweiziske banksektor eller forsikringssektoren) ⁽³⁾.

1.4.3. Kommissionen, Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) og medlemsstaterne er nødt til at forpligte sig til en harmoniseret og effektiv implementering af det reviderede direktiv om betalingstjenester (PSD2), som indfører meget strenge sikkerhedskrav til initiering og behandling af elektroniske betalinger og beskyttelse af forbrugernes finansielle data med særlig fokus på teknologiske sociale medier og kommercielle giganter.

1.4.4. Handlingsplanen for finansielle detailtjenesteydelser ⁽⁴⁾ og FinTech-taskforcen bør se nøje på de forbrugerrelaterede udfordringer og risici knyttet til digitaliseringen af de finansielle tjenesteydelser for at sikre en tæt koordinering mellem GD JUST og GD FISMA, navnlig med hensyn til spørgsmål om forbrugerbeskyttelse, såsom bestemmelse af, hvilken slags data der skal bruges til at vurdere kreditværdighed, hvordan man kan sikre forståelsen af oplysninger forud for aftaleindgåelse eller effektiv identitetskontrol via en screeningproces.

1.4.5. De foranstaltninger, der indgår i forslaget til ændring af direktivet om bekæmpelse af hvidvaskning af penge (AMLD), bør straks gennemføres ⁽⁵⁾, især dem der vedrører imødegåelse af risikoen for terrorismefinansiering i forbindelse med virtuelle valutaer og risici i forbindelse med anonyme forudbetalte instrumenter.

1.4.6. Crowdfunding og andre løsninger i tilknytning til den kollaborative økonomi bør styrkes ved at udforske mulighederne for oprettelsen af et »kvalitetsmærke« møntet på at opbygge tillid hos brugerne for bedre at kunne udvikle virtuelle fællesskaber og lette samspillet mellem kooperative kunder.

1.4.7. Indførelsen af open source-softwareløsninger i den finansielle sektor bør støttes for at øge sund konkurrence på markedet, reducere omkostninger og forhindre fastlåsning til en enkelt leverandør i sektoren.

1.4.8. Der bør samtidig ses på lovgivningen for peer-to-peer-udlån for at tilgodese mindre balancer.

1.4.9. Der er behov for, at Kommissionen støtter hybrid lending (drevet af kapitalkrav ifølge Basel 3).

1.5. EØSU understreger, at digitaliseringen aldrig må erstatte god personlig rådgivning af en kompetent menneskelig rådgiver (den tætte kontakt til banken ved hjælp af et netværk af tilpassede filialer bør ikke forsvinde!).

1.6. Udvalget har forståelse for, at FinTech kræver nye kvalifikationer hos alle: tilsynsmyndigheder, tilsynsførende, det finansielle økosystems interessenter og befolkningen som helhed. For at udnytte en af de vigtigste potentielle fordele ved FinTech, som kan blive en drivkraft for finansiell inklusion, er EU-medlemsstaterne nødt til at styrke formidlingen af finansiell viden og de digitale færdigheder for at kunne foregribe den nye situation. Dette bør starte i skolen og bør omfatte information om finansielle produkter, deres præsentation online og deres tilknytning til den generelle udvikling af tingenes internet.

⁽²⁾ Kommissionen overvejer en fælles EU-dækkende licens, der giver teknologivirksomheder i sektoren for finansielle tjenesteydelser mulighed for at drive virksomhed overalt i Europa og etablering af en fælleseuropæisk »sandkasse«, eller en særlig lovgivningsramme, for hele Unionen.

⁽³⁾ Jf. Solvens II-kravene.

⁽⁴⁾ Lanceret den 23.3.2017, COM(2017) 139 final, Handlingsplan for finansielle tjenesteydelser til forbrugerne og en offentlig høring om Fintech.

⁽⁵⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 121

1.7. Digitaliseringen i den finansielle sektor truer mange job, og dette tvinger arbejdstagerne til at ajourføre deres kompetencer og kvalifikationer. EØSU finder det hensigtsmæssigt at sikre kompetenceudvikling og videreuddannelse på to niveauer. Internt ved at give medarbejderne mulighed for at påtage sig nye opgaver, således at de nuværende finansmedarbejdere fra »traditionelle institutioner« kan finde beskæftigelse i FinTech/InsurTech-virksomheder, og eksternt ved at forberede de medarbejdere, der ikke kan blive i sektoren, på stillinger i andre sektorer.

1.8. EØSU opfordrer Den Europæiske Socialfond til at udvikle specifikke uddannelsesprogrammer inden for det nye flagskibsinitiativ »Koalitionen for digitale færdigheder og job« ⁽⁶⁾ for at støtte opkvalificering og omskoling af arbejdsstyrken i den finansielle sektor og forberede den på de nye digitale teknologier.

1.9. EØSU opfordrer virksomhederne til at indføre adfærdskodekser og bedste praksis i deres interne regler med henblik på at begrænse kravene til medarbejderne om at være online på alle tidspunkter af døgnet, og udstede retningslinjer, der afskrækker medarbejderne fra at arbejde i weekender og under ferier. Hvis tiltag baseret på frivillighed ikke fungerer, opfordrer EØSU til, at der indføres bindende regler i den henseende.

1.10. Det centrale element i håndteringen af alle disse udfordringer er rettidig information og høring i overensstemmelse med de relevante EU-direktiver om information til og høring af arbejdstagerne. Kommissionen og medlemsstaterne skal sikre overholdelsen af bestemmelserne i den gældende lovgivning, og navnlig arbejdstagerrepræsentanternes ret til at blive inddraget i virksomhedsinterne ændringer.

1.11. EØSU opfordrer til, at forslaget til et direktiv om forebyggende rekonstruktion og muligheden for en ny chance styrkes og gennemføres, idet dette vil hjælpe med til at sikre adgang til rekonstruktionsprocedurer, før en virksomhed erklæres insolvent.

2. En koncentreret og diversificeret sektor er under hastig forandring

2.1. Bank- og forsikringssektoren i Europa er forskelligartet og kendetegnet ved både at have store europæiske og endda globale institutioner samt lokale og regionale strukturer med varierende grad af uafhængighed, hvor visse funktioner er specifikke for de enkelte lande. På trods af en koncentrationsproces i de fleste medlemsstater er markedet stadig fragmenteret på europæisk plan. De gamle skillelinjer mellem bankkoncerner og store forsikringselskaber er stort set forsvundet som følge af etableringen af de facto finansielle konglomerater.

2.2. Under de nye rammevilkår med ustabile markeder og lave renter, et stort reguleringspres, tilsyn og streng overvågning — der blev pålagt banksystemet i kølvandet på den finansielle krise — i kombination med digital omstilling og stigende konkurrence (nye FinTech-virksomheder) samt nye tendenser i forbruget udhules banksektorens resultater fortsat. Med fremkomsten af nye ikke-bankmodeller i den digitale økonomi er der opstået et behov for at analysere samspillet mellem fire faktorer: de traditionelle banker, de nye digitale aktører, tilsynsmyndighederne og forbrugerne.

2.3. I takt med at anvendelsen af internettet fortsat stiger, udvikler bankerne onlinedatterselskaber og virtuelle filialer, hvorigennem kunderne kan udføre simple transaktioner og kontakte en rådgiver. Virksomhedsstrategier, der sigter mod en markant reduktion af HR-investeringerne, samt en forringelse af kundeservicen, har ført til færre besøg i bankfilialerne, og mange filialer lukker over hele Europa.

2.4. I forsikringssektoren sameksisterer flere former for salgskanaler: funktionærer, mæglere, generelle agenter, bancassurance samt selvstændige agenter, der repræsenterer én virksomhed. Forsikringer bliver nu solgt online og via smartphones. Sammensætningen af denne multi-channelling-distribution varierer i EU's medlemsstater og fra produkt til produkt. F.eks. sælges livsforsikring primært via banknetværk (kendt som bancassurance).

⁽⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition> bargaining and soc.

2.5. Betalingsmetoder er under stadig udvikling, og dette vil blive intensiveret. Brugen af checks og kontanter er faldet betydeligt siden begyndelsen af 1990'erne. Samtidig har der været et stigende skift til betaling med kort, direkte debitering og bankoverførsler, som sikrer større sporbarhed, kontrol og sikkerhed samt bekæmpelse af paralleløkonomien. Elektroniske betalinger giver mulighed for at udvide anvendelsesområdet yderligere, f.eks. pengeoverførsler mellem enkeltpersoner og socialsikringsydelse. Nye aktører inden for e-penge går sammen med e-handel, mens der sammen med bankkort udvikles nye teknologier, såsom kontaktløse betalinger, hvis omfang er stigende. Man skal desuden være særlig opmærksom på udviklingen af markedet for kryptovalutaer (bitcoin og andre).

3. Teknologiske fremskridt i den europæiske finansielle sektor og nye aktører

3.1. Innovation i den finansielle sektor sker på internettet i form af netbank, big data, kunstig intelligens, blockchain, cybersikkerhed osv. Data udveksles med høj hastighed, der gør det muligt at foretage risikoanalyser og træffe finansielle beslutninger på grundlag af algoritmer og big data.

3.2. Disse teknologiske omvæltninger og vanskeligheder, som de traditionelle banker står over for i form af egenkapitalproblemer og en midlertidig stramning af likviditeten samt udviklingen af alternative salgskanaler, der ikke er omfattet af de lovmæssige forpligtelser for banksektoren, har banet vejen for FinTech, InsurTech og blockchain og har samtidig åbnet op for nye muligheder og skabt nye risici for forbrugerne.

3.3. FinTech og InsurTech-virksomheder, som fortsat stiger i antal, kombinerer begreberne finansiering, forsikring og teknologi. Disse virksomheder bruger teknologi til at sælge finansielle produkter på innovative måder. De vokser især på områder som forvaltning af opsparing, personlige lån, virksomhedsfinansiering og onlinebetalinger. De spiller en stadig større rolle i participatorisk finansiering (crowdfunding og P2P) gennem dedikerede platforme og brugen af mobilapplikationer, virtuelle valutaer og elektronisk betaling via internettet eller smartphones. De udøver et betydeligt pres på banker og forsikringsselskaber ved at konkurrere på disses traditionelle markeder. De største internetvirksomheder, navnlig »GAFA« (Google, Apple, Facebook og Amazon) er også ved at udvikle projekter i tilknytning til den finansielle sektor på grundlag af deres kontrol med big data.

3.4. Applikationer baseret på distributed ledger-teknologien kan vise sig at have evnen til at skabe en ny form for tillid til et bredt spektrum af tjenesteydelser. Blockchain fungerer uden et centralt kontrolorgan på en gennemsigtig og sikker måde. Både virksomheder og enkeltpersoner kan anvende systemet til at udføre visse transaktioner og omgå den finansielle sektor, navnlig ved anvendelsen af kryptovalutaer.

På samme måde giver PayPal mulighed for at betale for varer i fremmed valuta uden at opgive nogen bankoplysninger.

3.5. FinTech giver virksomheder og enkeltpersoner mulighed for at få adgang til crowdfunding til specifikke projekter ved at anvende dedikerede platforme til at rejse midler i form af donationer, lån eller endda private equity-investeringer. Disse platforme giver mulighed for peer-to-peer-udlån, herunder forbrugslån og personlige lån, uden at skulle gå via bankerne, og gør det muligt for privatpersoner direkte at finansiere meget små virksomheder samt små og mellemstore virksomheder. Platformene kan supplere eller fremme risikovillig kapital, navnlig for innovative virksomheder, og via deres mobilapplikationer give kunderne de finansielle oplysninger i realtid, de har brug for, for at kunne forvalte deres omkostninger eller investeringsvalg.

3.6. Disse nye aktører konkurrerer med de traditionelle forretningsmodeller for bankvirksomhed og forsikring, men både banker og forsikringsselskaber er begyndt at sameksistere med dem. Nogle har allerede indledt en samarbejdsproces med FinTech- og InsurTech-virksomheder, og andre har etableret datterselskaber. Desuden er investeringerne i FinTech steget markant i de seneste år, og denne interesse har ligeledes spredt sig til InsurTech.

4. Er det forbrugerne, der vinder?

4.1. For store virksomheder indebærer denne tilpasning til digitaliseringen af de finansielle tjenesteydelser ændringer, de er i stand til at integrere i deres daglige ledelse. Men situationen er anderledes for mange traditionelle SMV'er og især for meget små virksomheder, der ikke har den interne viden og de ressourcer, der skal til for at kunne tilpasse sig en finansiell verden i hurtigt forandring.

4.2. I en tid med internet og smartphones er kundeprofilerne ikke længere de samme, men deres mod på digital bankvirksomhed og forsikring afhænger af flere faktorer såsom alder, uddannelsesniveau og erhverv. Hvad angår finansiel rådgivning, er der imidlertid stadig et behov for menneskelig kontakt baseret på kundeerfaringer — også blandt unge.

4.3. Virtuelle filialer, bank- og forsikringsselskabernes onlinedatterselskaber, tilbyder kunderne adgang til kredit, lån og forsikringer på internettet og på smartphones ved hjælp af nye applikationer. Med disse tilbud følger mere favorable vilkår: et gratis bankkort, subsidierede rentesatser, bonus for åbning af en konto og en rabat på flere måneders bidrag for forsikring og gensidig forsikring. Disse kundefordele udgør en del af overgangsperioden mellem den traditionelle forretningsmodel for banker, forsikringsselskaber og gensidige selskaber og den model, der opstår som følge af digitaliseringen.

4.4. Dette nye scenarie indebærer både risici og muligheder for forbrugerne:

- Lettere adgang til produkter, flere/bedre valg, muligheder for prissammenligning via websteder, mere personlige, skræddersyede tilbud, reduktion af transaktionsomkostninger (tid og penge) og øget sikkerhed i form af nye biometriske autentificeringssystemer.
- Nye nyttige produkter (f.eks. crowdfunding), men også fremkomsten af nye produkter, der er komplekse, uigennemsigtige, svære at forstå og risikable: f.eks. kviklån.
- Mulige udfordringer forbundet med at give oplysninger forud for aftaleindgåelse/offentliggørelse via nye salgskanaler: f. eks. smartphones pga. den lille skærm.
- Utilstrækkelige oplysninger om de risici, der er forbundet med finansielle produkter.
- Mangel på tilstrækkeligt tilsyn med/håndhævelse af regler for de nye aktører i sektoren for finansielle tjenesteydelser.
- I nogle tilfælde juridisk usikkerhed med hensyn til, hvilken lovgivning der finder anvendelse for nye aktører.
- Uregulerede områder (f.eks. automatiseret rådgivning).
- Mulig uretmæssig diskrimination/udelukkelse forbundet med anvendelsen af big data og manglende digitale kompetencer.
- Cybersikkerhed.

4.5. Digitaliseringen bør gøre formidlingen af de finansielle produkter mere gennemsigtig, men den tilsyneladende forenkling af de udbudte produkter kan skjule en manglende balance i de overordnede finansielle relationer. Brugen af algoritmer garanterer ikke fraværet af skjulte fejl eller produkternes overholdelse af europæiske standarder. Formidling af finansiel viden bør derfor omfatte information om finansielle produkter, og hvordan de præsenteres online.

5. Andre finansieringskilder og betydningen af etisk og ansvarlig finansiering

5.1. SMV'erne (mere end 98 % af alle virksomheder i Europa beskæftiger 2 ud af 3 medarbejdere og skaber 58 % af al værditilvækst) er potentielt sårbare over for risikoen for en kreditstramning som den, der opstod i årene under den globale finanskriser, pga. den nuværende store afhængighed af bankfinansiering (mere end 75 % i Europa sammenlignet med 20 % i USA) og manglen på en egenkapitalkultur i Europa. Derfor bør metoder til supplerende finansiering uden for banksektoren og de risici, de måtte indebære, navnlig i tilfælde af en krise, undersøges.

5.2. Ved finansiering af SMV'er findes der, udover støtten fra EU-fonde, en række alternative kilder, der bidrager til at styrke virksomhedernes udvikling og reducere risici med henblik på at øge jobskabelsen og virksomhedernes konkurrenceevne gennem en reduktion af de almindelige finansieringsomkostninger, som planlagt i Juncker-planen.

5.3. Der skal ske en styrkelse af den socialt ansvarlige, gennemsigtige og bæredygtige bankmodel og af et finansielt system med forankring i realøkonomien, der skaber stabilitet samt social og territorial samhørighed. Bæredygtige banker vælger bevidst en strategi baseret på en »triple-bottom-line«-forretningsmodel (der omfatter økonomiske, sociale og miljømæssige resultatindikatorer med henblik på finansiering af projekter uden negative eksternaliteter) ved at fokusere på etableringen af stærke forbindelser med deres kunder og den udvidede kreds af interessenter.

5.4. Kooperative banker og forsikringsselskaber samt gensidige selskaber har længe fokuseret på at skabe værdi for alle interessenter — »værdi for interessenter«-modellen — under udviklingen af deres forretning. De har dog også taget konventionelle kommercielle institutioners praksis til sig og har ikke undgået problemerne som følge af den finansielle krise. I øjeblikket ser digitalisering ikke ud til at være en drivkraft for en tilbagevenden til en mere etisk forretningspraksis, som imødekommer de reelle behov i samfundet.

6. Indvirkning på beskæftigelse og arbejdsvilkår

6.1. Ifølge Bloomberg har bankerne nedlagt omkring 600 000 stillinger på verdensplan siden den økonomiske krise i 2008. Disse massive personaleudskæringer skyldes hovedsageligt krisen, men også digitaliseringsprocessen.

6.2. I Europa skønnes banker og forsikringsselskaber at have næsten 4 mio. medarbejdere, heraf 3 mio. i banksektoren og næsten 1 mio. i forsikringssektoren. Citigroup vurderer, at banksektoren vil skære omkring 1,8 mio. stillinger bort i Europa og USA i løbet af de næste ti år. I Europa, hvor bankerne beskæftiger næsten 2,9 mio. fuldtidsmedarbejdere, vil der kun være 1,82 mio. tilbage i 2025. Denne tendens illustreres af de mange fyringsrunder, flere store europæiske bankkoncerner for nylig har annonceret. Der kan konstateres en tendens til deltidsarbejde og andre former for beskæftigelse i finanssektoren i en række lande.

6.3. Der er behov for aktive arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger til at imødegå de igangværende og kommende ændringer for de berørte medarbejdere. Arbejdsmarkedets parter på alle niveauer spiller en vigtig rolle med hensyn til at finde hensigtsmæssige løsninger. Et eksempel på bedste praksis i den henseende er den generelle fond til omskoling af berørte bankmedarbejdere i Østrig, der blev etableret gennem overenskomstforhandlinger på sektorniveau, og som er finansieret af både sektoren og det offentlige.

6.4. Den kontinuerlige reduktion af antallet af bankfilialer er blevet fulgt op af en revision af filialkonceptet i overensstemmelse med typen af de berørte kunder. Forud for lukningen af bankfilialer var medarbejderstaben svundet ind som følge af automatiseringen af transaktioner. På forsikringsområdet er netværket af generelle agenter og mæglere robust på trods af en udpræget tendens til nedskæringer. Antallet af lønnede funktionærer vil falde.

6.5. På børsen bliver køb/salg af aktier, valuta og credit default swaps (finansielle derivater, hvor sælgeren kompenserer køberen i tilfælde af tredjeparts misligholdelse) i stigende grad udført af computere.

6.6. En ny kognitiv platform, der er baseret på big data og er blevet prøvekørt af en stor bankkoncern, er i stand til at besvare spørgsmål stillet på et naturligt sprog inden for en lang række områder og foreslå færdigpakke svar til kunderådgivere. Denne teknologi kan bruges som en virtuel assistent i både bankvirksomhed og forsikring. Salgsmedarbejdere kunne være blandt de første, der berøres af dette.

6.7. Arbejdsvilkårene er blevet ustabile, og uddannelseskravene er steget markant, både for at give arbejdstagerne de nødvendige digitale kompetencer og for at give dem mulighed for at skifte arbejde, hvis behovet for erhvervsmæssig mobilitet skulle opstå.

6.8. Eftersom digitale fremskridt kræver en enorm ændring af de værktøjer, færdigheder og kompetencer, som medarbejderne råder over, er virksomhederne nødt til at være klar til at investere i den fortsatte udvikling af kompetencer og kvalifikationer. De kollektive overenskomstforhandlinger og den arbejdsmarkedsmæssige dialog er nødt til at fokusere på vigtigheden af at tilpasse erhvervsuddannelserne til fremtidige behov og muliggøre denne uddannelse samt beskrive, hvordan ny teknologi allerede anvendes i sektoren. Hvilke kompetencer de nuværende medarbejdere i finanssektoren har brug for, for at forblive relevante i fremtiden, og hvordan der kan undervises i disse kompetencer, bør undersøges fra sag til sag.

6.9. Der er en stigende bekymring vedrørende arbejdstiden i forbindelse med indførelsen af onlinearbejde og de mange arbejdspladser, der allerede er skåret væk. Det står allerede klart, at flere finansielle aktiviteter vil blive flyttet internt i EU og ud af Europa til lande med lave lønomsparinger og en lav grad af social beskyttelse.

6.10. Det er vigtigt, at de digitale løsninger altid tjener borgerne og bidrager til at forbedre de sociale standarder og arbejdsvilkårene. Den sektorbestemte sociale dialog bør styrkes på alle niveauer, herunder på europæisk plan, for at finde

frem til de bedste løsninger og dermed forhindre social uro. På sektorniveau og i hver virksomhed bør arbejdsgiverne bestræbe sig på at indlede forhandlinger med fagforeningsrepræsentanterne for at sikre, at der træffes effektive foranstaltninger med hensyn til indkomst, arbejdsvilkår, social beskyttelse, uddannelse og støtte til intern geografisk og erhvervsmæssig mobilitet og genplacering. Disse foranstaltninger bør finde sted så hurtigt som muligt for at foregribe omstrukturingsprocesser, og ikke først efter at tabet af arbejdspladser er begyndt.

6.11. En kontrolleret digitalisering af den finansielle sektor bør opretholde kvalitetsjobbene og forbedre kunderelationerne, samtidig med at der fortsat er tilstrækkelig adgang til personlig finansiell rådgivning. Den bør sikre effektiv transaktionssikkerhed og effektiv beskyttelse af personoplysninger for både kunder og medarbejdere. Medarbejdere og forbrugere af finansielle tjenesteydelser bør, gennem deres repræsentative organisationer, inddrages, således at der kan tages højde for deres praktiske viden på området.

7. Regulering og tilsyn

7.1. De finansielle produkters stigende kompleksitet og databehandlingshastigheden skaber — sammen med anonym, automatiseret markedsføring og rådgivning — højrisikosituationer, som ofte ikke kan bedømmes eller kontrolleres af ejeren af de midler, der er anbragt eller investeret. EØSU ser med bekymring på risikomodelernes utilstrækkelighed og deres manglende evne til at vurdere risikoprofilen for de forskellige kategorier af ikke-sikrede investeringer korrekt.

7.2. Ifølge direktøren for den franske nationalbank skal udviklingen af digital finansiering gå hånd i hånd med regulering, der skal tilpasses for ikke at kvæle innovation, og som fortsat skal sikre et højt niveau af transaktionssikkerhed og forbrugerbeskyttelse. EØSU mener, at samme høje standarder skal gælde for både den traditionelle finanssektor og de nye FinTech-virksomheder/-forretningsmodeller.

7.3. MiFID II er et af de vigtigste reguleringsmæssige initiativer, der vil ændre markedstruktur og forretningsmodeller. Virksomhederne bør se reguleringskravene som en strategisk mulighed.

7.4. De nye regler for digitale betalinger (PSD2) har til formål at øge onlinetransaktioners sikkerhedsniveau for at reducere den form for svig, som kanalen i øjeblikket er præget af.

7.5. Et nyt EU-direktiv om bekæmpelse af hvidvaskning af penge vil indføre nye krav til kundelegitimationsprocedurer i kombination med nye forpligtelser til at indberette mistænkelige transaktioner og opbevare fortegnelser over betalingstransaktioner.

7.6. Den ajourførte ramme for samarbejde om forbrugerbeskyttelse (CPC-forordningen) vil give de nationale myndigheder større beføjelser til håndhævelse af lovgivningen om forbrugerbeskyttelse og forbedre den nødvendige koordination mellem medlemsstaterne.

7.7. Med anvendelsen af Solvens II-lovgivningen for forsikringselskaber og Basel 3/CRD IV-ordningerne for banker opstår spørgsmålet om, hvordan en supplerende reguleringsmæssig tilgang kan tage hensyn til de risici, der bæres af de nye aktører i det finansielle system og deres indvirkning på denne sektor som helhed.

7.8. Efter de stresstest, som Den Europæiske Banktilsynsmyndighed udførte i 2016, har Kommissionen fremlagt forslag, der afspejler den debat om styrkelse af kapitalkravene, som i øjeblikket ledes af Baselkomitéen. De universelle standarder, der vedtages, bør stå i forhold til størrelsen og typen af de nystartede kreditinstitutter og finansieringsvirksomheder. EØSU bifalder Kommissionens seneste pakke af forslag ⁽⁷⁾.

7.9. Den finansielle krise har skabt et lukrativt forretningsområde for direkte investeringsfonde — skyggebankvirksomhed — i de seneste år. Digitaliseringens indvirkning på disse midler bør ikke skabe reguleringsmæssige mangler på bekostning af stabiliteten i det finansielle system.

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse ECO/424 om ændring af kapitalkravsforordningen (CRR) med henblik på at indarbejde ændringer af Basel-regelsættet (endnu ikke offentliggjort i EUT).

7.10. I betragtning af svaghederne i traditionelle risikovurderingsmodeller, der er ude af stand til korrekt at vurdere finansieringsmodeller, der ikke er baseret på sikkerhedsstillelse, bør de europæiske tilsynsmyndigheder intensivere kontakten med nystartede FinTech-virksomheder, idet de tilsynsførende har brug for nye kompetencer til FinTech.

Bruxelles, den 26. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Glossar

Bankassurance: Salg af forsikringsprodukter via en banks filialer. Denne form for strategiske partnerskaber samler netværk og skaber synergieffekter for virksomhederne.

Betalingsmetoder: Betaling via en kasseterminal (point of sale, POS) er den mest udbredte form for mobil betaling på verdensplan og stammer oprindeligt fra e-handel. Dette økosystem omfatter også PayPal-alternativet og de teknologiske operatører Samsung Pay, Apple Pay, osv. Personlige (P2P) betalingstjenester er et reelt alternativ for dem, der bor i lande, hvor banksektoren er mindre udviklet. I dag er »apps« til mobilbanktjenester en realitet.

Big data: Lagring og behandling af store datamængder, der overføres med høj hastighed. »Analytics« henviser til omdannelsen af data til information ved hjælp af matematiske og statistiske metoder til beslutningstagning i den finansielle sektor.

Bigtech: Teknologigiganter som Google, Apple, Facebook og Amazon (GAFA), som er begyndt at udvide deres betydelige forretningsaktiviteter til bankvirksomhed.

Bitcoin: Virtuel valuta i en eksperimenterende fase, som i stigende grad accepteres på markedet.

Blockchain: En teknologisk platform, der støtter »bitcoin«. Den har en meget effektiv database, der kan benyttes i finanssektoren eller i en lang række applikationer.

Cloud: Modeller for levering af internetbaserede tjenesteydelser.

Crowdfunding: Finansiering via internetplatforme, der skaber kontakt mellem iværksættere og investorer. Der findes platforme, som pålægger iværksætterne at udbyde en andel i deres virksomhed til gengæld for investeringer (crowdinvestering).

Crowdlending: Finansiering via internettet for iværksættere, som modtager et lån fra en gruppe af personer, der skal betales tilbage på grundlag af en fast rentesats.

Cybersikkerhed: Dette begreb vedrører risikoen for cyberangreb og datatyveri. Cybersikkerhed skal øge og sikre kundernes tillid.

Digitalisering: Dette vedrører teknologien som helhed (internet, mobil teknologi, big data, blockchains, kunstig intelligens, cloud computing, robotteknologi, cybersikkerhed), når den anvendes på nye modeller for kunderelationer og til forvaltning af bankers og forsikringsselskabers transaktioner. Teknologi er et middel til at opnå digitalisering og ikke et mål i sig selv.

Exponential banking: Eksponentielle teknologier (som er opstået som følge af den digitale revolution) anvendes til at øge omfanget og kvaliteten af finansielle tjenesteydelser samt til at reducere omkostningerne.

FinTech/InsurTech: Innovative nyetablerede virksomheder, som tilbyder nye bank- eller forsikringsløsninger med lave omkostninger.

Hybrid lending: En kombination af lån ydet af banker og private banking-kunder. Dette giver bankerne mulighed for at øge aktivitetsniveauet, uden at dette giver sig udslag i en forøgelse af balancen, og samtidig opfylde behovene hos kunder og medinvestorer.

Knowmad: Nyuddannede fagfolk, der mener, at det de bidrager med er viden, og som derfor prioriterer friheden til selv at tilrettelægge deres arbejde og tid.

Konnektivitet: Som følge af de teknologiske fremskridt kan vi nu være forbundne til hver en tid og hvor som helst. Dette giver arbejdstagerne mulighed for at arbejde på en mere fleksibel måde, idet de kan arbejde hjemmefra eller fra et andet sted (telearbejde, »smart working«) samt på deltid. Unge er allerede vant til at arbejde på denne måde, og fordelene ved at have en række valgmuligheder kan udnyttes.

Kundens oplevelse: Udvikling af et indgående kendskab til hver enkelt kunde, så de kan få en skræddersyet betjening ved alle henvendelser til banken. Sociale netværk og webplatforme er vigtige elementer.

Kunstig intelligens: Maskine med indlæringsevne. »Roboadvisor« er en maskine, der kan yde finansiell rådgivning, og som fungerer på samme måde som den menneskelige hjerne.

Markedsforstyrrelser: Digital omstilling er ikke mulig uden en ny organisatorisk og kulturel model. Innovation er afgørende for konkurrenceevnen i forbindelse med denne omfattende omstillingsproces i banksektoren. Forandringer begynder med mennesker.

Millennials: Den første generation af digitalt indfødte, der er født mellem 1980 og 2000, og som vil udgøre 75 % af arbejdsstyrken i 2025. De besøger normalt ikke bankfilialer.

Multi-channelling: En effektiv kombination af brugen af digitale og personlige banktjenester. Kunden står i centrum for forretningen.

Neobanks: De behøver ikke en banklicens til at drive forretning: de udvikler software på grundlag af en eksisterende banks infrastruktur.

Regtech: Innovative teknologier, der gør det lettere at overholde lovgivningen, og som reducerer de omkostninger og det ressourceforbrug, der er forbundet hermed. Digital regulering og overvågning er en udfordring for den finansielle sektor (der skal sikres lige konkurrencevilkår).

STEM: Studier inden for videnskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik. De erhverv, der for øjeblikket er på fremmarch, er dem, der vedrører disse emneområder, og digitale færdigheder har afgørende betydning i alle sektorer. Uddannelse er derfor en prioritet.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 525. PLENARFORSAMLING DEN 26. OG 27. APRIL 2017

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 560/2014 af 6. maj 2014 om oprettelse af fællesforetagendet for biobaserede industrier

(COM(2017) 68 final — 2017/0024 (NLE))

(2017/C 246/03)

Hovedordfører: **Mihai MANOLIU**

Anmodning om udtalelse	Rådet, 21.3.2017
Retsgrundlag	Artikel 187 og 188 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Præsidiets henvisning	28.3.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	27.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen	160/0/4
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU mener, at forslaget til ændring af forordning har til formål at forbedre bestemmelserne i Rådets forordning og at strømline dem yderligere med henblik på gennemførelsen af målsætningerne med fællesforetagendet for biobaserede industrier (fællesforetagendet BBI). Forslaget er i overensstemmelse med de oprindelige mål og bestemmelserne i de eksisterende politikker.

1.2. EØSU er af den opfattelse, at fællesforetagendet BBI skal skabe synergier med andre EU-programmer f.eks. samhørighedspolitikken, uddannelse, miljø, SMV'er, konkurrenceevne, politikken for udvikling af landdistrikter, styrke regionale og nationale forsknings- og innovationskapaciteter inden for rammerne af de nuværende politikker og strategier for intelligent specialisering.

1.3. Kommissionen udfører løbende operationelle udvekslinger med Bio-based Industries Consortium (BIC) navnlig i form af høringer og drøftelser om betaling af finansielle bidrag fra medlemmerne af fællesforetagendet BBI. Det foreliggende forslag til ændring af forordning har ingen yderligere virkning ud over den, som oprindeligt var påtænkt i forbindelse med Rådets forordning. De påtænkte ændringer er udelukkende af teknisk art, således at der ikke kræves en konsekvensanalyse af det foreliggende initiativ.

1.4. EØSU glæder sig over, at forslaget reducerer den administrative byrde for BIC for så vidt angår dets rolle som mellemlid mellem **medlemmerne af konsortiet, som er forpligtede til at yde finansielle bidrag, og projektets deltagere**. BIC har fortsat det endelige ansvar for levering af aggregerede tal vedrørende de finansielle bidrag fra medlemmerne.

1.5. EØSU støtter en række væsentlige præciseringer, der indføres med den nye forordning:

- det bliver muligt at overføre de finansielle bidrag på to måder ved enten at overføre dem fra konsortiet til fællesforetagendet BBI (som hidtil), og/eller ved at overføre dem direkte fra et medlem af BIC til en støttemodtager i samme projekt;
- kategorien af parter, der kan yde et økonomisk bidrag (konstituerende enheder i BIC), vil blive udvidet;
- tilslutningen til det overordnede finansielle mål vil blive fastholdt;
- medlemmerne i BIC får ret til at indberette deres finansielle bidrag til projekterne.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU mener, at begrebet biobaserede industrier indgår i den mere generelle bioøkonomi, defineret som produktion og udvinding af vedvarende biologiske ressourcer og forarbejdningen heraf til produkter, fremstillet på baggrund af biologiske elementer som f.eks. fødevarer, foder og bioenergi. Tre fjerdedele af EU's agerjord anvendes til dette formål, og denne sektor med en omsætning på 2 000 mia. EUR beskæftiger mellem 17 og 19 mio. europæere. Virksomheder inden for viden i bioøkonomien har en omsætning på 57 mia. EUR og beskæftiger ca. 305 000 mennesker (2009).

2.2. Bioøkonomi i Europa kan fremme udvikling, skabe merværdi og nye, sikre, anstændige arbejdspladser og på betragtelig vis reducere afhængigheden af import samt bidrage til en rationel anvendelse af begrænsede, men vedvarende biologiske ressourcer og klart bidrage til en udvikling af verdenshandelen.

2.3. Der foregår ofte en konkurrence på forskellige niveauer mellem de forskellige teknologier og anvendelsen af biologiske ressourcer. Dette problem forværres yderligere af disse ressourcers begrænsede tilgængelighed. Selvom bioøkonomien kan bidrage betydeligt til målet om mindskelse af drivhuseffekten, der genereres af CO₂-emissioner, som vil have en positiv indvirkning på folkesundheden, kan man imidlertid konstatere en negativ virkning, der giver sig udslag i øgede drivhusgasemissioner, hvis indvirkning på miljøet man ikke kan se bort fra.

2.4. Den europæiske politiske ramme for bioøkonomien er fordelt på flere sektorpolitikker: landbrug, fiskeri, skovbrug, klima, cirkulær økonomi og forskning, der udgør lige så mange forskellige aktivitetsområder, der er omfattet af forskellige politiske og sektorielles lovgivningsmæssige retsakter⁽¹⁾.

2.5. En omfattende strategi for den biobaserede industri blev dog lanceret i 2012 med henblik på at sikre politisk sammenhæng, men det ser ud til, at der fortsat findes uoverensstemmelser. EU giver støtte til innovationsaktiviteter inden for bioøkonomi gennem rammeprogrammet for forskning og innovation (Horisont 2020) og en vifte af andre finansieringsinstrumenter. EØSU mener, at det er nødvendigt at sikre bæredygtighed og en sammenhængende politik på området.

2.6. Flere meddelelser fra Kommissionen understreger betydningen af at overveje **et offentlig-privat partnerskab (OPP) for biobaserede industrier** som teknologisk initiativ⁽²⁾.

2.7. Retsgrundlaget for dette forslag til ændring af forordning er artikel 187 og 188 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). Da medlemsstaterne ikke er i stand til at handle på egen hånd, er det EU, der kan ændre den juridiske ramme for fællesforetagendet. Formålet med nærværende forslag er at tilpasse bestemmelserne i Rådets forordning, således at medlemmerne af BIC konkret har mulighed for at opfylde deres forpligtelse til medfinansiering. Forslaget er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. Denne ændring var ligeledes nødvendig, da der ikke fandtes nogen mulighed for at fortolke Rådets forordning, så det gav mulighed for udbetaling **på projektniveau**.

⁽¹⁾ Den fælles landbrugspolitik (FLP), den europæiske skovstrategi, den fælles fiskeripolitik, Europa 2020-strategien, EU's handlingsplan for den cirkulære økonomi, 50 netværk i det europæiske forskningsrum og tre initiativer vedrørende fælles programlægning.

⁽²⁾ COM(2012) 60 final: Nye veje til bæredygtig vækst: Bioøkonomi i Europa, COM(2014) 14 final: En industriel renæssance i Europa, COM(2013) 494 final: Offentlig-private partnerskaber under Horisont 2020: et stærkt redskab til at sikre innovation og vækst i Europa, COM(2012) 79 final: Det europæiske innovationspartnerskab om landbrugets produktivitet og bæredygtighed.

3. Særlige bemærkninger

3.1. På grundlag af rammeprogrammet for forskning og innovation vedtog Kommissionen i 2012 en bioøkonomisk strategi, der sigter mod at sikre politisk sammenhæng mellem de forskellige relevante indsatsområder og de tilhørende målsætninger på både nationalt plan og EU-plan. Denne foranstaltning var nødvendig for at øge den offentlige finansiering og de private investeringer med relation til bioøkonomi. Der er blevet udviklet deltagelsesbaserede forvaltningsmodeller. Denne strategi har dannet grundlag for en handlingsplan med 12 foranstaltninger omkring tre hovedtemaer:

- investeringer i forskning, innovation og udvikling af færdigheder;
- styrket samspil mellem politikker og inddragelse af de berørte parter;
- gunstige betingelser for markedet og konkurrenceevnen inden for bioøkonomien.

3.2. De foranstaltninger, der blev truffet, havde til formål at skabe et samarbejde inden for bioøkonomi og oprette et observatorium for bioøkonomiske aktiviteter og har ført til fremkomsten af nye markeder gennem fastlæggelse af standarder, navnlig for så vidt angår bæredygtighed og levedygtighed, og har således skabt det nødvendige videngrundlag for en bæredygtig intensivisering af primærproduktionen. Det er planen at gennemgå og ajourføre denne strategi i 2017.

3.3. Kommissionens forslag indeholder en teknisk ændring af det gældende dokument, nemlig Rådets forordning (EU) nr. 560/2014 om oprettelse af fællesforetagendet BBI.

3.3.1. Fællesforetagendet BBI er et organ, der varetager gennemførelsen af et offentlig-privat partnerskab, som består af EU, repræsenteret ved Kommissionen, og BIC. Formålet med dette fællesforetagende er at gennemføre det fælles teknologiinitiativ vedrørende biobaserede industrier inden den 31. december 2024.

3.3.2. På grund af konsortiets vanskeligheder ved at yde finansielle bidrag ifølge den i Rådets forordning fastsatte metode, foreslås det at indføre muligheden for at yde finansielle bidrag på projektniveau sideløbende med den eksisterende betalingsform på programniveau. Denne løsning afhjælper situationen på en effektiv måde og bidrager til at nå de oprindelige mål i Rådets forordning ved at give medlemmerne af BIC mulighed for at opfylde deres oprindelige forpligtelse. Den foreslåede løsning er den samme for fællesforetagendet IMI 2 (fællesforetagendet for initiativet om innovative lægemidler 2), hvori det bestemmes, at andre medlemmer end Unionen kan yde finansielle bidrag såvel på programniveau, som er den metode, der i øjeblikket anvendes af trustfonde og velgørende organisationer, som på projektniveau, som er den procedure, der anvendes af kommercielle enheder. Denne foreslåede ændring er ikke en del af programmet for målrettet og effektiv regulering (REFIT).

3.4. Fællesforetagendet BBI har til formål at gennemføre et offentlig-privat partnerskab bestående af på den ene side Den Europæiske Union, repræsenteret af Kommissionen, og på den anden side BIC, der er indført ved Rådets forordning (EU) nr. 560/2014. Dette partnerskab har til formål at gennemføre det fælles teknologiinitiativ vedrørende biobaserede industrier i overensstemmelse med fællesforetagendet BBI's vedtægter senest den 31. december 2024.

3.5. Artikel 3 i Rådets forordning fastsætter specifikt bidragene fra hver deltager i fællesforetagendet, administrations- og driftsudgifter, som man deles om, og hvortil der lægges et ikke nærmere angivet beløb i form af bidrag i naturalier til gennemførelsen af indirekte aktioner (IKOP) og bidrag i naturalier til de supplerende aktiviteter (IKAA). I henhold til vedtægtens fortolkning skal bidraget fra BIC indføres i budgettet for fællesforetagendet BBI **på programniveau**. Andre medlemmer end Unionen eller deres konstituerende enheder, der deltager i gennemførelsen af indirekte finansieringsaktioner, skal indbetale finansielle bidrag direkte til sådanne indirekte aktioner **på projektniveau**.

3.6. Mange BIC medlemmer er stødt på vanskeligheder med betalingen. Et finansielt bidrag på programniveau anses for at være urentabel, fordi der ikke garanteres noget udbytte til gengæld, navnlig for så vidt angår projektresultaterne og beslægtede intellektuelle ejendomsrettigheder, og fordi bidrag på programniveau kunne få et BIC medlem til at levere bidrag til sine egne konkurrenter. Der er blevet foreslået en alternativ metode til at yde finansielle bidrag, nemlig **betaling på projektniveau** — hvilket betyder, at deltagere, der bidrager finansielt, kan drage fordel af resultaterne af projektet — og denne betalingsmåde påvirker ikke EU's interesser. Ønsket er her at forfølge de biobaserede værdikæder, herunder SMV'er, forsknings- og teknologcentre samt universiteter.

3.7. Finansielle bidrag fra andre medlemmer end Unionen skal opfylde følgende krav:

- Betalingen af det finansielle bidrag på programniveau gælder kun for fællesforetagendet BBI;
- den nuværende virksomhedsmodel egner sig til at styrke samarbejdet med trustfonde og organisationer med velgørende formål;
- det er nødvendigt at tilpasse de retlige rammer for fællesforetagendet BBI med henblik på at lette samarbejdet med virksomhederne.

3.8. I henhold til det foreliggende forslag kan medlemmerne i BIC fortsætte med at betale deres finansielle bidrag på **programniveau**. Hertil kommer, at de også får mulighed for at overføre det finansielle bidrag direkte til en anden deltager i **projektet**, i henhold til de regler, som begge parter indbyrdes har godkendt («konsortieaftalen»), og de gældende retlige rammer [(overførsel af medlemmerne fra BIC til konsortiet) og (de finansielle overførsler fra medlemmerne i BIC til projektets støttemodtagere)], i overensstemmelse med deres nationale lovgivning og deres sædvanlige regnskabspraksis. BIC vil få til opgave at aflægge rapport i aggregeret form om de modtagne finansielle bidrag.

3.9. Modellen for støtteaftaler i fællesforetagendet BBI vil blive ændret i overensstemmelse hermed. Det bør bemærkes, at den foreslåede ændring hverken har betydning for beskyttelse af grundlæggende rettigheder, eller hvad angår de budgetmæssige konsekvenser. Det anslås, at en nedskæring i budgettet vil påvirke de akademiske kredse og de involverede SMV'er, da EU's bidrag hovedsagelig er øremærket forsknings- og innovationsaktiviteter.

3.10. Denne ændring af forordningen er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver enkelt medlemsstat. Der er ikke behov for forklarende dokumenter.

Bruxelles, den 27. april 2017.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kontrol med likvide midler, der føres ind i eller ud af Unionen, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1889/2005

(COM(2016) 825 final — 2016/0413 (COD))

(2017/C 246/04)

Ordfører: **Javier DOZ ORRIT**

Medordfører: **Mihai IVAȘCU**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 19.1.2017 Rådet, 19.1.2017
Retsgrundlag	Artikel 114 og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	6.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	27.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	154/4/4

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Efter EØSU's opfattelse bør bekæmpelse af terrorisme og finansiering heraf samt bekæmpelse af hvidvask af penge og andre relaterede former for økonomisk kriminalitet til stadighed prioriteres i EU-politikken.

1.2. EØSU støtter de i Kommissionens forslag indeholdte foranstaltninger, der ophæver den tidligere forordning fra 2005 med henblik på at tilpasse regelsættet til den nuværende situation og rette op på de mangler, der er blevet konstateret i en række undersøgelser af forordningens gennemførelse.

1.3. EØSU mener, at udvidelsen af kontrollerne og af myndighedernes beføjelser til at foretage kontrol og beslaglæggelse, når der er begrundet mistanke om ulovlige handlinger, vil gøre det nemmere at opdage flere tilfælde af svig og indsamle flere oplysninger.

1.4. EØSU finder det nødvendigt at forbedre samarbejdet mellem de kompetente myndigheder og mellem medlemsstaterne, således at anvendelsen af den nye forordning kan få størst mulig virkning. EØSU opfordrer alle medlemsstater til at stille deres terrorbekæmpelsesdatabaser til rådighed for Europol. Kommissionen bør også fremme samarbejdstiltag, for at samtlige medlemsstater kan råde over de nødvendige midler til en effektiv kontrol af de forskellige typer likvide midler og transporten af dem.

1.5. EØSU foreslår efter at have foretaget en undersøgelse og omfattende høringer, at Kommissionen udarbejder en plan for, hvordan man kan begrænse anvendelsen af kontanter i EU. I den sammenhæng bør det overvejes, hvorvidt tærsklen på 10 000 EUR for angivelsespligten er hensigtsmæssig.

1.6. EØSU er af den opfattelse, at Kommissionen bør gå et skridt videre i fastlæggelsen af sanktioner for manglende opfyldelse af denne angivelsespligt. En harmonisering af sanktionerne på tværs af medlemsstaterne og ensartet underretning af Kommissionen herom er en nødvendighed for ikke at skabe smuthuller for lovovertrædere.

1.7. EØSU udtrykker ligesom i udtalelsen ECO/408⁽¹⁾ sin bekymring over en række faktorer, som i alvorlig grad kan begrænse effektiviteten af Kommissionens forordning. Det største problem er, at skattelyene, hvor hvidvaskning af penge for det meste finder sted — og hvis pengestrømme til og fra EU særligt bør overvåges — ikke figurerer på den liste over lande og territorier, som Kommissionen i sit forslag til forordning af 14. juli 2016 anser for højrisikoområder.

1.8. Efterforskningen af ulovlige pengestrømme er knyttet til efterforskningen af andre lovovertrædelser, især skattemæssige lovovertrædelser. EØSU foreslår derfor, at også skattemyndighederne får adgang til oplysninger, der indhentes i forbindelse med kontrollen af pengestrømme.

1.9. Udvalget mener, at definitionen af likvide midler ikke kun bør omfatte guld, men også andre »højlikvide ædle råvarer« straks fra forordningens vedtagelse.

1.10. Omend EØSU erkender de forudbetalte korts sociale betydning i hele EU, henledes opmærksomheden på faren ved, at kriminelle og terrorister kan fortsætte med at bruge dem til på skjult vis at finansiere deres aktiviteter.

1.11. Som følge af den øgede mængde af data, der indsamles og udveksles mellem myndigheder, anbefaler udvalget, at beskyttelsen af disse data styrkes, og at man undersøger muligheden for at anvende strengere administrative og strafferetlige sanktioner mod embedsmænd og privatpersoner, der bruger dem på en upassende eller ulovlig måde.

1.12. Problemet er af international karakter, og EU-institutionerne bør derfor deltage helt og fuldt i arbejdet i internationale organisationer, der er aktive på dette område.

1.13. EØSU bifalder, at 500-eurosedler tages ud af cirkulation fra 2018, idet der er omfattende dokumentation for, at de bruges som kontant betaling i den ulovlige handel, fordi de er nemme at transportere og gør det muligt at opbevare store summer på begrænset plads.

1.14. EØSU gentager over for Kommissionen, at beskyttelse af de europæiske borgere fortsat bør være en topprioritet uanset de omkostninger og anstrengelser, dette måtte kræve.

2. Baggrund og Kommissionens forslag

2.1. I tråd med handlingsplanen⁽²⁾ med henblik på at styrke bekæmpelsen af terrorfinansiering foreslår Kommissionen en ny forordning om kontrol med likvide midler, der føres ind i eller ud af EU, og om ophævelse af den gældende forordning fra 2005⁽³⁾.

2.2. I maj 2015 vedtoges den fjerde pakke til bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, der bl. a. omfattede det fjerde direktiv om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge (det fjerde hvidvaskdirektiv) samt en forordning om oplysninger, der skal medsendes ved pengeoverførsler⁽⁴⁾, og som for tiden befinder sig i omsættelsesfasen. EØSU gav udtryk for sin holdning til lovgivningspakken i sin udtalelse om pakken til bekæmpelse af hvidvaskning af penge⁽⁵⁾.

2.3. I februar 2016 offentliggjorde Kommissionen sin handlingsplan med henblik på at styrke bekæmpelsen af finansiering af terrorisme⁽⁶⁾, der blev gennemført i to lovgivningsfaser. I den første fase (juli 2016) foreslog Kommissionen to direktiver: det femte hvidvaskdirektiv, der ændrer forskellige aspekter af det fjerde hvidvaskdirektiv, og et direktiv vedrørende skattemyndighedernes adgang til oplysninger indberettet i henhold til hvidvaskreguleringen⁽⁷⁾ samt Kommissionens delegerede forordning⁽⁸⁾ om identificering af højrisikotredjelande (skattely) i henhold til bestemmelserne i det fjerde og femte hvidvaskdirektiv⁽⁹⁾. EØSU vedtog udtalelser om det femte hvidvaskdirektiv og forordningen samt en udtalelse om det andet direktiv⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 121.

⁽²⁾ COM(2016) 50 final.

⁽³⁾ Forordning (EF) nr. 1889/2005, EUT L 309 af 25.11.2005, s. 9.

⁽⁴⁾ Direktiv (EU) 2015/849, EUT L 141 af 5.6.2015, s. 73 og Forordning (EU) 2015/847, EUT L 141 af 5.6.2015, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT C 271 af 19.9. 2013, s. 31.

⁽⁶⁾ COM(2016) 50 final.

⁽⁷⁾ COM(2016) 450 final, 2016/0208 (COD) og COM(2016) 452 final, 2016/0209 (CNS).

⁽⁸⁾ Kommissionens delegerede forordning (EU) 2016/1675, (EUT L 254 af 20.9.2016, s. 1).

⁽⁹⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 121.

⁽¹⁰⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 127.

2.4. I den anden fase (december 2016) fremsatte Kommissionen ud over den forordning, der henvises til i denne udtalelse, et forslag til direktiv om strafferetlig bekæmpelse af hvidvask af penge ⁽¹¹⁾ og et forslag til forordning om gensidig anerkendelse af indfrysnings- og konfiskationskendelser vedrørende udbytte af strafbare handlinger ⁽¹²⁾.

2.5. Forordningen fra 2005 supplerer bestemmelserne i hvidvaskdirektivet ved at indføre kontrol med forsendelser af likvide midler på 10 000 EUR og derover. Kommissionen ønsker med det foreliggende forslag ⁽¹³⁾ at lukke hullerne i den gældende lovgivning i lyset af de undersøgelser, som foretages af politiet, retsvæsenet og toldmyndighederne, at videreudvikle og supplere det fjerde hvidvaskdirektiv ⁽¹⁴⁾ og det femte hvidvaskdirektiv ⁽¹⁵⁾ for at komme hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme til livs samt at tilpasse EU-lovgivningen og bringe den i overensstemmelse med de internationale standarder og anbefalinger, navnlig Anbefaling nr. 32 fra Den Finansielle Aktionsgruppe vedrørende hvidvask af penge (FATF).

2.6. Nærværende forslag tager fat på den ufuldstændige kontrol med likvide midlers bevægelser på tværs af grænserne, vanskelighederne i forbindelse med udveksling af oplysninger mellem myndigheder, den manglende mulighed for at tilbageholde likvide midler under beløbstærsklen (10 000 EUR), den mangelfulde definition af »likvide midler«, de divergerende sanktioner for manglende angivelse i medlemsstaterne og de forskellige gennemførelsesniveauer.

2.7. Forslaget til en ny forordning, der skal afløse den gældende lovgivning, udvider og præciserer **definitionen af likvide midler**, der inddeles i fire kategorier: valuta, ihænderhaverpapirer (checks, rejsechecks, gældsbreve og pengeanvisninger), råvarer anvendt som højlikvide værdiopbevaringsmidler (guldmønter og -barrer) og forudbetalte kort.

2.8. Forslaget indfører en forpligtelse til at oplyse om uledsagede likvide midler, dvs. kontanter, som sendes med **post, kurer eller godstransport** til et beløb på 10 000 EUR eller derover. Nogle medlemsstater fører desuden national kontrol med likvide midlers bevægelser inden for Unionen.

2.9. Forslaget giver de kompetente myndigheder ret til kontrol af forsendelser af likvide midler på under 10 000 EUR samt til indberetning og efterforskning, så snart der er klare tegn på kriminelle handlinger.

2.10. Der tillades **tilbageholdelse af midler** i tilfælde af **ikke-deklarerede** forsendelser af likvide midler på 10 000 EUR eller derover, eller af et hvilket som helst beløb, hvis der er **klare tegn på kriminelle handlinger**.

2.11. Forslaget forbedrer **udvekslingen af oplysninger**, idet der stilles krav om en aktiv kommunikation med de finansielle efterretningsenheder (FIU'er), mens det for indeværende blot kræves, at oplysningerne stilles til rådighed. Der skal ligeledes stilles oplysninger om ulovlige transaktioner til rådighed for de kompetente myndigheder i medlemsstaterne og Kommissionen, når der er tegn på et strafbart forhold. Ifølge forslaget kan oplysningerne desuden videresendes til tredjelande under overholdelse af visse bestemmelser.

2.12. Forslaget indfører sanktioner i samtlige medlemsstater for manglende overholdelse af oplysningsforpligtelsen ud over de strafferetlige sanktioner for kriminel virksomhed. Sanktionerne i de enkelte medlemsstater skal meddeles Kommissionen.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU glæder sig over Kommissionens fortsatte indsats i den internationale bekæmpelse af hvidvask af penge og terrorisme. Ligeledes giver EØSU sin støtte til ændringerne i dette forslag, som skal forbedre den gældende lovgivning.

3.2. Kommissionen og de øvrige EU-institutioner bør bestræbe sig på at gøre det klart over for den offentlige opinion i Europa, at de agter at bekæmpe hvidvask af penge og terrorfinansiering med alle retlige instrumenter og alle nødvendige tiltag til retshåndhævelse, efterretning og retsforfølgelse. Det vil styrke dens troværdighed og legitimitet, hvis folk er klar over, at dens indsats på dette område er på vegne af alle medlemsstaterne. Selv om det ikke er alle indikatorer, der kan offentliggøres, er der et sæt af indikatorer på hvidvask af penge og terrorfinansiering, som anvendes i dag.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 826 final — 2016/0414 (COD).

⁽¹²⁾ COM(2016) 819 final — 2016/0412 (COD).

⁽¹³⁾ COM(2016) 825 final — 2016/0413 (COD).

⁽¹⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 (EUT L 141 af 5.6.2015, s. 73).

⁽¹⁵⁾ Forslag til det femte hvidvaskdirektiv.

3.3. EØSU beder EU og medlemsstaterne om fortsat at samarbejde på internationalt plan for at bekæmpe terrorisme, hvidvask af penge og de alvorlige forbrydelser, der er forbundet hermed. Alle EU's institutioner bør bestræbe sig på at sikre, at de foranstaltninger, Kommissionen foreslår, også vedtages på internationalt plan. På denne måde kan de blive mere effektive.

3.4. Forslaget til forordning sigter mod at bekæmpe ulovlige strømme af likvide midler mellem EU og tredjelande. For at dette kan lykkes, bør Kommissionen samarbejde med medlemsstaterne og sikre, at de kompetente myndigheder har de mest effektive tekniske, menneskelige og andre ressourcer (for eksempel trænedede hunde) til dette formål.

3.5. Systemerne til finansiering af terrorisme kan være meget forskelligartede, lige fra misbrug af lovlig virksomhed eller af lovlige nonprofitorganisationer til kriminelle aktiviteter eller misbrug af det internationale handelssystem. Terrororganisationer ajourfører løbende deres finansieringsmetoder for at undgå de gældende bestemmelser, og det er derfor klart, at den retlige ramme hele tiden må tilpasses. Kriminelle og terrorister udnytter ofte lovgivningsforskelle mellem medlemsstaterne og udvælger sig lande med en mere lempelig lovgivning til at udføre deres finansielle transaktioner.

3.6. Udarbejdelsen af den europæiske dagsorden om sikkerhed⁽¹⁶⁾ og svaret på terrorangrebene i Europa og andre dele af verden samt offentlighedens kendskab til omfattende hvidvasktransaktioner, skattesvig og skatteundgåelse via skattely har fået Kommissionen til at vedtage en lang række lovgivningsinitiativer gennem de seneste to år.

3.7. Ifølge en rapport fra FATF⁽¹⁷⁾ er brugen af likvide midler udbredt i den kriminelle økonomi, og likvide midler er fortsat er den vigtigste kilde til finansiering af terrorisme. Det er vanskeligt at beregne mængden af penge, som hvidvaskes på denne måde, men FATF skønner i sin rapport, at tallet ligger på mellem flere hundrede milliarder og en billion USD om året.

3.8. En analyse af den gældende forordnings effektivitet har vist, at der stadig i stor stil sendes likvide midler ind og ud af EU. Alligevel er antallet af kontroller lavt (omkring 100 000 om året for EU som helhed) og forskelligt fra land til land, og antallet af mistænkelige forhold, som er blevet efterforsket, varierer meget. I den sidste høring om dette emne deltog kun ni lande, og de indgivne data om antallet af tilfælde og om analysen heraf var sparsomme og uensartede.

3.9. Manglerne i den nuværende forordning giver mulighed for, at likvide midler kan cirkulere uden tilstrækkelig specifik kontrol ad kanaler såsom postforsendelse, kurertjeneste eller godstransport. Ved flere lejligheder har de kompetente myndigheder ikke haft de nødvendige værktøjer til at føre passende kontrol.

3.10. Tilføjelsen af flere transportveje, som nu underkastes kontrol, og muligheden for, at de kompetente myndigheder kan foretage kontrol og beslaglæggelse, når der er mistanke om kriminelle handlinger, også under tærsklen på 10 000 EUR, vil gøre det muligt at opdage flere tilfælde af svig og indsamle flere oplysninger. I dag er udnyttelsen af den indsamlede information ikke tilfredsstillende. Den er baseret på, at der i visse medlemsstater passivt stilles oplysninger til rådighed, og der findes ingen foranstaltninger til at sikre en korrekt behandling af disse oplysninger. Det er nødvendigt at sikre hurtig kommunikation mellem kompetente myndigheder: mellem toldmyndigheder — som normalt er dem, der foretager kontrollen — og de finansielle efterretningsenheder, som skal modtage oplysningerne og analysere dem; mellem disse enheder og skattemyndigheder og domstole; og mellem de kompetente myndigheder i medlemsstaterne og i tredjelande, især dem, som er ansvarlige for de største strømme af likvide midler til ulovlige formål til og fra EU som i tilfældet med skattelyene.

3.11. De sanktioner, der anvendes i henhold til den gældende forordning for manglende angivelse af likvide midler, er ikke harmoniserede, og evalueringerne heraf tyder på, at de ikke har den ønskede afskrækkende virkning. I henhold til den nye forordning skal medlemsstaterne pålægge sanktioner for manglende overholdelse af angivelsespligten, uden at der behøver at være tegn på nogen forbrydelse, og uden at de likvide midler er knyttet til en eventuel efterforskning i forbindelse med en anden type overtrædelse eller strafbar handling. Desuden indføres en forpligtelse til at anmelde sanktionerne til Kommissionen. EØSU foreslår, at der etableres en fælles anmeldelsesprocedure for alle medlemsstater. Ikke desto mindre kan medlemsstaterne fortsat frit fastsætte sanktionerne. De sanktioner, der omtales i artikel 13, bør harmoniseres for ikke at åbne nye smuthuller for kriminelle, som opererer via bestemte lande.

⁽¹⁶⁾ COM(2015) 185 final.

⁽¹⁷⁾ RAPPORT FRA FATF: »Money Laundering: Through the Physical Transportation of Cash« (hvidvaskning af penge gennem fysisk transport af likvide midler) (2015).

3.12. Anvendelsen af forordningen og de andre foranstaltninger mod hvidvask af penge, der er nævnt ovenfor, vil i vidt omfang øge mængden af personoplysninger, der indsamles, lagres og stilles til rådighed for de kompetente myndigheder og organer som led i bekæmpelsen af hvidvask af penge og terrorfinansiering. For at respektere borgernes grundlæggende rettigheder, især når det gælder beskyttelsen af personoplysninger, er det vigtigt at vurdere behovet for nye beskyttelsesmekanismer og i givet fald indføre sådanne. Det er også vigtigt at tilskynde til strengere straffe for privatpersoner og offentligt ansatte, som måtte benytte denne information på ulovlig vis.

3.13. De kanaler og fremgangsmåder, der benyttes i forfølgelsen af hvidvask af penge og terrorfinansiering, herunder ulovlige forsendelser af likvide midler, har med rette foranlediget Kommissionen til at vedtage lovforanstaltninger, som finder anvendelse på begge lovovertrædelser. I begge tilfælde er disse overtrædelser forbundet med andre overtrædelser af samme eller større omfang. Tæt koordinering mellem alle de berørte nationale myndigheder og organer og medlemsstaterne via passende mekanismer er afgørende for at sikre effektiv anvendelse af forordningen og af de øvrige relevante lovforanstaltninger. Det skal bemærkes, at samarbejdet mellem de forskellige myndigheder og institutioner — politi og efterretningstvæsen, domstole og told- og skattemyndigheder — er langt fra at være optimalt. EØSU er især bekymret over manglen på samarbejde mellem de nationale politimyndigheder og Europol, hvilket afspejles i det faktum, at de fleste medlemsstater ikke har stillet deres terrorbekæmpelsesdatabaser til rådighed for den europæiske politimyndighed. EØSU anmoder derfor EU's myndigheder og medlemsstaterne om at bringe denne situation til ophør.

3.14. En anden stor hindring for en effektiv anvendelse af forordningen og af de øvrige relevante lovforanstaltninger til bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme er manglen på reel politisk vilje til at udrydde skattely. Det vigtigste belæg for denne konstatering er listen over »højrisikotredjelande med strategiske mangler«, som findes i bilaget til forordning (EU) 2016/1675, der supplerer det fjerde og femte hvidvaskdirektiv. Denne liste omfatter ikke et eneste af de skattely, som tegner sig for de fleste ulovlige transaktioner, især strømmene af likvide midler, som dette forslag til forordning drejer sig om. EØSU må gentage den anmodning, det fremsatte i udtalelse ECO/408, hvori Kommissionen opfordres til at foreslå en ny liste over skattely og indarbejde den i en fælles liste over tredjelande og territorier, der ikke samarbejder om retsforfølgelsen af økonomisk kriminalitet og finansiering af terror.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Finansieringen af terrorisme har en klart global dimension forstået således, at terroraktioner i ét land ofte finansieres ved hjælp kriminelle aktiviteter i et andet land. Der er brug for kontrol af likvide midler og gennemgribende lovændringer for at stoppe likvide midlers bevægelser, overvåge finansielle transaktioner og begrænse dem samt tilvejebringe vigtige oplysninger om terrorister og deres finansielle bagmænd. EØSU anbefaler i bevidstheden om, at terrorfinansiering har en ekstern dimension, at alle EU-institutioner deltager fuldt ud i alle relevante internationale organer, hvor de er repræsenteret, for at der kan anvendes ensartede foranstaltninger i hele verden.

4.2. Brug af likvide midler er stadig den mest udbredte fremgangsmåde til hvidvask af penge og andre ulovlige finansielle aktiviteter⁽¹⁸⁾. EØSU anbefaler, at Kommissionen efter at have foretaget en tilbundsående undersøgelse, hørt alle interessenter og etableret et tæt samarbejde med medlemsstaterne, ECB og de enkelte landes nationalbanker udarbejder en plan med det mål at begrænse anvendelsen af kontanter i EU. Afskaffelsen af 500-eurosedlen er et skridt i den rigtige retning. Som led i denne undersøgelse bør det vurderes, om tærsklen på 10 000 EUR for angivelsespligten er hensigtsmæssig.

4.3. EØSU beder Kommissionen om at lægge sig endnu mere i selen, for at resultaterne af Warszawakonventionen⁽¹⁹⁾ kan blive ratificeret i hele EU på en kohærent måde. Indtil videre er den blevet undertegnet af 26 medlemsstater, men kun ratificeret af 17 medlemsstater.

4.4. EØSU anerkender, at forordningen vil medføre betydelige forbedringer af de instrumenter, der anvendes til at bekæmpe terrorfinansiering med minimale konsekvenser for de europæiske SMV'er.

⁽¹⁸⁾ »Why is cash still king? — A strategic report on the use of cash by criminal groups as a facilitator for money laundering« (Hvorfor dominerer kontanter stadig: strategisk rapport om kriminelle gruppers brug af kontanter som redskab til hvidvask af penge). Financial Intelligence Group, Europol, 2015.

⁽¹⁹⁾ Europarådets konvention om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbare forhold og om finansiering af terrorisme, 2005.

4.5. Efter EØSU's mening er det vigtigt at udarbejde politikker for finansielt samarbejde med nabolande og andre lande med store migrationsstrømme i retning af EU for at gøre pengeoverførsler, som ikke er uigennemsigtige, lettere og billigere. Hindringerne og de høje omkostninger ved pengeoverførsler til og fra disse lande fremmer anvendelsen af uigennemsigtige transaktioner og forsendelser af likvide midler, og dermed fremmes anvendelsen af disse metoder til kriminelle formål.

4.6. De nylige terrorangreb på EU's område viser, at terroristerne har brugt forudbetalte kort for eksempel til at betale for hotelværelser (som det var tilfældet ved angrebene i Paris den 13. november 2015). Skønt disse redskaber har en indlysende social betydning, eftersom de gør det muligt for sårbare eller marginaliserede personer at foretage online- og offlinebetalinger, henleder EØSU opmærksomheden på den fare, der ligger i, at kriminelle og terrorister kan fortsætte med at anvende disse redskaber.

4.7. Ikkelovlig transport af likvide midler hænger sammen med andre typer lovovertrædelser såsom skattesnyd, hvidvask eller terrorfinansiering. Kommissionens forslag til forordning giver ikke mulighed for udveksling af data fra de almindelige angivelser af likvide midler til skattemæssige formål. EØSU mener, at disse overtrædelser bør retsforfølges på en sammenhængende måde. Navnlig mener EØSU, at den nævnte udveksling bør tillades, i og med at der er en klar forbindelse mellem skattesvig og hvidvask af penge, i mange tilfælde gennem overførsel af kontanter.

4.8. Artikel 2, stk. 2, og artikel 14 i forslaget til forordning giver Kommissionen beføjelse til at vedtage delegerede retsakter, som ændrer bilag I og navnlig det stykke, hvor det specificeres, hvad det er for nogle »råvarer anvendt som højlikvide værdiopbevaringsmidler«, der betragtes som likvide midler. Alligevel mener EØSU, at der som udgangspunkt ikke er nogen grund til, at denne kategori af likvide midler kun skal omfatte guld. I den første liste, som Parlamentet og Rådet vedtager, kunne der medtages andre særligt værdifulde råvarer såsom ædle metaller eller halvædelstene, såvel uslebne som slebne.

4.9. EØSU påpeger endnu en gang, at EU og medlemsstaterne bør se det som en af deres vigtigste opgaver fortsat at garantere borgernes sikkerhed, uanset hvor stor en indsats det kræver.

Bruxelles, den 27. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et EU-system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse (ETIAS) og om ændring af forordning (EU) nr. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/794 og (EU) 2016/1624

(COM(2016) 731 final — 2016/0357 (COD))

(2017/C 246/05)

Ordfører: **Jan SIMONS (NL/I)**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 17.2.2017 Europa-Parlamentet, 19.1.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	3.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	27.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	184/0/4

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anser intentionen om at oprette et EU-system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse (ETIAS) med henblik på at identificere risici i forbindelse med rejsende, der er fritaget for visumpligt, og som indrejser i Schengenområdet, som et uundgåeligt skridt i den nuværende situation, der modsvarer de trusler, der opstår som følge af eksterne og interne forhold.

1.2. Udvalget glæder sig over, at ETIAS passer ind i EU's overordnede strategi for migrations- og sikkerhedsområdet, som defineret af Kommissionen i programmet om intelligente grænser fra 2011, samt at de oplysninger, der indsamles via systemet, vil give mulighed for en forudgående kontrol med hensyn til potentielle sikkerhedsrisici eller risici for irregulær migration med henblik på at beskytte EU-borgerne mod personer, der rejser ind i EU med kriminelle hensigter.

1.3. EØSU understreger på det kraftigste, at ETIAS fuldt ud bør respektere ansøgernes grundlæggende rettigheder og undgå enhver form for forskelsbehandling. Alle oplysninger, navnlig følsomme oplysninger om sundhed, uddannelse, kriminalitet osv., der er indsamlet af systemet, skal beskyttes, og adgangen hertil bør være strengt begrænset til de myndigheder, der efterforsker strafbare handlinger, terrorisme, irregulær indvandring og andre trusler. ETIAS skal også respektere ansøgernes ret til at klage over afslag på en rejsetilladelse eller inddragelsen af en sådan.

1.4. Udvalget er bevidst om behovet for at løse mange tekniske spørgsmål vedrørende ETIAS, navnlig med hensyn til systemets interoperabilitet og interkonnektivitet med andre systemer til dataindsamling og -forvaltning. ETIAS bør baseres på den rette balance mellem risici og sikkerhed og samtidig undgå øgede administrative byrder og hindringer for besøgende, der hyppigt rejser til EU med henblik på erhvervsaktiviteter, studier, medicinsk behandling osv.

1.5. Kommissionen og Rådet bør også være opmærksomme på de politiske aspekter af oprettelsen af ETIAS. De pågældende lande bør informeres om årsagerne til kravet om, at der skal ansøges om en rejsetilladelse på trods af de visumfri ordninger, herunder fordelene ved at give mulighed for en ukompliceret og hurtig grænsepassage for rejsende med rejsetilladelse. Kommissionen bør også sørge for, at de gensidige foranstaltninger over for EU's borgere, der eventuelt træffes af de pågældende lande, står i et rimeligt forhold til EU's foranstaltninger.

1.6. ETIAS bør tage hensyn til personer, der ikke er i stand til at indgive en onlineansøgning og stille »ansøgningskabiner« til rådighed for ansøgere ved de største afgangsluft- og søhavne samt ved de vigtigste grænseovergange over land. Alle ansøgere bør have mulighed for at benytte sig af formidlere som f.eks. rejsebureauer eller transportvirksomheder. Imidlertid bør de gebyrer, som disse formidlere opkræver for deres tjenesteydelser, overvåges og evalueres af EU-delegationer i tredjelandene.

1.7. Det vil også være nødvendigt med en ordentlig definition af kriterierne for de foreslåede kategorier af statsborgere fra tredjelande, der vil være fritaget for pligten til at indhente rejsetilladelse, under hensyntagen til migrations-, sikkerheds- og sundhedsrisici.

1.8. Udvalget efterlyser løsninger for de medlemsstater, der endnu ikke fuldt ud har gennemført Schengenreglerne (Bulgarien, Kroatien, Cypern og Rumænien), og som derfor ikke har adgang til SIS, VIS og ind- og udrejsesystemet.

2. Baggrund

2.1. Den Europæiske Unions borgere forventer, at myndighederne garanterer deres sikkerhed i et åbent Europa. De forventer, at Schengenområdet ydre grænser forvaltes effektivt med henblik på at forhindre irregulær migration, sikre både øget indre sikkerhed og fri bevægelighed inden for Schengenområdet og lette passagen af EU's ydre grænser i en verden med stor mobilitet.

2.2. I dag kan over 1,4 mia. borgere fra over 60 lande verden over ⁽¹⁾ drage nytte af visumfri indrejse i Den Europæiske Union og af gensidighedsprincippet, som også kommer EU-borgerne til gode ved at lette visumfri rejse til tredjelande. Antallet af tredjelandstatsborgere, der er fritaget for visumpligten, og som besøger Schengenlandene, vil fortsat stige, idet det forventes, at antallet af disse personer vil stige med mere end 30 % frem mod 2020, fra 30 mio. i 2014 til 39 eller 40 mio. i 2020 ⁽²⁾.

2.3. Disse tal viser, at der er behov for at indføre et system for rejsetilladelse i tråd med dem, der allerede findes i nogle lande (USA ⁽³⁾ — siden 2009, Australien ⁽⁴⁾ — siden 1996, Canada ⁽⁵⁾ — siden 2016) for netop at kunne vurdere og forvalte en potentiel irregulær migration og de sikkerhedsrisici, der udgøres af tredjelandstatsborgere, der indrejser i EU, men på en enklere og mere brugervenlig måde end i den almindelige visumordning og i overensstemmelse med målsætningerne i EU's visumliberaliseringspolitik.

2.4. Sammenlignet med tredjelandstatsborgere, der er omfattet af visumpligt, har de kompetente grænse- og retshåndhævende myndigheder få oplysninger om tredjelandstatsborgere, der er fritaget for visumpligt, for så vidt angår de risici, de måtte udgøre, inden de ankommer til Schengengrænsen. At få adgang til disse manglende oplysninger og risikovurderinger af rejsende, der er fritaget for visumpligt, vil udgøre en betydelig merværdi for de eksisterende foranstaltninger til opretholdelse og styrkelse af sikkerheden i Schengenområdet og ville betyde, at rejsende, som er fritaget for visumpligt, ville kunne udnytte deres status som fritaget for visumpligt.

2.5. I sit program om intelligente grænser fra 2011 anførte Kommissionen, at der var behov for en mere moderne og effektiv forvaltning af strømmen af rejsende ved EU's ydre grænser ved hjælp af nye teknologier til at forenkle livet for udlændinge, der hyppigt rejser til EU, og i højere grad kontrollere de tredjelandstatsborgere, der passerer grænserne.

⁽¹⁾ Albanien, Andorra, Antigua og Barbuda, Argentina, Australien, Bahamas, Barbados, Bosnien-Hercegovina, Brasilien, Brunei, Canada, Chile, Colombia, Costa Rica, Dominica, El Salvador, Grenada, Guatemala, Honduras, Hongkong, Israel, Japan, Kiribati, Macao, Makedonien, Malaysia, Marshalløerne, Mauritius, Mexico, Mikronesien, Moldova, Monaco, Montenegro, New Zealand, Nicaragua, Palau, Panama, Paraguay, Peru, Saint Kitts og Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent og Grenadinerne, Samoa, San Marino, Serbien, Seychellerne, Singapore, Salomonøerne, Sydkorea, Taiwan, Timor-Leste, Tonga, Trinidad og Tobago, Tuvalu, De Forenede Arabiske Emirater, USA, Uruguay, Vanuatu, Vatikanstaten, Venezuela, Det Forenede Kongeriges britiske statsborgere, der ikke er statsborgere i Det Forenede Kongerige i henhold til EU-retten.

⁽²⁾ Den visumfri ordning er i øjeblikket ved at blive aftalt, eller der forhandles om denne med Ukraine, Georgien, Kosovo og Tyrkiet.

⁽³⁾ 30 mio. anmodninger om året.

⁽⁴⁾ 1 mio. anmodninger om året.

⁽⁵⁾ 3 mio. anmodninger om året.

2.6. De nye trusler og udfordringer, som opstod i de efterfølgende år, nødvendiggjorde en ændring af det oprindelige program om intelligente grænser og efter tekniske undersøgelser og en høringsproces blev et nyt lovgivningsforslag i form af en forordning om oprettelse af ind- og udrejsesystemet offentliggjort i 2016. EØSU vedtog sin udtalelse om ind- og udrejsesystemet i september 2016 ⁽⁶⁾. Den nyligt foreslåede ændring af Schengengrænsekodeksen ⁽⁷⁾ med henblik på en styrkelse af kontrollen i relevante databaser ved de ydre grænser (Schengeninformationsystemet (SIS), Interpols database over stjålne og bortkomne rejsedokumenter og andre europæiske databaser) har til formål at indføre en obligatorisk kontrol af alle tredjelandstatsborgere og EU-borgere, ved både ind- og udrejse af Den Europæiske Union.

2.7. Med henblik på at fuldføre denne revisionsproces offentliggjorde Kommissionen et forslag om oprettelse af et EU-system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse (ETIAS) for at styrke sikkerhedskontrollen af visumfri rejsende ⁽⁸⁾. Der bliver tale om et automatiseret IT-system, der oprettes med henblik på at indkredse eventuelle risici i forbindelse med besøgende, der rejser til Schengenområdet, og som er fritaget for visumpligten. Der forventes 40 mio. anmodninger fra starten i 2021 ⁽⁹⁾.

2.8. De oplysninger, der indsamles via systemet, vil give mulighed for en forudgående kontrol med hensyn til potentielle sikkerhedsrisici eller risici for irregulær migration i fuld overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder og beskyttelsen af personoplysninger.

2.9. En ETIAS-rejsetilladelse er ikke et visum. Statsborgere fra visumfriholdte lande vil stadig kunne rejse uden et visum, men vil blive pålagt at søge om en rejsetilladelse forud for deres rejse og efter betaling af et gebyr (det foreslåede beløb er 5 EUR) som en obligatorisk betingelse for indrejse i Schengenområdet ved luft-, sø- eller indlandstransportformer. Med henblik på at træffe afgørelse om at udstede eller afslå en anmodning om tilladelse til at rejse til EU vil systemet foretage en automatisk kontrol (der forventes 95 % positive svar) eller, om nødvendigt, foretage en yderligere manuel forudgående kontrol, hvorefter en rejsetilladelse enten udstedes eller ej. Resultatet af denne procedure meddeles ansøgeren inden for en meget kort periode (nogle få minutter eller højst 72 timer, hvis der er behov for yderligere kontrol). Den endelige beslutning om at tillade eller nægte indrejse vil altid blive truffet af de nationale grænsevagter, der foretager grænsekontrol i overensstemmelse med Schengengrænsekodeksen.

2.10. En forudgående kontrol af rejsende fra tredjelande, som er fritaget for visumpligt, vil imidlertid lette grænsekontrollen og sikre en koordineret og harmoniseret risikovurdering af tredjelandstatsborgere samt reducere antallet af nægtelser af indrejse ved grænseovergangsstederne betydeligt. Selv om en rejsetilladelse er gyldig i 5 år — eller indtil datoen for rejsedokumentets udløb — kan den inddrages eller annulleres, hvis betingelserne for at udstede rejsetilladelsen ikke længere er opfyldt.

2.11. Forslaget til forordning indeholder et generelt princip om, at ETIAS bygger på interoperabilitet med de informationssystemer, der skal konsulteres og på genanvendelse af komponenter, der er udviklet til disse informationssystemer, navnlig EU's ind- og udrejsesystem. Denne tilgang vil også medføre betydelige omkostningsbesparelser for så vidt angår oprettelse og drift af ETIAS. ETIAS og ind- og udrejsesystemet vil dele et fælles register med personoplysninger om tredjelandstatsborgere med yderligere oplysninger fra ETIAS-ansøgningen (f.eks. bopælsoplysninger, svar på baggrundsspørgsmål, IP-adresse) og de separat lagrede ind- og udrejseregistre, men knyttet til den delte og fælles identifikationsfil. Denne tilgang er helt i overensstemmelse med interoperabilitetsstrategien og vil indeholde alle de nødvendige databeskyttelsesgarantier.

2.12. Europol vil blive inddraget i udformningen af ETIAS-screeningreglerne og ETIAS-overvågningslisten, som vil bestå af oplysninger vedrørende personer, der er mistænkt for at have begået eller deltaget i en strafbar handling eller personer, om hvem der er konkrete indicier for eller rimelig grund til at antage, at de kan begå en alvorlig strafbar handling, eller som udgør andre sikkerheds- eller sundhedsrelaterede risici.

⁽⁶⁾ Udtalelse om ind- og udrejsesystemet — ordfører Cristian Pirvulescu (EUT C 487 af 28.12.2016, s. 66).

⁽⁷⁾ COM(2015) 670

⁽⁸⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et EU-system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse (ETIAS) og om ændring af forordning (EU) nr. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/794 og (EU) 2016/1624 (COM (2016) 731 final af 16.11.2016).

⁽⁹⁾ Det forventede daglige antal som anslået af Kommissionen: ca. 107 000 ansøgninger om dagen, hvoraf 5 % vil kræve manuel behandling. 3-5 % af disse sager kan løses i den centrale enhed, mens resten overgives til de nationale enheder.

2.13. Eu-LISA — Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store It-systemer inden for området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed vil udvikle ETIAS-informationssystemet og få ansvaret for den tekniske forvaltning. Udgifterne til at udvikle ETIAS anslås til 212,1 mio. EUR og de gennemsnitlige årlige driftsomkostninger til 85 mio. EUR. ETIAS forventes at være operationelt allerede i 2020.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU anser intentionen om at oprette ETIAS, som et uundgåeligt skridt i den nuværende situation, der modsvarer de trusler, der opstår som følge af eksterne og interne forhold. Dette skridt vil måske ikke blive hilst velkommen af rejsende fra tredjelande, der er fritaget for visumpligten, men det passer ind i EU's overordnede strategi for migrations- og sikkerhedsområdet, som defineret af Kommissionen i programmet om intelligente grænser fra 2011.

3.2. Udvalget konstaterer, at ETIAS-forslaget har til formål at udfylde det hul i forvaltningen af EU's eksterne grænser, som gør det muligt for statsborgere fra visumfrie lande at passere EU's grænser, uden at der foreligger passende oplysninger om disse tredjelandstatsborgere, for så vidt angår de risici, de måtte udgøre, inden de ankommer til Schengengrænsen.

3.3. ETIAS-forslaget fokuserer på de tekniske aspekter af systemet, dets forvaltning, den nødvendige informationsteknologi samt interoperabilitet og interkonnektivitet med andre systemer til dataindsamling og analyse⁽¹⁰⁾. Udvalget er bevidst om disse spørgsmåls ekstreme kompleksitet og behovet for at løse mange tekniske spørgsmål, således at systemet kan være fuldt operationelt efter dets lancering, der er planlagt til 2021. ETIAS bør finde den rette balance mellem risici og sikkerhed og samtidig undgå øgede administrative byrder og hindringer for alle, der hyppigt rejser til EU med henblik på især erhvervsaktiviteter, arbejde, forskning eller studier.

3.4. Udvalget er overbevist om, at Kommissionen og Rådet også bør være opmærksomme på de politiske aspekter af oprettelsen af ETIAS og begrunde systemets oprettelse over for de pågældende lande, herunder fordelene ved at give mulighed for en ukompliceret og hurtig grænsepassage for rejsende med rejsetilladelse og sikre en passende grad af sikkerhed, samtidig med at oplysningskravene i forbindelse med sådanne rejsetilladelser bliver lettere og mindre besværlige end den almindelige visumprocedure. Kommissionen bør også sørge for, at de gensidige foranstaltninger over for EU's borgere, der eventuelt træffes af de pågældende lande, står i et rimeligt forhold til EU's foranstaltninger.

3.5. Udvalget anbefaler, at de pågældende lande informeres om det foreslåede system i god tid, og at de nødvendige informationskampagner gennemføres på en måde som sikrer, at de rejsende informeres på behørig vis, samt at systemet indføres gradvist og på frivillig basis, før det bliver obligatorisk, når det er korrekt implementeret og teknisk levedygtigt.

3.6. Udvalget opfordrer Kommissionen til at træffe beslutning om mulige former for samarbejde med EU's sikkerhedstjenester og anvende deres ekspertise i forbindelse med fastlæggelsen af risikoprofiler og udarbejdelse af ETIAS-overvågningslisten.

3.7. EØSU fremhævede i sin udtalelse om pakken vedrørende intelligente grænser behovet for en streng overholdelse af de grundlæggende rettigheder og princippet om ikkeforskelsbehandling, og nødvendigheden af at anvende proceduremæssige og institutionelle midler til at garantere integriteten og en formålstjenlig anvendelse af de oplysninger, der indsamles og lagres i systemet⁽¹¹⁾. Dette gælder især for følsomme personoplysninger om uddannelse, sundhed, kriminalitet osv. I den forbindelse gentager udvalget sin anmodning om og insisterer på, at adgang til data i tilknytning til rejsetilladelser bør begrænses strengt til de myndigheder, der efterforsker strafbare handlinger, terrorisme, irregulær indvandring og andre trusler.

⁽¹⁰⁾ SIS II, VIS, ind- og udrejsesystemet, EURODAC, ECRIS, Europol, Interpol-databaserne (SLTD, TDawn).

⁽¹¹⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 97.

3.8. Udvalget støtter den foreslåede ETIAS-struktur, som bør bestå af et informationssystem, en central ETIAS-enhed i den europæiske grænse- og kystvagt og nationale enheder. Det vil være nødvendigt at overvåge, om ETIAS gennemføres fuldt ud og på lige vilkår i alle medlemsstater. EØSU støtter oprettelsen af et programstyringsråd, hvilket er nødvendigt for at sikre et effektivt samspil mellem det centrale udviklingsteam og medlemsstaterne, og som viste sig at være meget nyttigt i forbindelse med udviklingen af SIS II.

3.9. Udvalget opfordrer indtrængende til, at ETIAS bliver fuldt ud interoperabelt med andre europæiske informationssystemer og sammenkobles med Interpols databaser, samt at elementer i andre europæiske systemer, navnlig ind- og udrejsesystemet, anvendes under hensyntagen til de grundlæggende rettigheder og beskyttelsen af personoplysninger.

3.9.1. I denne forbindelse opfordrer udvalget Kommissionen og medlovgiverne til at tage de bemærkninger og anbefalinger, som Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse fremsatte i sin udtalelse om ETIAS-forslaget⁽¹²⁾, i betragtning, navnlig kravene om at respektere den vigtige sondring mellem migrationspolitik og sikkerhedspolitik, begrænse adgangen til personoplysninger, overveje pålideligheden og anvendeligheden af indsamlede sundhedsoplysninger og bedre at definere profileringsredskaberne til automatisk screening af ansøgere og andre.

3.10. ETIAS-overvågningslisten vil bestå af oplysninger vedrørende personer, der er mistænkt for at have begået eller deltaget i en alvorlig strafbar handling, som defineret i forslaget, eller personer, om hvem der er konkrete indicier for eller rimelig grund til at antage, at de kan begå en sådan alvorlig strafbar handling, eller som udgør andre sikkerheds- eller sundhedsrelaterede risici. Udvalget foreslår, at ansøgerne, i overensstemmelse med europæiske normer, bør have ret til at kende begrundelsen for afslaget, og at de bør have mulighed for at gøre indsigelser.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Udvalget er enig i, at datalagringsperioden bør være på 5 år, som det er tilfældet i forordningen om ind- og udrejsesystemet.

4.2. EØSU insisterer på, at ETIAS bør være i stand til at reagere fleksibelt og effektivt på ændringer i migrationsmønstre, sikkerheds- og sundhedsmæssige risici ved hjælp af gennemførelsesretsakter og delegerede retsakter, uden at der er behov for langvarige retlige procedurer, forudsat at mekanismen er underlagt demokratisk kontrol.

4.3. ETIAS bør tage hensyn til personer, der af tungtvejende grunde ikke er i stand til at indgive en onlineansøgning. EØSU støtter intentionen om at stille »ansøgningskabiner« til rådighed for ansøgere ved de vigtigste afgangsluft- og søhavne samt ved de vigtigste grænseovergange over land. Alle ansøgere vil få mulighed for at benytte sig af formidlere som f.eks. rejsebureauer eller transportvirksomheder. Imidlertid bør de gebyrer, som disse formidlere opkræver for deres tjenesteydelser overvåges og evalueres af EU-delegationer i tredjelandene.

4.4. I betragtning af den forventede stigning i antallet af grænsepassager ved EU's ydre grænser (navnlig Unionens landegrænser) bør enhver mulighed for at øge grænsekontrollens effektivitet udnyttes, som angivet i forordningens målsætninger. Udvalget foreslår derfor, at visse oplysninger i ansøgningen om en rejsetilladelse stilles til rådighed for grænsemyndighederne.

4.5. EØSU ønsker at undgå potentielle flaskehalse i ETIAS som følge af en for kort frist for den manuelle vurdering af ansøgninger om rejsetilladelse. Der skal foretages en kvalitetsscreening af ansøgerne, der potentielt involverer konsultationer med andre medlemsstater og Europol. Derfor foreslår udvalget, at fristerne for manuel vurdering forlænges, samt at der opstilles strenge kriterier for en sådan forlængelse.

4.6. Det vil også være nødvendigt med en ordentlig definition af kriterierne for de foreslåede kategorier af statsborgere fra tredjelande, der vil være fritaget for pligten til at indhente en rejsetilladelse, under hensyntagen til migrations-, sikkerheds- og sundhedsrisici.

⁽¹²⁾ EDPS-udtalelse 3/2017 om forslaget om et EU-system vedrørende rejseinformation og rejsetilladelse, 6.3.2017.

4.7. Hvad angår det foreslåede ansøgningsgebyr for rejsetilladelsen opfordrer udvalget til, at følgende kriterier opfyldes: gebyret for behandlingen af ansøgninger og metoderne til opkrævning af dette bør ikke afholde bestemte persongrupper fra at anmode om en rejsetilladelse, og det kan ligeledes fungere som et filter, der forhindrer indgivelsen af flere ansøgninger om en sådan rejsetilladelse.

4.8. Der skal være tilstrækkelig garanti for, at ETIAS er immunt over for identitetssvig. Dette indebærer en eventuel fremtidig brug af biometriske data.

4.9. EØSU støtter ansøgernes ret til at klage over et afslag på en rejsetilladelse eller over, at en sådan inddrages eller annulleres.

4.10. Udvalget henleder opmærksomheden på det faktum, at der findes medlemsstater, der endnu ikke fuldt ud har gennemført Schengenreglerne (Bulgarien, Kroatien, Cypern og Rumænien), og som derfor ikke har adgang til SIS, VIS og ind- og udrejsesystemet. Spørgsmålet om, hvordan ETIAS skal fungere i disse lande tages ikke op i forslaget til forordning, og udvalget opfordrer til, at der findes løsninger for disse lande.

4.11. EØSU gør opmærksom på, at i tilfælde af passagertransport ad indre vandveje, herunder krydstogter på Donau, som kan tage imod nye passagerer i et ikke-EU-land eller en ikke-Schengenstat, der ikke skal have visum for at komme ind i EU, vil ETIAS skulle gælde ved passagen af Schengengrænser på vandet.

Bruxelles, den 27. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om forvaltning af energiunionen, om ændring af direktiv 94/22/EF, direktiv 98/70/EF, direktiv 2009/31/EF, forordning (EF) nr. 663/2009, forordning (EF) nr. 715/2009, direktiv 2009/73/EF, Rådets direktiv 2009/119/EF, direktiv 2010/31/EU, direktiv 2012/27/EU, direktiv 2013/30/EU og Rådets direktiv (EU) 2015/652 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 525/2013

(COM(2016) 759 final — 2016/0375 (COD))

(2017/C 246/06)

Ordfører: **Brian CURTIS**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet: 16.1.2017 Rådet, 20.1.2017
Retsgrundlag	Artikel 191, 192 og 194 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	11.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	103/0/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Forvaltningsforordningen skal ikke alene fastlægge hele rammen for de mange aspekter af energiunionens funktion, men også udstikke klare indberetningskrav og en proces til at opnå EU's klima- og energimål for den nærmeste fremtid. Det er en kompleks, vidtrækkende og meget vigtig retsakt.

1.2. Uden en solid forvaltningsproces vil det ikke være en overdrivelse at hævde, at energiunionen vil falde fra hinanden, og chancerne for, at EU opfylder sine egne forpligtelser og forpligtelserne i henhold til Parisaftalen vil blive drastisk reduceret. Afgørende for, at processen bliver en succes, er, at civilsamfundet deltager og engagerer sig, at medlemsstaterne samarbejder og bakker op, og at arbejdsmarkedets parter er enige i og forpligter sig til den. Især skal det gøres klart, at forordningen smidiggør en retfærdig energiomstilling, navnlig i forhold til jobs og energiudgifterne for husstande og virksomheder.

1.3. EØSU støtter forslaget til forvaltningsforordning. Den fastlægger en ramme, som gør medlemsstaterne i stand til at træffe de valg for egne nationale energi- og klimaplaner, der har de lavest mulige omkostninger, og den nedsætter risikoen for strandede infrastrukturaktiver. Dog vil der sandsynligvis være behov for nogle ændringer af forordningen, før dette kan blive til virkelighed. Der skal tilvejebringes tilhørende støtteforanstaltninger, som gør det muligt at skabe social konsensus på nationalt, regionalt og lokalt niveau om den bedste tilgang til at tackle de socioøkonomiske og tekniske følgevirkninger af en retfærdig energiomstilling.

1.4. Energisolidaritet og -sikkerhed er af afgørende betydning, og selvom det er et af de fem hovedområder for indberetning og evaluering i henhold til forordningen, skal der være særlig fokus på etablering af et energidiplomati og en energipolitik over for tredjelande, der er tydelig og fælles.

1.5. Hvis den foreslåede forvaltningsforordning ikke styrkes, bringes hele idéen med en energiunion i fare, idet legitimiteten af EU's mandat til at lede energiomstillingen svækkes. Der er også en alvorlig risiko for, at opfattelsen af EU som en fjern og teknokratisk instans vil blive styrket, hvis der ikke træffes konkrete foranstaltninger for at inddrage borgerne og kræve ansvarlighed.

1.6. Definitionerne bør indeholde en præcisering af flere udtryk, bl.a. »målsætninger«, »mål«, »nationalt bidrag«, »høring«, »energifattigdom« og »regional«.

1.7. Det bør tydeligt angives i forordningen, at tidshorizonten er længere end 2030, og den bør nævne EU's eksplicitte forpligtelse til at nå sit mål for drivhusgasemissioner i 2050 og ideelt set også den nye internationale forpligtelse til neutrale drivhusgasemissioner i 2050.

1.8. Bilaget til forordningen bør indeholde vejledende referenceværdier for 2030 (Kommissionens bedste skøn) for medlemsstaternes nationale bidrag til vedvarende energi og energieffektivitet.

1.9. Forordningen bør gøre det obligatorisk for medlemsstaterne at indarbejde de aftalte 2030-bidrag i den nationale lovgivnings bestemmelser.

1.10. Det bør fremgå tydeligt af forordningen, at det er den enkelte medlemsstats ansvar at bidrage til EU's overordnede mål på en både tilstrækkelig og forholdsmæssig måde.

1.11. Det bør understreges, at de data, medlemsstaterne fremlægger, skal vedrøre indberetningsperioden og være ajourførte, og at der skal være de fornødne ressourcer og støttesystemer til rådighed til at sikre, at dette er tilfældet.

1.12. De langsigtede strategier bør bruges som videngrundlag og vejledning ved udarbejdelsen af de nationale planer for 2030 med henblik på at opnå størst muligt udbytte (kortsigtede valg vil f.eks. være mere omkostningseffektive, hvis de er i tråd med den langsigtede strategi).

1.13. Forordningen bør indeholde en »skralde«-bestemmelse som en mekanisme til at bidrage til Parisaftalens ambitiøse mål om at begrænse opvarmningen til højst 1,5 °C i forhold til det førindustrielle niveau.

1.14. Bilaget bør indeholde en »referencedefinition« af energifattigdom med henblik på sammenlignelig og ensartet analyse af data.

1.15. Forordningen bør præcisere, at det er obligatorisk for medlemsstaterne at offentliggøre udkast til nationale energi- og klimaplaner så tidligt som muligt, og at alle efterfølgende udgaver af planen, efterhånden som den udvikles, inklusive kommentarer og svar fra Kommissionen, regionale partnere og medlemsstater, vil være offentligt tilgængelige.

1.16. Der bør fremlægges mere detaljerede oplysninger om fastsættelsen af de kompenserende økonomiske bidrag og karakteren af »finansieringsplatformen«, og hvorvidt denne kan anvendes til at tiltrække yderligere finansiering. Midlernes anvendelsesområde bør udvides til at omfatte energieffektivitetsforanstaltninger.

1.17. Definitionen af »regionalt« samarbejde bør ikke kun begrænses til geografisk nærhed, men også omfatte grupper af lande med komplementære energikilder, herunder tredjelande.

1.18. Bilaget bør indeholde specifikke bestemmelser om arten, omfanget og finansieringen af offentlige høringer for at sikre, at borgerne overalt i EU modtager ensartet og kvalificeret oplysning og engagerer sig.

1.19. Det bør overvejes at oprette en dedikeret europæisk energiinformationsenhed i EØS.

1.20. Parallelt med scenariet med 28 lande bør der udarbejdes et »Brexite«-scenarie, og begge scenarier bør drøftes sideløbende, efterhånden som de nationale bidrag evalueres.

2. Indledning

2.1. Europa står i denne tid over for mange — politiske, økonomiske og tekniske — udfordringer, som har betydning for den enkelte borger og dermed former karakteren af og ikke mindst fremtiden for vores demokrati. I mange år har energi været et område, hvor mægtige politiske, tekniske og økonomiske kræfter er på spil. Energiunionen er med sin vision for fremtiden og sammenhængende strategi EU's vigtigste redskab til at garantere, at Europa har adgang til sikker, økonomisk overkommelig og klimavenlig energi.

2.2. Effektiv forvaltning af energiunionen handler ikke kun om at opbygge forbrugernes og investorenes tillid for at få maksimalt udbytte til den laveste pris, men er afgørende for at vise Unionens vilje til at gennemføre Parisaftalen og sætte EU på en kurs mod at overgå energi- og klimamålene for 2050. Med en forvaltningsforordning, der fungerer, har Europa en afgørende chance for at vise sin værdi over for borgerne, medlemsstaterne og verden. Den er især vigtig, da den bygger bro over kløften mellem emissionshandelssystemet og indsatsfordelingsforordningen, idet den får medlemsstaterne til at lægge planer for dekarbonisering af hele økonomien.

2.3. I april 2015 vedtog EØSU en sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen om *Udvikling af forvaltningssystemet foreslået i henhold til rammen for klima- og energipolitikkerne frem til 2030* ⁽¹⁾. I den mellemliggende periode er det bestemt blevet mere presserende med en indsats på energi- og klimaområdet, og der er behov for et mere langsigtet perspektiv for styring af omstillingen til et lavemissionssamfund. Det foreliggende forslag til forordning opstiller nu kravene til integrerede nationale energi- og klimaplaner og en strømlinet proces til etablering af og tilsyn med disse. I de seneste to år er borgernes tillid til det politiske og institutionelle lederskab og det politiske sammenhold i EU generelt dog blevet svækket, hvilket gør udfordringen om forvaltning både mere nødvendig og mere besværlig.

2.4. Desuden tilvejebragte Parisaftalen i december 2015 en international overenskomst, som blev undertegnet solidarisk af EU og medlemsstaterne, der forpligtede sig til nationalt bestemte bidrag, som kan betragtes som sammenfaldende med dem i denne forordning. Endvidere blev det aftalt at søge at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 °C i forhold til det førindustrielle niveau — en målsætning, der forudsætter langsigtet planlægning og krævende mål, som sandsynligvis skal være mere ambitiøse end dem, der indtil videre er blevet fastlagt for 2050.

2.5. I sin udtalelse fra 2015 forudså EØSU disse tendenser og anlagde en pragmatisk tilgang, idet det anerkendte behovet for grundig og omfattende oplysning, orientering og inddragelse af borgerne, som en forløber for et vellykket forvaltningsforslag. Der er ikke mange tegn på, at det har fundet sted. Forvaltning — med de deraf følgende krav til nationale suveræne indsatser — er et følsomt område, ikke mindst på energiområdet, hvor der er stor forskel på forholdene i de enkelte medlemsstater. Desuden skal alle processer suppleres med ikkelovgivningsmæssige foranstaltninger og tiltag for at sikre et godt resultat.

2.6. I 2001 vedtog Kommissionen en hvidbog om forvaltning ⁽²⁾. Den fastlægger fem principper for god forvaltning, som stadig gælder (men ikke altid gennemføres):

- åbenhed
- deltagelse
- ansvarlighed
- effektivitet
- sammenhæng.

De afspejler de principper og værdier, som EØSU støtter, men udvalget ser gerne endnu et princip om »retfærdig omstilling« i forbindelse med forslaget til forordningen.

2.7. Forvaltningssystemet skal tillige gøre det muligt løbende at give udtryk for synspunkter, præferencer, opfattelser og værdier, som kan levere input til beslutninger og finjustere politikken. Forvaltning skal handle om at sikre robuste og legitime processer for beslutningstagning, men skal samtidig gøre det muligt at skræddersy disse beslutninger til de nationale forhold og løbende tilpasse dem til uforudsete hændelser. Det betyder ikke hyppige kursændringer, men tværtimod, at den overordnede kurs sikres af kort- og langsigtede mål, der er i overensstemmelse med klimavidenskaben og en stabil proces for beslutningstagning vedrørende opfyldelse af disse mål, hvilket i praksis vil sige en mere sammenhængende og inkluderende dynamik.

⁽¹⁾ EUT C 291 af 4.9.2015, s. 8.

⁽²⁾ COM(2001) 428 final.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1. Forslaget til forvaltningsforordning har som mål at sikre, at de politikker og foranstaltninger, som udgør energiunionen, er sammenhængende, komplementære og tilstrækkeligt ambitiøse, og det bygger på to indbyrdes forbundne dele. Hensigten med den første del er at strømline og bedre integrere planlægnings-, indberetnings- og overvågningsforpligtelserne i de nationale energi- og klimaplaner og 2050-planlægning samt de efterfølgende statusrapporter med et lag af integreret overvågning fra Kommissionen på EU-niveau. I den anden del udstikkes en politisk proces for forvaltningen mellem Kommissionen og medlemsstaterne med udarbejdelse og gennemførelse af nationale planer. Hvis forslaget vedtages som skitseret (en ny retsakt og revisioner af eksisterende afledt ret), vil det skabe en ny samarbejdsmechanisme mellem medlemsstaterne og Kommissionen.

3.2. Alt i alt udgør forslaget til forordningen et lovgivningsmæssigt grundlag, som integrerer (31) eller ophæver (23) mere end 50 eksisterende særskilte planlægnings-, indberetnings- og overvågningsforpligtelser i energi- og klimalovgivningen. Forordningen finder anvendelse på fem dimensioner af energiunionen: energisolidaritet og -sikkerhed, energimarkedet, energieffektivitet, dekarbonisering samt forskning, innovation og konkurrenceevne. Den udspecificerer indholdet i de integrerede nationale energi- og klimaplaner for disse fem dimensioner, som medlemsstaterne fra og med januar 2019 skal fremlægge hvert tiende år. Offentlig høring og regionalt samarbejde er påkrævet tillige med opdateringer af den første og de efterfølgende planer hvert femte år. De vigtigste resultater er de nationale bidrag til vedvarende energi og energieffektivitet samt udarbejdelsen af 2050-planer for dekarbonisering af økonomien.

3.3. Der er bestemmelser om, at Kommissionen skal evaluere planerne, opdateringerne af disse og de efterfølgende tiltag fra medlemsstaterne efter henstillinger fra Kommissionen. Der er fastlagt en detaljeret struktur for medlemsstaternes indberetning hvert andet år med detaljerede krav til drivhusgaspolitikker, foranstaltninger og prognoser, nationale tilpasningstiltag, økonomisk og teknologisk bistand til udviklingslande, indtægter fra bortauktionering, vedvarende energi, energieffektivitet, energisikkerhed, det indre marked for energi samt forskning, innovation og konkurrenceevne. Det foreslås at oprette en »e-rapporteringsplatform« for disse indberetninger.

3.4. Forordningen indeholder detaljerede bestemmelser om evaluering, opfølgning og en henstillings- og reaktionsmekanisme, hvor ambitionerne eller fremskridtene bedømmes til at være utilstrækkelige. Bestemmelser om en omfattende og obligatorisk ramme for de nationale energi- og klimaplaner er med til at sikre sammenlignelighed og ensartethed. Det kræves af medlemsstaterne, at de skal bidrage økonomisk til en finansieringsplatform, som skal dække eventuel manglende opfyldelse af de aftalte minimumsmål for vedvarende energi. Den årlige status over energiunionen skal indeholde fyldestgørende rapportering på disse områder. Det Europæiske Miljøagentur får en specifik og vidtrækkende rolle med bistand til Kommissionen.

3.5. Forordningen supplerer og er forenelig med det europæiske semester, og når energi- og klimaspecifikke politiske spørgsmål har betydning for makroøkonomiske og strukturelle reformer, kan de fortsat behandles gennem de landespecifikke henstillinger under det europæiske semester.

4. Generelle og særlige bemærkninger

4.1. Målsætninger, mål og bidrag

4.1.1. Forvaltningsforordningen udgør en detaljeret ramme for de nationale energi- og klimaplaner og den efterfølgende indberetning, evaluering og justering. Den omhandler fastsættelse af målsætninger, overvågning af mål og realisering af bidrag. Disse udtryk forklares dog ikke i artikel 2 — Definitioner, og denne udeladelse bør afhjælpes.

4.1.2. EØSU støtter og bifalder de detaljerede rammer i bilag 1 for de obligatoriske nationale energi- og klimaplaner. Disse erstatter de særskilte planer for energieffektivitet og vedvarende energikilder. Særlig vigtig er de enkelte medlemsstaters forpligtelse til at fastlægge nationale bidrag på disse områder, som lagt sammen som minimum bør sikre opfyldelse af de overordnede mål, der er vedtaget på EU-niveau.

4.1.3. EØSU har i sine tidligere udtalelser klart og konsekvent argumenteret for bindende nationale mål ⁽³⁾. Dette bunder i de tidligere energipolitikkers mange fiaskoer som følge af utilstrækkelig gennemførelse. Hvis bidragene i de nationale energi- og klimaplaner gennemføres, tilpasses og håndhæves stramt, kan der opnås samme resultater som med bindende mål. Men dette kræver, at der rettes op på et antal svage områder i det nuværende forslag.

4.1.4. Mindstekravet til de nationale bidrag til energieffektivitet og vedvarende energi er de aftalte forpligtelser, som medlemsstaterne allerede har målsat til opfyldelse inden 2020. Det ville dog styrke forordningen, hvis der blev medtaget vejledende referenceværdier for 2030 for medlemsstaternes bidrag. Det vil under alle omstændigheder være nødvendigt at fastlægge disse som grundlag for justeringsdialogen, og det vil fremskynde den foreslåede kontinuerlige proces, der lægges op til, hvis de fremlægges og offentliggøres på et tidligt tidspunkt.

4.1.5. Visse lande har indarbejdet deres energimål for 2020 i den nationale lovgivnings bestemmelser. EØSU mener, at forordningen bør kræve af medlemsstaterne, at de integrerer de aftalte 2030-bidrag i den nationale lovgivning for at give vægt til målene i form af lovkrav. Erfaringen viser imidlertid, at ikke engang juridiske forpligtelser nødvendigvis er en garanti for resultater, og derfor understreger udvalget betydningen af god forvaltning som en stabil proces for at sikre fremskridt, og senere i denne udtalelse understreges især betydningen af langt strengere bestemmelser, som skal sikre og garantere interessenternes engagement i forvaltning.

4.1.6. For yderligere at styrke betydningen af nationale »bidrag« bør det for såvel energieffektivitet som vedvarende energikilder præciseres i forordningen, at det er den enkelte medlemsstats ansvar at bidrage til EU's overordnede mål på en tilstrækkelig og forholdsmæssig måde. På nuværende tidspunkt er det et kollektivt ansvar.

4.2. **Indberetningsproces**

4.2.1. EØSU glæder sig over den indberetningsproces, der kræves af medlemsstaterne, og den analytiske/kritiske rolle, som Kommissionen har fået sammen med Det Europæiske Miljøagentur. Nøjagtig, fast og uforfærdet analyse vil være afgørende, hvis Kommissionens efterfølgende henstillinger og udtalelser skal have en effekt. Det er også væsentligt, at data vedrører indberetningsperioden, og at de er ajourførte, som det fremhæves i EØSU's udtalelse om status over energiunionen 2015 ⁽⁴⁾.

4.2.2. Selv om de data, der skal indberettes, er afstemt med de oplysninger, der er påkrævet i henhold til Parisaftalen om klimaændringer, foretages opdateringerne af de nationale energi- og klimaplaner, før den femårige samlede statusopgørelse inden for rammerne af Parisaftalen er afsluttet, hvilket vil medføre en betydelig forsinkelse af reaktionerne på eventuelle opgraderinger i de nationalt bestemte bidrag i EU. Dette er en uacceptabel underminering af afstemt forvaltning, idet EU nu har undertegnet Parisaftalen. Lejligheden bør benyttes til at sikre en hensigtsmæssig rækkefølge af hhv. FN's og EU's revisioner af de nationalt bestemte bidrag.

4.2.3. I forbindelse med dette bør forordningen indeholde en »skralde«-bestemmelse som en mekanisme til at bidrage til det ambitiøse mål om en opvarmning på 1,5 °C i forhold til det førindustrielle niveau. Det kunne ske via en proces, hvor kulstofbudgetterne vedtages i 5-10 trin, og EU forpligter sig til at nå neutrale drivhusgasemissioner i 2050.

4.2.4. Ifølge forordningen skal de nationale energi- og klimaplaner blandt andet indeholde en konsekvensanalyse af sociale spørgsmål samt specifikke nationale målsætninger om energifattigdom samt et handlingsprogram. Dette har især lagt EØSU på sinde, og det glæder sig over, at de nu er medtaget. Der kan dog frit fastsættes en definition af energifattigdom i de nationale energi- og klimaplaner, og det vil gøre det umuligt at sammenligne data i forskellige medlemsstater, hvilket

⁽³⁾ EUT C 424 af 26.11.2014, s. 39 og EUT C 75 af 10.3.2017, s. 103.

⁽⁴⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 117.

underminerer EU's chancer for en retfærdig omstilling og øger sandsynligheden for offentlig modstand mod selve omstillingen. Udvalget anbefaler at forordningen kommer til at indeholde en enkel referencedefinition. Det skal ikke være et krav, at medlemsstaterne anvender denne definition til interne formål, men det vil fastlægge et kriterium for indberetninger i henhold til de nationale energi- og klimaplaner. Et eksempel på en sådan definition kunne være: »Der er tale om energifattigdom, når en husstand bruger mere end 10 % af den disponible indkomst til energi til opvarmning og afkøling til passende niveauer.« En sådan definition har gjort det muligt for nogle lande at evaluere fremskridtene — eller manglen på samme — mod at komme energifattigdom til livs, men da problemet omfatter mange faktorer, skal definitionen muligvis indeholde andre elementer.

4.3. *Gennemsigtighed, ansvarlighed og håndhævelse*

4.3.1. Udvalget bemærker, at meget af den tidligere energirelaterede lovgivning led under forsinkelser eller unøjagtigheder i gennemførelsen og håndhævelsen. Medlemsstaterne skal derfor udvise solidaritet og engagement og gøre den størst mulige indsats for at anvende den politiske vilje og de administrative ressourcer til en effektiv gennemførelse af forordningen. Tidsplanen er usædvanligt krævende. Der skal fremlægges udkast til nationale energi- og klimaplaner — som tidligere blev underlagt en effektiv høringsproces og regional dialog — for Kommissionen den 1. januar 2018. Det betyder, at de nationale energi- og klimaplaner og de tilhørende dialoger med interessenterne og regionale partnere allerede er under udarbejdelse. EØSU anerkender, at kravene til en ny ramme og målene for perioden 2020-2030 driver denne proces, men er bekymret for, at manglende grundlæggende forståelse og engagement hos borgerne kan underminere legitimiteten af EU's energipolitik, især blandt forbrugere, der oplever stigende energipriser.

4.3.2. Den foreslåede forvaltningsproces indeholder ikke mange muligheder for åbenlyse sanktioner for manglende ambition eller overholdelse. Gennemsigtighed og ansvarlighed er centrale punkter, hvis interessenterne, navnlig borgerne, skal øve indflydelse. EØSU foreslår derfor, at der oprettes en uafhængig interessentgruppe, der skal sikre effektiv repræsentation af interessenter og høring i alle medlemsstater, og at denne gruppe offentliggør sin egen årlige beretning om forvaltningsprocessen og den tilhørende dialog. (Se 4.6)

4.3.3. Gennemsigtighed nævnes hyppigt i forordningen, men det bekymrer EØSU, at det ikke fremgår tydeligt, hvorvidt tidlig offentliggørelse og offentlig adgang i alle faser af udarbejdelsen af de nationale energi- og klimaplaner er obligatorisk. Der henvises i præambelen — men ikke i forordningens artikler — til Aarhuskonventionen, hvilket udvalget anser for at være utilstrækkeligt. Forordningen bør præcisere, at det er obligatorisk for medlemsstaterne at offentliggøre udkast til nationale energi- og klimaplaner så tidligt som muligt, og at alle efterfølgende udgaver af planen, efterhånden som den udvikles, inklusive kommentarer og svar fra Kommissionen, regionale partnere og medlemsstater, vil være offentligt tilgængelige.

4.3.4. Da omstilling til vedvarende energi er af afgørende betydning, kræves der større tydelighed vedrørende karakteren og funktionen af »finansieringsplatformen« (artikel 27), og hvordan eventuel manglende levering af vedvarende energi værdisættes. Er det for eksempel meningen, at en sådan platform skal skaffe penge fra den private sektor på baggrund af medlemsstaternes »bidrag«? Det foreslås, at de midler, der akkumuleres på en sådan platform, skal kunne anvendes til energieffektiviseringsforanstaltninger samt til levering af vedvarende energi.

4.3.5. Der er stadig en vis usikkerhed om, hvordan Kommissionens henstillinger efter de årlige indberetninger vil blive håndhævet, hvis medlemsstaterne ikke agerer med det samme. Hvis det bliver gennem den sædvanlige overtrædelsesprocedure, vil det givet vis tage alt for lang tid til at kunne gøre en forskel inden for tidsrammen.

4.4. Udvalget støtter fuldt ud bestemmelserne om obligatorisk regionalt samarbejde mellem medlemsstaterne om at forbedre effektiviteten og virkningsgraden af foranstaltningerne og om at fremme markedsintegration og energisikkerhed. Udvalget foreslår dog, at udtrykket »regional« medtages i artikel 2 — Definitioner, så Kommissionen kan foreslå og gennemtvinge inddragelse, hvor dette ikke finder sted. På nuværende tidspunkt er det muligt at forstå »regional« som inden for det enkelte land og ikke mellem lande og at definere »region« geografisk og ikke som en gruppe af lande med komplementære energiressourcer.

4.5. Udvalget er især yderst skuffet over, at artikel 10 om offentlig høring er uspecifik og utilstrækkelig og slet ikke i nærheden af EØSU's forslag om en vidtrækkende europæisk energidialog (EED), som ville skabe en direkte og løbende kontakt borgerne/forbrugerne og muligheder for formidling og deltagelse på græsrodsniveau i det, der i mange medlemsstater vil være en svær pakke at sælge. Hvis en sådan dialog overhovedet skal omtales, er den for vigtig til at blive inkluderet under overskriften »ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger« og bør tilføjes indhold i kraft af et ekstra afsnit til artikel 10. Denne artikel overholder heller ikke standarderne i direktivet om strategisk miljøvurdering, som fastlægger standarderne for gennemsigtig og aktiv miljøforvaltning, som energi- og klimaplanlægning er en vigtig del af.

4.6. Derfor gentager udvalget, at det er af den opfattelse, at forvaltningsprocessen som skitseret i forordningen ikke vil kunne levere nationale energi- og klimaplaner uden inddragelse af og støtte fra civilsamfundet i Europa. For at vinde borgernes tillid og opbakning skal en sådan dialog være uafhængig af regeringer og processen med nationale energi- og klimaplaner. Den bør være et omdrejningspunkt for information af forbrugerne, hjælpe energiudbydere med at få kontakt og opbygge tillid, og være en kanal for de mange bekymringer, som forskellige grupper har vedrørende energisikkerhed, prismæssig overkommelighed og bæredygtighed. EØSU har erklæret sig villig til at spille en rolle i denne proces, som den har døbt EED, ved at arrangere og deltage i visse aspekter af organiserede nationale høringer. Dialogen bør dog trække på bredere ressourcer og et omfattende nationalt engagement. Sammenfattende vil følgende skridt være nødvendige:

- En mekanisme vil blive indført med henblik på at etablere en uafhængig og upartisk finansieringspulje, som primært stammer fra interessenter i hele energiproduktions- og energiforsyningskæden, suppleret af passende støtte fra EU og medlemsstaterne. Overordnet set vil EED være en særdeles omkostningseffektiv metode til at inddrage alle typer forbrugere i energidiversificeringen og anerkende og fremme producentforbrugernes bidrag.
- Sideløbende med vejledningen om strukturen af de nationale planer vil EED, i samråd med Kommissionen og alle centrale interessenter, udvikle retningslinjer for oprettelse af nationale energidialoger.
- En fuldstændigt uafhængig koordinerende EED-struktur vil blive etableret for at fremme handling og implementering i de enkelte medlemsstater. Denne struktur skal blandt andet bidrage til Kommissionens nødvendige gennemgang af de nationale planers indhold og målsætninger samt deres gennemførelse. På den måde vil der blive fokus på bidraget fra interessenterne til udarbejdelse af politikken og opfyldelse af forordningens krav om effektiv høring.
- En debat om de nationale planer og regionale diskussioner med nationale EED-grupper i nabolandene. Efterfølgende vil der på EU-plan være diskussioner mellem alle energidialoggrupperne. Disse diskussioner, som vil blive kanaliseret via den uafhængige koordinerende struktur, bør have rådgivende status i forhold til EU-institutionerne og styrke omkostningseffektiviteten af EU's og medlemsstaternes politikker.

4.7. EØSU foreslår, at der oprettes en dedikeret europæisk energiinformationsenhed i EØS, som skal have ansvar for dataindsamlings- og evalueringsprocesserne forbundet med forvaltningen. Enheden bør arbejde tæt sammen med det foreslåede observatorium for energifattigdom og levere informationstjenester til den europæiske energidialog på nationalt plan.

4.8. Energisikkerhed er et af de fem vigtigste områder for indberetning og evaluering i henhold til forordningen, og særligt her er en forudsætning en omfattende regional dialog. Udvalget har allerede bemærket, at EU har behov for et tydeligt og fælles energidiplomati og -politik over for tredjelande⁽⁵⁾. Kommissionen angiver energisikkerhed og -solidaritet som den første søjle i en fælles energiunion, men uden stærke aftaler og partnerskaber med de store spillere på verdensmarkedet og uden en fælles energipolitik, vil det være umuligt at nå et sådant resultat.

⁽⁵⁾ EUT C 264 af 20.7.2016, s. 117.

4.9. EØSU er bekymret for konsekvenserne af Brexit for forvaltningsprocessen. For det første bygger den foreslåede proces i forordningen på en antagelse om, at Det Forenede Kongerige er medlem af EU, og de nationale energi- og klimaplaner vil blive evalueret på dette grundlag. De endelige nationale energi- og klimaplaner vil blive fastlagt, inden Det Forenede Kongerige formelt forlader EU, men på det tidspunkt kan det blive nødvendigt at foretage store tilpasninger, så Det Forenede Kongeriges nationale energi- og klimaplan kan trækkes ud af det samlede EU-bidrag. Udvalget foreslår, at der parallelt med scenariet med 28 lande udarbejdes et »Brexit«-scenarie, og at begge scenarier drøftes sideløbende. For det andet kan Det Forenede Kongeriges udtræden af EU få en stor indvirkning på den politiske balance og diplomatiske strategi for hver af de fem aspekter af forordningens anvendelsesområde, især energisikkerhed.

Bruxelles den 26. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet*(COM(2016) 761 final — 2016/0376 (COD))*

(2017/C 246/07)

Ordfører: **Mihai MANOLIU**

Anmodning om udtalelse	Rådet, 9.12.2016 Europa-Parlamentet, 12.12.2016
Retsgrundlag	Artikel 194, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	11.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	115/1/2

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det er nødvendigt, at de europæiske borgere deltager aktivt i at fremme energieffektiviteten, at de tager initiativer og samarbejder om fælles projekter, og at de kæmper for at overvinde forhindringer af økonomisk, administrativ og lovgivningsmæssig karakter. Det er et fælles mål at føre ambitionerne fra COP21 ud i livet, med de mange fordele dette vil indebære i form af nye investeringer, som kan skabe nye arbejdspladser (renovering af bygninger, forbedring af komforten og intelligente og retfærdige målere), mindre energifattigdom, mindre forurening og forbedring af folkesundheden samt mindre afhængighed af energiimport. Der er brug for et klart tilsagn fra medlemsstaterne om at gennemføre direktivet om energieffektivitet, da de nye foreslåede mål for 2030 er mere ambitiøse end målene for 2020.

1.2. Energieffektiviteten er et spørgsmål af afgørende betydning for det europæiske energisystems fremtid. En forbedring af energieffektiviteten på alle energiens anvendelsesområder kan være et effektivt værktøj til at reducere omkostningerne for den europæiske økonomi, og princippet om »energieffektivitet først« kan vise sig at lette adgangen til finansiering. Som følge af dette princip er det nødvendigt at mindske efterspørgslen på ny infrastruktur, der kan erstatte den gamle, da en sådan er temmelig kostbar. Energibesparelseskravet er foreneligt med en bæredygtig udvikling (en varig, sikker situation), og synergieffekter bør udnyttes med henblik på at opnå en effektiv omstilling til et robust og kulstoffattigt, intelligent energisystem (tværregionale distributionssystemer, forvaltning af efterspørgslen og lagringssystemer).

1.3. EØSU noterer sig Kommissionens forslag, som fastsætter et bindende energieffektivitetsmål for 2030 på 30 %, men udvalget mener, at en forøgelse af målet ud over de 27 % bør begrundes behørigt ved både at fremlægge de økonomiske fordele herved og fastlægge de nødvendige investeringsniveauer for at nå disse mål. Det er vigtigt, at konsekvensanalysen tager højde for alle de foranstaltninger, der er omfattet af lovgivningspakkerne på energi- og klimaområdet.

1.4. EØSU opfordrer til, at man for at overvinde de største af de forhindringer, der ligger i vejen for gennemførelsen af artikel 7 i direktivet om energieffektivitet, øger slutforbrugernes opmærksomhed gennem markedsførings- og kommunikationsaktiviteter vedrørende energieffektivitetsordninger og alternative foranstaltninger. Der bør foretages yderligere investeringer, og de enkelte medlemsstater bør iværksætte troværdige informations-, kommunikations-, uddannelses- og støtteforanstaltninger, som opmuntrer borgere og virksomheder med henblik på at fremskynde virkeliggørelsen af det politiske mål for klimaforandring og energieffektivitet.

1.5. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at være mere opmærksomme på socialt boligbyggeri og energifattige husstande, som bør sikres billigere energi på permanent basis. En vigtig målsætning i den henseende er at forbedre energieffektiviteten i boligmassen og fastsætte minimumsstandarder (energisynt) for udlejningsboliger.

1.6. EØSU påpeger, at det er vigtigt at informere slutforbrugerne om teknikker for kraftvarmeproduktion (samproduktion, luftkonditionering), intelligente målere og renoveringsplaner. En sådan indsats har afgørende betydning for at sikre, at investorerne, de offentlige myndigheder og virksomhederne føler sig sikre nok til at gennemføre projekter med et stort effektiviseringspotentiale og deltage i finansieringen af forskning og udvikling.

1.7. EØSU håber, at de foranstaltninger, som fastlægger europæiske finansieringsinstrumenter (lån, garantier, egenkapital til at mobilisere midler, tilskud), også vil tiltrække privat finansiering til energiprojekter. Man bør ikke overse muligheden for at give tilskud til projekter med et stort socialt udbytte. Sådanne økonomiske ordninger bør rettes mod projekter, som også henvender sig til forbrugere med lave indkomster. For så vidt angår de nationale planer opfordrer EØSU til, at der udarbejdes retningslinjer for gennemsigthed og sammenlignelighed. Efter EØSU's opfattelse bør man først og fremmest støtte de energifattige husstande og derigennem sikre medlemsstaterne en politisk ramme for lokal bæredygtig udvikling, der er stabil på langt sigt.

1.8. EØSU mener, at dette kan føres ud i livet ved at stille teknisk bistand til rådighed i forbindelse med gennemførelsen af direktivet om energieffektivitet ved hjælp af innovative, markedsbaserede finansieringsordninger. Et kvantitativt element, som tillægges stor betydning i forbindelse med godkendelse af økonomiske incitament, er energisynet (definition af SMV'er, afskaffelse af dobbelte certificeringskrav, iværksættelse af en ensartet tilgang til minimumstærsklen), som er et redskab, der kan øge energieffektiviteten og samtidig udgør en fordel for konkurrenceevnen. Der er også brug for nationale uddannelsesprogrammer for leverandører af energieffektivitetsforanstaltninger og en korrekt tilgang til kvalitetssikring.

1.9. EØSU anbefaler, at man med henblik på at øge energieffektiviteten for forbrugerne foretager cost-benefit-analyser på nationalt niveau, hvilket vil føre til omkostningsbesparelser.

1.10. EØSU efterlyser en helhedsorienteret strategi og et mere energieffektivt transportsystem med udgangspunkt i den løbende teknologiske udvikling inden for køretøjer og fremdriftssystemer, overgangen til energieffektive transportformer samt intelligente transportsystemer (ITS), som vil sikre, at den disponible kapacitet udnyttes bedre. De samme overvejelser bør man gøre sig inden for luftfart og søtransport. Brugerne bør informeres om brændstofforbruget for de enkelte transportformer, herunder om de relevante grænseværdier for CO₂-emissioner.

2. Generelle bemærkninger

2.1. EØSU er enig i, at **»energieffektivitet først«** er et centralt princip i forbindelse med energiunionen, og det her behandlede forslag om en ændring omsætter det i praksis. Den billigste, reneste og sikreste energi er den energi, der ikke bliver brugt. Energieffektivitet er en af de mest omkostningseffektive måder, hvorpå man kan understøtte overgangen til en lavemissionsøkonomi og skabe vækst, beskæftigelse og investeringsmuligheder.

2.2. Energieffektivitetsmålet for 2020 er blevet fastsat til 20 %, men hvad angår 2030 er der blevet analyseret flere forskellige mulige mål (mellem 27 % og 40 %). Det mest ambitiøse af disse finder man i Europa-Parlamentets beslutning, som anbefaler et bindende mål på 40 %. Efter en analyse af fordelene, når det gælder beskæftigelse og økonomisk vækst, forsyningsikkerhed, reduktion af drivhusgasemissionerne, sundhed og miljø, har Kommissionen foreslået et bindende mål for energieffektivitet på 30 %. Efter EØSU's opfattelse er det, når man vælger en sådan udvidelse af målet, yderst vigtigt nøje at analysere, hvilke konsekvenser målene for energieffektivitet vil få for de andre mål, der er blevet fastsat i lovgivningsforslagene på energiområdet. Det gælder navnlig konsekvenserne for EU's emissionshandelssystem (EU-ETS).

2.3. For at nå disse ambitiøse mål vil medlemsstaterne — bistået af de økonomiske og sociale råd i de forskellige lande — samt energileverandører og -distributører være nødt til at foretage energibesparelser på 1,5 % om året (en central foranstaltning). EØSU bifalder forslaget om at forlænge energibesparelseskravet til ud over 2020 og fastholde procentsatsen på 1,5 % om året. Dette kan ske ved hjælp af bindende ordninger og fleksible alternative foranstaltninger på medlemsstatsniveau til gennemførelse af besparelseskravet.

2.4. Den nye strategi, som EØSU støtter, giver såvel medlemsstaterne som investorerne det nødvendige langsigtede perspektiv til at udarbejde deres investeringsstrategier og -planer med henblik på at nå det mål, der er fastsat for EU. Dette skal ske gennem iværksættelse af relevante foranstaltninger på nationalt og regionalt niveau med henblik på at opnå konkrete fordele frem til 2030 i form af bl.a. en nedgang i det endelige energiforbrug på 17 % (sammenlignet med 2005), en øget økonomisk vækst med en stigning i BNP på 0,4 %, et fald i elektricitetspriserne for husholdninger og virksomheder (fra 161 til 157 EUR/MWh), nye forretningsmuligheder med oprettelse af anstændige (formålstjenlige) job, en bremsning af forureningen og truslerne mod sundheden (med en udgiftsbesparelse på mellem 4,5 og 8,3 mia. EUR) samt forbedret energisikkerhed (en reduktion i importen af gas på 12 % i 2030).

2.5. Efter EØSU's mening er det afgørende at sikre, at de vigtigste aktører på energimarkedet holdes orienteret, at husholdningerne og de industrielle forbrugere modtager relevante, klare og præcise oplysninger om deres forbrug, samt at deres rettigheder med hensyn til måling (fjernaflæsning af målere) og fakturering af bl.a. varmeenergiforbrug styrkes. Man må ikke glemme de sårbare forbrugere, som takket være lavere energiregninger burde opleve en bedring af deres komfort og levestandard.

2.6. Beskyttelse af sårbare forbrugere kræver imidlertid også, at direktivet ikke stiller krav om individuelle målere i lande, hvor udlejerne ved lov er forpligtede til at dække lejernes energiomkostninger, ikke mindst fordi disse lejelove giver udlejerne et stort incitament til energieffektiv renovering. Det skal også understreges, at mange individuelle målere, som først for nylig er blevet installeret i en række medlemsstater i overensstemmelse med gældende EU-lovgivning, har en lang levetid, som går langt ud over Kommissionens frist i 2027 for udskiftning med fjernaflæselige enheder. Udskiftning af disse målere kan ses som en unødvendig ekstraomkostning for EU's forbrugere og bør derfor undgås.

2.7. EØSU finder det afgørende at styrke de sociale aspekter i tilknytning til energieffektiviteten og bekæmpe energifattigdom, navnlig blandt sårbare forbrugere. EU's medlemsstater bør sætte større fokus på sociale foranstaltninger. Gennemførelsen af direktivet spiller en afgørende rolle, når det kommer til velfærden.

2.8. Man må ikke glemme, at energieffektivitetsmålene er knyttet til klimamålsætninger, da begge tager udgangspunkt i en reduktion af drivhusgasemissionerne. Dette forudsætter fastlæggelse af politikker, som sikrer, at der i større omfang og hurtigere tages nye teknologier i anvendelse. Disse nye teknologier vil føre til energibesparelser inden for transport, industri og bygninger samt for husholdningerne. I sidste ende vil de nye teknologier være en omkostningseffektiv måde for medlemsstaterne til at nå de nationale mål i EU's emissionshandelssystem (ETS og ESD) i overensstemmelse med direktivets artikel 7 (faktiske energibesparelser, konkrete energieffektivitetsforanstaltninger).

2.9. Hvad angår den gældende lovgivning om energieffektivitet konstaterer Europa-Parlamentet følgende: »**Direktivet om energieffektivitet [skaber trods en] utilstrækkelig gennemførelse (...) en ramme for opnåelse af energibesparelser**«; »**konkurrerende lovbestemmelser bremser miljømæssige succeser, skaber bureaukrati og får energiomkostningerne til at stige**«; »[der er] behov for mere sammenhæng i energilovgivningen«; »**mere energieffektivitet [fører til] flere arbejdspladser og vækst**«.

2.10. På den baggrund er EØSU overbevist om, at det nye lovforslag om energieffektivitet vil tage hensyn til denne udtalelse samt til de foranstaltninger, der foreslås af Europa-Parlamentet.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Retsgrundlag, nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet

3.1.1. Artikel 194, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde udgør sammen med direktiv 2012/27/EU retsgrundlaget på energiområdet. Derfor er et direktiv, der ændrer et eksisterende direktiv, et egnet retsinstrument.

3.1.2. EØSU mener, at målene for energieffektivitet indtil videre ikke er blevet opfyldt, bl.a. fordi medlemsstaterne har handlet uafhængigt på området. Der er derfor brug for en koordineret indsats på EU-niveau som støtte til foranstaltninger på medlemsstatsniveau. Energi problemer giver anledning til udfordringer af såvel politisk art, økonomisk art (det indre

marked, udvikling, investeringer, regulering) og social art (energiforbrug, takstspørgsmål, fattigdom, beskæftigelse) samt problemer med hensyn til energiforsynings sikkerhed. Man bør heller ikke overse de vanskeligheder, der er forbundet med klimaforandringerne.

3.1.3. EØSU understreger, at hvis man vil være sikker på at opnå de besparelser frem mod 2030, som **medlemsstaterne frivilligt har forpligtet sig til**, er det vigtigt, at nærhedsprincippet overholdes, og at der er en vis smidighed for så vidt angår komponenterne i energimikset og foranstaltningerne desangående.

3.2. *Gennemførelse, overvågning, evaluering og rapportering*

3.2.1. Der blev undersøgt forskellige niveauer for en reduktion af primærenergien sammenlignet med referenceåret 2007, og ved formuleringen af målet blev der foretaget en analyse af det primære og det endelige energiforbrug ud fra et energibesparelser- og derefter et energiintensitetsperspektiv. Af høringerne fremgik det, at flertallet af de berørte aktører gik ind for, at målet for 2030 skulle fastsættes til 30 %.

3.2.2. Analyserne viste, at de fortrukne løsningsmodeller var følgende:

- for så vidt angår artikel 7, som omhandler energispareforpligtelsen, var løsningsmodel 3 (forlænge artikel 7 til 2030, forenkling og ajourføre) den foretrukne
- for så vidt angår artikel 9-11, som indeholder bestemmelser om måling og fakturering, foretrak man løsningsmodel 2 (tydeliggøre og ajourføre, herunder konsolidering af visse bestemmelser for at øge sammenhængen med lovgivningen om det indre energimarked).

3.2.3. En af de vigtige konklusioner vedrørende de sociale virkninger er, at hver 1,2 mio. EUR, der bruges på energieffektivitet, direkte støtter 23 job i denne sektor.

3.2.4. Reduktionen af brændselsudgifterne for energifattige ved hjælp af energieffektivitetsforanstaltninger er en positiv konsekvens, som måske kan være med til at løse en række af de problemer, der er forbundet med social eksklusion.

3.2.5. EØSU forventer, at forslaget om ændring af direktivet vil få en positiv virkning for SMV'erne, takket været de særlige bestemmelser direktivet indeholder, støtteordningerne (som dækker omkostningerne ved energisyn) og de programmer, der har til formål at tilskynde SMV'erne til at få foretaget energisyn. Renoveringen af bygninger samt forlængelsen af artikel 7 fra den nuværende tidsbegrænsning til 2030 vil give små bygge- og anlægsvirksomheder nye forretningsmuligheder. Kontrakter om energimæssig ydeevne indgået med energileverandører virker også stimulerende for energitjenesteselskaberne, som ofte er SMV'er.

3.2.6. EØSU vurderer samtidig, at de foreslåede foranstaltninger med hensyn til måling og fakturering af energiforbrug tydeliggør og ajourfører de nuværende bestemmelser, således at der tages hensyn til den teknologiske udvikling for så vidt angår enheder, der kan foretage fjernmåling af varmemeforbruget (opvarmning, luftkonditionering). Desuden vil oplysningerne om energiforbruget være nøjagtige, individualiserede og hyppigere disponible i overensstemmelse med de nationale politikker på energiområdet.

3.2.7. Selv om forslagens anvendelsesperiode forlænges tidsmæssigt, forventes dette ikke at føre til yderligere budgetmæssige eller administrative omkostninger for offentlige myndigheder i medlemsstaterne, da de allerede har truffet passende foranstaltninger og etableret egnede strukturer. Det er de endelige forbrugere, som må bære de omkostninger, der er forbundet med ordningerne for energispareforpligtelser. Til gengæld nyder de godt af lavere energiregninger, da deres energiforbrug falder. Forslaget har ingen virkninger for EU-budgettet.

3.2.8. Den nye energiforvaltning vil sikre, at der etableres et smidigt og gennemsigtigt system til analyse, planlægning, rapportering og overvågning baseret på integrerede nationale energi- og klimaplaner. Gennemførelsen af nationale planer til opfyldelse af målene for energieffektivitet og gennemførelsen af det overordnede EU-mål vil blive overvåget. Dette vil ske via overvågning af succesindikatorer i overensstemmelse med den foretrukne løsningsmodel: korrekt gennemførelse; større fremskridt hen imod gennemførelse; flere oplysninger til rådighed for forbrugerne; mindre administrative byrder og god rapportering om de opnåede besparelser.

3.3. Bemærkninger vedrørende de særlige bestemmelser i forslaget om ændring af direktivet

3.3.1. Det vejledende mål på 27 % er blevet erstattet af et bindende EU-mål på 30 %. Hver medlemsstat skal fastsætte et nationalt energieffektivitetsmål for 2020 på grundlag af primærenergiforbrug og endeligt energiforbrug. Kommissionen vil evaluere fremskridtene og analysere alle de mål, der er blevet offentliggjort, for at afgøre, om EU-målet er nået. Kommissionen kan foreslå passende foranstaltninger, hvis EU ikke gør tilfredsstillende fremskridt hen imod opfyldelse af målene. Evalueringsprocessen vil blive nærmere beskrevet i forslaget om forvaltning af energiunionen.

3.3.2. Det er et krav, at medlemsstaterne udarbejder langsigtede strategier for tilvejebringelse af investeringer i renovering af deres bygningsmasse. Direktivet vil overføre dette punkt fra energieffektivitetsdirektivet til direktivet om bygningers energimæssige ydeevne. Efter EØSU's mening er direktivet om bygningers energimæssige ydeevne et vigtigt redskab med henblik på at nå de fastsatte mål, da bygninger er den største energiforbruger i Europa (med et forbrug på 40 % af den endelige energi).

3.3.3. EØSU definerer kraftvarmeproduktion som sideløbende produktion på samme anlæg (generator drevet af en damp turbine, generator drevet af en forbrændingsmotor osv.) af elektrisk strøm og varmeenergi (i form af varmt vand, damp eller et kølemiddel). Højeffektiv kraftvarmeproduktion forudsætter, at produktionen fører til primærenergibesparelser på mindst 10 % sammenlignet med referenceværdierne for separat produktion af elektricitet og varmeenergi. I modsætning til traditionelle kondensbaserede kraftværker, hvor kun 33 % af primærenergien omdannes til elektricitet, kombinerer højeffektive kraftvarmeverker de to processer (samtidig produktion af elektrisk og termisk energi) og omdanner dermed 90 % af primærenergien.

3.3.4. Kraftvarmeproduktion har en række væsentlige fordele, nemlig energieffektivitet, fleksibilitet hvad angår valg af brændstof, nem betjening og vedligeholdelse, sikkerhed, komfort for forbrugerne, lavere omkostninger over hele livscyklussen, lavere kapitalkrav og fleksibilitet i forbindelse med planlægningen af systemet.

3.3.5. Ud over, at energien kommer fra egnede (kulstoffattige) kilder, og at energiforbruget optimeres, kan lagring af elektricitet også være en løsning for virksomheder, som enten producerer vedvarende energi og ønsker at optimere deres forbrug baseret på deres behov, eller som ønsker at reducere deres omkostninger ved at nedbringe elforbruget i spidsbelastningsperioder og anvende billigere el fra tidspunkter, hvor efterspørgslen efter el er mindre.

3.3.6. EØSU støtter Kommissionens tilgang til artikel 7, som er blevet ændret med henblik på at forlænge energibesparelseskrauet ud over 2030 ved at fastholde målet for besparelser på 1,5 % om året. Fremskridt hen imod gennemførelsen af foranstaltningerne vil blive evalueret i 2027 og derefter med intervaller på 10 år, indtil EU's langsigtede energi- og klimamål for 2050 vurderes at være nået.

3.3.7. EØSU bifalder ændringen af artiklerne om måling og fakturering, som klarlægger spørgsmål vedrørende opvarmning, køling og varmt brugsvand fra centrale kilder. EU-lovgivningen bør imidlertid ikke stille krav om individuelle målere i lande, hvor udlejeren ifølge lovgivningen er forpligtet til at betale lejerens energiomkostninger (bruttoleje, under statskontrollerede forhandlinger mellem lejernes og udlejernes organisationer). Hvad angår måling af gasforbruget bør slutforbrugeren udstyres med en individuel måler, som tydeligt angiver forbruget.

3.3.8. Oplysninger om gasforbruget vil være baseret på det faktiske forbrug via et egenkontrollsystem på måleren. Der vil være tale om et krav om, at der skal være oplysninger om forbrug og fakturering til rådighed for leverandørerne af energitjenester. Fakturaen (i elektronisk format) skal være klar og letforståelig for forbrugeren. EØSU håber, at de foreslåede forbedringer vil gøre, at **medlemsstaterne bliver mere involverede i jagten på socialt og økonomisk velegnede løsninger på udgifterne til måling (hvem betaler for måleren?)**. Denne problematik er afgørende, når det gælder om at sikre en fair og rimelig tilgang til etableringen af lige vilkår for adgang til energi.

3.3.9. Energisektoren har i et stykke tid efterlyst en revision af primærenergifaktoren (PEF), som er baseret på endeligt energiforbrug for besparelser udtrykt i kWh i medlemsstaterne. Metoden og den nye faktor er en væsentlig forbedring. EØSU støtter en PEF på 2,0, som giver medlemsstaterne et spillerum til at anvende en anden koefficient, hvis et sådant skridt er behørigt begrundet. Energisektoren er bekymret over den ufordelagtige metode, som anvendes til at beregne atomenergi, hvor en faktor på 1 (100 % omdannelse) svarende til den faktor, der anvendes for andre kulstofri kilder, anses for passende.

Bruxelles, den 26. april 2017

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2010/31/EU om bygningers energimæssige ydeevne

(COM(2016) 765 final — 2016/0381 (COD))

(2017/C 246/08)

Ordfører: **Baiba MILTOVIČA**

Medordfører: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 12.12.2016 Rådet, 21.12.2016
Retsgrundlag	Artikel 194, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	11.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen	157/0/1
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det foreliggende forslag til direktiv forbedrer og udvider tidligere lovgivningstiltag med det sigte at øge energieffektiviteten i bygninger. Dets virkning vil blive bedømt på, i hvor høj grad det bidrager til de vigtigste mål med energiunionen, men da dets fokus er på bygninger, må dets bidrag til sociale og økonomiske målsætninger (især nedbringelse af energifattigdommen, bibeholde adgangen til økonomisk overkommelige boliger og mulighederne for at mindske energiudgifterne) tillige betragtes som væsentligt.

1.2. EØSU mener, at direktivet bør indeholde mere konkrete forslag til, hvordan energifattigdommen mindskes. Der bør bl.a. være klarere retningslinjer for det krævede indhold af nationale definitioner af energifattigdom, en referencedefinition, der kan bruges til at vurdere, hvor omfattende en tilgang der anlægges i de nationale planer, og levering af rådgivning og koordinering af foranstaltninger gennem et uafhængigt, forbrugerorienteret centralt kontaktpunkt eller agentur.

1.3. EØSU mener, at medlemsstaterne i deres egne nationale planer vil være nødsaget til at stræbe efter det højere ambitionsniveau, der er skitseret i den alternative løsningsmodel III (som præsenteret i Kommissionens ledsagende konsekvensanalyse), men forblive inden for rammerne af den lovgivningsmæssige tilgang, der er valgt med løsningsmodel II, som er grundlaget for revisionen af direktivet. Dette vil være nødvendigt for at sætte gang i en udvikling, der på langt sigt sikrer opfyldelsen af Parisaftalens ambitiøse mål.

1.4. Det anbefales, at de nationale bygningsrenoveringsstrategier finder støtte i dette direktiv via et krav om at fremlægge konkrete sektormål og en referencemetodologi til kvantificering af forbedringer. Der bør endvidere gennem en stram vejledning specificeres et mindsteniveau for energieffektivitet i renoverede offentlige bygninger og erhvervsbygninger.

1.5. Direktivet udnyttes ikke som en mulighed for at fremme »grønne« realkreditlån, tilkoblingen af vedvarende energi til fjernvarmesystemer, foranstaltninger til energilagring i bolig- og erhvervsbyggeri, bedre efteruddannelsesordninger for installatører og istandsættelsesarbejdere og andre tekniske, økonomiske og skattemæssige foranstaltninger, som kunne forøge energieffektiviteten i bygninger. Selv om der er støtte at hente til den slags foranstaltninger andre steder, kan direktivets nedtonede tilgang kun berettiges, hvis det fremmer fleksibilitet og ambitiøse foranstaltninger. EØSU opfordrer Kommissionen til at følge gennemførelsen og virkningen af direktivet nøje og være indstillet på hurtigt at tage opgraderings- og revisionsmekanismen i forslaget til forvaltningsforordning i brug.

1.6. Der bør træffes yderligere foranstaltninger for at fremme sammenligneligheden mellem medlemsstaterne af de beregningsmetoder, der anvendes til energiattester, hvilket også ville lette en sammenligning af attesterne.

1.7. Der bør fremsættes flere forslag til, hvordan private og ikkekommunale udlejere af sociale boliger kan gives flere incitamenter til at investere i renovering af ældre ejendomme.

1.8. Det ikke særligt konkrete forslag om en »intelligensindikator« skal inkludere bygningens beboeres muligheder for at vurdere energieffektiviteten og for at kontrollere og gøre egenproduktion og forbrug af vedvarende energi lettere samt nedbringe energiregningen.

1.9. EØSU opfordrer i særdeleshed til en anerkendelse af, at de lokale myndigheder kan fremme og koordinere energieffektiviseringsprogrammer, og gør opmærksom på borgmesterpagtens voksende potentiale på dette område.

1.10. EØSU fremhæver behovet for at skabe incitamenter for opførelse og renovering af bygninger, der er en sektor, hvor SMV'er står for 83 % af den samlede beskæftigelse (OECD: *Small Businesses, Job Creation and Growth*).

1.11. EØSU konstaterer, at uden innovation vil det ikke være muligt at øge bygningers energimæssige ydeevne. EU er ved at blive overhalet på området for lavemissionsenergiteknologier, og under 15 % af arbejdspladserne i sektoren findes i dag i EU. Der er behov for en indsats inden for efteruddannelse i de færdigheder, der kræves i disse højt specialiserede sektorer.

1.12. Initiativet »intelligent finansiering af intelligente bygninger« og mulighederne for at knytte det sammen med Junckerplanens ambitioner er et positivt tiltag, som udvalget hilser velkommen.

2. Indledning

2.1. Direktivet indgår i pakken om »Ren energi til alle europæere«, der skal tilføre energiunionen et konkret indhold og øge bevidstheden om og forståelsen af, at omstillingen til ren energi er fremtidens vækstsektor. Energi i bygninger tegner sig for 40 % af det samlede forbrug i EU. Der gøres hele tiden betydelige fremskridt i både nyopførte og renoverede bygningers energieffektivitet. Dette er til dels resultatet af 15 år med lovinitiativer på EU-niveau, og alligevel er der stadig meget store uudnyttede muligheder for at forbedre effektiviteten og levere andre sociale goder.

2.2. Trods tekniske fremskridt, relevante understøttende data og brug af de disponible offentlige midler via finansielle instrumenter er bygningsmassen ikke blevet væsentligt forbedret — 75 % af bygningerne i EU er fortsat energiineffektive.

2.3. De globale klimapåvirkninger og initiativer for at styrke den europæiske energipolitik har sat skub i udviklingen, men nogle grundlæggende og komplekse spørgsmål henstår stadig, og større fremskridt havde nok været forventet. Uden handling bliver det meget svært at nå klima- og energimålene for 2030 og 2050. Potentialet for at nedbringe energiforbruget i bygninger med 5 % — 6 % og mindske CO₂-udledningen med ca. 5 % findes. Men da kun 0,4 % — 1,2 % af bygningsmassen årligt renoveres/forbedres, er det klart, at udviklingen er nødt til at gå hurtigere.

2.4. Det heri omhandlede direktiv ændrer det tidligere direktiv om samme emne fra 2010, som igen var en omarbejdning af direktivet fra 2002. Omarbejdningen i 2010 indebar meget omfattende ændringer af teksten fra 2002. Mere specifikt indeholdt det en anerkendelse af den stigende betydning af energieffektivitet i bygninger og som bidrag til politiske mål. Der blev taget højde for udviklingen inden for den tekniske forståelse med tilpasninger på baggrund af otte års praktiske erfaringer, og der blev rettet fokus mod det helt afgørende behov for at fastlægge regler for og forbedre medlemsstaternes håndtering af spørgsmålne.

2.5. Det foreliggende forslag til revision er betydeligt kortere end det tidligere direktiv, men tilgangen er den samme. Navnlig lægger det op til langsigtede bygningsrenoveringsstrategier og brug af intelligent teknologi i bygninger, og de eksisterende regler strømlines. Det er resultatet af en omfattende evaluering af direktivet fra 2010 og en detaljeret konsekvensanalyse af mulige strategier for videre handling. Løsningsmodellen med meget stor virkning, løsningsmodel III, blev overvejende på grund af omkostningerne på kort sigt, indgreb i nærhedsprincippet og politisk realisme afvist til fordel for et lavere potentielt ambitionsniveau — løsningsmodel II.

2.6. Alle interessenter ønsker imidlertid at se markante forbedringer. Sektoren beskæftiger 18 millioner mennesker direkte og bidrager med ca. 9 % af EU's BNP. Udfordringen består i at finde en balance mellem prisvenlighed og bolig- og erhvervsboligmarkedernes behov på den ene side og de sociale og klimarelaterede mål på den anden side.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1. Direktivet består af en række ændringer, som styrker de nuværende bestemmelser i direktiv 2010/31/EU og forenkler visse aspekter. De vigtigste punkter er:

- Definitionen af »tekniske bygningsinstallationer« udvides til også at omfatte intelligent bygningsteknologi og foranstaltninger vedrørende elektromobilitet.
- Bestemmelsen i energieffektivitetsdirektivet fra 2012 om langsigtede nationale renoveringsstrategier er flyttet til dette direktiv.
- Medlemsstaterne skal fastlægge en køreplan med klare milepæle og foranstaltninger til at nå det langsigtede mål for 2050 om at dekarbonisere deres nationale bygningsmasse med specifikke milepæle for 2030. Dette skal også bidrage til at afhjælpe energifattigdommen.
- Incitamenter for investeringer med en bestemmelse om, at medlemsstaterne kan aggregere og afhjælpe risikoen ved projekter og anvende offentlige midler til at mobilisere privat finansiering og rette op på kritiske områder, hvor markedet svigter.
- Medlemsstaterne kan fastlægge krav, som sikrer, at erhvervsbygninger udstyres med bygningsautomatik og reguleringssystemer.
- Medlemsstaterne kan fastsætte krav, der sikrer, at beboelsejendomme med centraliserede tekniske bygningsinstallationer udstyres med kontinuerlig elektronisk overvågning og effektive reguleringsfunktionaliteter, der gør det muligt at sikre en optimal produktion, distribution og anvendelse af energi.
- Medlemsstaterne skal træffe de foranstaltninger, der er nødvendige til regelmæssigt eftersyn af de tilgængelige dele af klimaanlæg i erhvervsbygninger og beboelsejendomme med centraliserede tekniske bygningsinstallationer.
- Bestemmelse om, at medlemsstaterne skal oplyse ejere eller lejere af bygninger om energiattester, om deres formål og målsætning, om omkostningseffektive måder, hvorpå bygningens energimæssige ydeevne kan forbedres.
- Bestemmelser om, at det skal være obligatorisk at installere ladestandere (eller kabelføring) til elektriske køretøjer i en stor andel af nye bygninger og i nogle eksisterende bygninger, der renoveres.

- Ændringer i de tekniske bygningsinstallationer skal registreres, vurderes og gøres tilgængelige.
- Forslag om udvikling af en »intelligensindikator« til at supplere de eksisterende oplysninger om bygningseffektivitet.
- En udtrykkelig forbindelse mellem de finansielle foranstaltninger til bygningsrenovering og den opnåede grad af energieffektivitet.

4. Generelle og særlige bemærkninger

4.1. EØSU bifalder det fortsatte fokus på energieffektivitet i bygninger, men finder det særligt bekymrende, at energifattigdom ikke behandles i tilstrækkelig grad, da det er almindeligt anerkendt som et stort socialt problem, hvilket udvalget tillige har påpeget i tidligere udtalelser ⁽¹⁾.

4.2. Tilgangen må være bredere og mere ambitiøs. De mål for emissionsreduktion og energieffektivitet, som EU allerede har fastsat, og ikrafttrædelsen af den stærkt ambitiøse Parisaftale i oktober 2016 stiller krav om en mere robust indsats, ikke mindst da en forhistorie med manglende overholdelse af tidligere forslag giver en formodning om, at bygninger fortsat er et problemområde.

4.3. Udvalget har nogle forbehold over for valget af løsningsmodel II (som skitseret i konsekvensanalysen) som grundlaget for at fremsætte denne ændrede lovgivning. Uagtet at løsningsmodel III indebærer obligatoriske tiltag af et omfang, der langt fra er omkostningsoptimalt (et synspunkt, som EØSU ikke er enig i), er det klart, at den markant mere ambitiøse løsningsmodel III med en 2-3 gange større indvirkning på klimaet, effektiviteten og opfyldelsen af sociale målsætninger sandsynligvis er nødvendig for at sætte gang i en udvikling, der på langt sigt sikrer opfyldelsen af Parisaftalens ambitiøse mål. Medlemsstaterne vil derfor i deres egne nationale planer være nødsaget til at stræbe efter det højere ambitionsniveau, der er skitseret i den alternative løsningsmodel III (som præsenteret i Kommissionens ledsagende konsekvensanalyse), men forblive inden for rammerne af den lovgivningsmæssige tilgang, der er valgt med løsningsmodel II.

4.4. De seneste analyser af medlemsstaternes bygningsrenoveringsstrategier er overordnet positive (Det Fælles Forskningscenter (2016): Sammenfattende rapport om vurdering af medlemsstaternes bygningsrenoveringsstrategier). Dette område er omfattet af direktivet om energieffektivitet. For øjeblikket er der imidlertid ingen fælles standard for, hvad »renovering« er. Et krav i direktivet om bygningers energimæssige ydeevne om at fremlægge konkrete sektormål og en referencemetodologi til kvantificering af forbedringer med en tærskel for, hvornår der kan modtages »renoveringsstøtte«, ville være til stor nytte. I tillæg til sådanne mål bør der etableres en stram vejledning om opnåelse af et mindsteniveau for energieffektivitet i renoverede offentlige bygninger og erhvervsbygninger.

4.5. Direktivet udvider kravene vedrørende en national database over energiattester, og en offentlig database for hele EU indeholdende anonymiserede nationale data vedrørende de nationale renoveringsstrategier ville være nyttig og kunne knyttes sammen med den e-rapporteringsplatform, der foreslås i forordningen om forvaltningen af energiunionen. I den henseende bør direktivet indeholde udtrykkelige retningslinjer for sammenligning af beregningsmetoder, hvilket igen ville lette sammenligningen af energiattester.

4.6. Selv om der ikke er nogen grund til, at de nationale planer ikke skulle dække dette område, indeholder direktivet ingen forslag til, hvordan private og ikkekommunale udlejere af sociale boliger kan gives flere incitamenter til at investere i renovering af ældre ejendomme. Når lejerne betaler energiregningen direkte, ser udlejerne ofte ingen gevinst for dem selv ved at forbedre bygningseffektiviteten. Lejeboliger udgør i nogle lande en stor andel af boligmassen. Boligudgifter og energifattigdom påvirkes i høj grad af bygningernes energimæssige ydeevne, hvorfor adgang til finansielle instrumenter til støtte for renovering er helt afgørende. I de fleste tilfælde kan kommuner, sammenslutninger af udlejere og ejere få lån til omfattende forbedringer af effektiviteten i etageejendomme. Alligevel skaber prohibitive finansierings- og kontraktvilkår og låneadgang hindringer for mange.

⁽¹⁾ EUT C 341 af 21.11.2013, s. 21, EUT C 424 af 26.11.2014, s. 64, EUT C 82 af 3.3.2016, s. 22, EUT C 34 af 2.2.2017, s. 78.

4.7. Incitamentet for »grønne« realkreditlån er en foranstaltning, der bør fremmes i direktivet. Det er ligeledes vigtigt at gøre det nemmere at inddrage små renoveringer, der anvender bedste praksis, og effektivitetsprogrammer i nogle større rammer, som giver mulighed for at trække på finansieringspakker.

4.8. I strategien for opvarmning og køling fra 2016 (COM(2016) 51 final) var der særligt fokus på de gevinster, der kan indhentes gennem renovering og udskiftning af fjernvarmesystemer sammen med vedvarende energi. Fjernvarme og byløsninger betragtes almindeligvis som en infrastrukturkomponent i byggeri og skal derfor specifikt fremmes med en klart formuleret holdning i direktivet, så dette afspejles i byplanlægningen.

4.9. Det er værd at bemærke, at klima- og energimålene er knyttet sammen med lavemissionsenergiteknologier og mere bæredygtige bygninger, som skal opfylde energieffektivitetsmålene. Disse afhænger i stigende grad af centrale støtteteknologier inden for avancerede materialer (ikkejernholdige metaller, stål, glas, plastik osv.), og uden innovation bliver det umuligt at øge bygningers energimæssige ydeevne. Omkring 5 % af de avancerede materialer, der produceres i dag, anvendes i lavemissionsenergiteknologier og mere bæredygtige bygninger, og disse markeder er i hurtig udvikling.

4.10. EU er ved at blive overhalet på området for lavemissionsenergiteknologier, og under 15 % af arbejdspladserne i sektoren findes i dag i EU (ca. 1,1 mio. direkte og indirekte arbejdspladser). Også for så vidt angår de avancerede materialer, der skal bruges til disse teknologier, skærpes den internationale konkurrence, og uden de rigtige »teknologi-push/markeds-pull«-politikker vil innovation og produktion fortsat flytte væk fra EU. Man må heller ikke glemme efteruddannelse i de nye færdigheder, der kræves i disse højt specialiserede sektorer.

4.11. EØSU støtter udviklingen af elektromobilitet for bredere dekarbonisering af økonomien, men sætter spørgsmålstegn ved behovet for en så stor detaljeringsgrad og sådanne foranstaltningers indvirkning på prisoverkommelighed for boliger og erhvervsjendomme og på offentlige myndigheders valgfrihed i at opnå elektromobilitet. Et andet vigtigt og komplementært område, energilagring, omtales i begrundelsen, men der er ingen videre uddybning heraf i direktivet, trods det at der er tale om en teknologi, der sandsynligvis vil udvikle sig hurtigt og være overkommelig i pris.

4.12. Ligeledes skaber den tydelige vækst i decentraliseret produktion af vedvarende energi muligheder for integration med effektiviseringsforanstaltninger i bygninger, der ikke er tilsluttet gasnettet, og for en overgang til brug af vedvarende energi til opvarmning og køling. Dette bør specifikt fremmes.

4.13. Ændringerne med henblik på en forøget satsning på intelligente bygninger (offentlige bygninger, erhvervs- og boligbyggeri) er relativt beskedne og bør udbygges og gøres mere konkrete.

4.14. Forslaget om en »intelligensindikator« til måling af en bygnings kapacitet til at anvende IKT og elektroniske systemer til optimering af driften og interaktion med nettet vil skulle uddybes yderligere, men idéen er god. Målet bør være at udvikle en transparent og anvendelig indikator, der tilføjer energiattesten en merværdi, men uden at der indføres krav om unødvendig indsamling af data eller analysearbejde. En indikator af den type skal angive bygningens beboeres muligheder for at vurdere energieffektiviteten og for at kontrollere og gøre egenproduktion og forbrug af vedvarende energi lettere samt nedbringe energiregningen.

4.15. Energifattigdom identificeres som et problem, der bør løses ved at fastlægge milepæle for fremskridt i retning mod dekarbonisering af bygningsmassen. Direktivet indeholder imidlertid ingen ramme for en politik, der kan understøtte udviklingen af en omkostningseffektiv indsats over for energifattigdom, der bl.a. forårsages af energiineffektive beboelsesejendomme. EØSU mener, at dette kunne være omfattet af direktivets anvendelsesområde, og foreslår tilføjelse af en række nye ændringer herom til de relevante artikler i direktivet fra 2012. Dette ville understøtte kravene i forslaget til forordning om forvaltning af energiunionen om, at medlemsstaterne skal vurdere og fremlægge konkrete politikker, foranstaltninger og aktioner for at komme energifattigdommen til livs.

4.16. EØSU anbefaler derfor, at direktivet opstiller kriterier for indarbejdelse af en referencedefinition af energifattigdom, og at der også i selve direktivet formuleres et forslag til en referencedefinition. Medlemsstaterne skal ikke være forpligtede at vedtage en sådan definition til national brug, men den ville angive kriterier for indberetning under nationale energi- og klimaplaner. En sådan definition har gjort det muligt for nogle lande at vurdere udviklingen — eller manglen på udvikling — i retning mod at komme energifattigdom til livs, men EØSU anerkender, at de mange forskellige faktorer, der forårsager problemet, muligvis kræver en prioritering af særlige nationale faktorer.

4.17. Følgelig opfordrer EØSU medlemsstaterne til at anlægge en fuldt koordineret tilgang til energifattigdom, herunder en forståelse af betydningen af og den effektivitet, der kan opnås, med energieffektive bygninger, finansielle indgreb (herunder sociale takster og metoder til imødegåelse af fattigdommen), forbrugerrådgivning om valg af leverandør og takster og oplysning om nemt opnåelige energibesparelser. For at maksimere effektiviteten er det vigtigt, at det er ét uafhængigt, forbrugerorienteret centralt kontaktpunkt eller organ, der leverer rådgivningen og koordinerer foranstaltningerne.

4.18. Adskillige uafhængige studier og rapporter udarbejdet af Kommissionen viser, at medlemsstaterne ikke gennemfører kravene i direktivet om bygningers energimæssige ydeevne lige hurtigt og lige effektivt. Problemområderne er bl.a.:

- Problemer med gennemførelse og fortolkning, hvilket Kommissionen vedvarende griber ind over for ved hjælp af håndhævmekanismer. Dette kræver, at adskillige medlemsstater i højere grad anerkender den helt centrale betydning af bygningers energieffektivitet for energi- og klimamålene og for de nationale renoveringsstrategier. EØSU opfordrer Generaldirektoratet for Energi til fortsat at føre tæt tilsyn med gennemførelsen og gribe hurtigt ind med iværksættelse af overtrædelsesprocedurer.
- Kvaliteten og sammenligneligheden af energiattester. Konkret harmonisering af EU-kravene til kvalificerede eksperter og certificeringsorganer og indførelse af kvalitetstjek af energiattester ville være nyttigt. Videreudvikling af energiattesterne, så de indeholder flere tekniske oplysninger og anbefalinger til forbedringer ville være et andet godt tiltag.
- EØSU bemærker, at direktivets metode til at forbinde finansielle incitamenter til energiattester kun giver mulighed for en efterfølgende udbetaling af denne støtte, eftersom udbetalingen afhænger af en sammenligning af »før« og »efter« energiattesten. Dette er kontraproduktivt i forhold til energieffektivitet, da renoveringer, der afhænger af tilskud, ikke kan foregå, medmindre ejeren er sikker på at modtage støtten inden renoveringen.
- Anvendelsen af de europæiske struktur- og investeringsfonde og specifikt fondene under samhørighedspolitikken. Under Den Europæiske Fond for Regionaludvikling afsættes en mindsteandel af midlerne til omstillingen til en lavemissionsøkonomi i alle sektorer, og alligevel er der store forskelle mellem medlemsstaterne i anvendelsen af disse midler til energieffektivisering af bygninger. Der findes en klar fortolkningsvejledning, men der er behov for yderligere tilskyndelse til at anvende disse midler.
- Støtte til relevant teknisk uddannelse inden for bygningsrenovering, især for de mere end 90 % af europæiske bygge- og anlægsvirksomheder, der er SMV'er.

4.19. Udvalget konstaterer, at de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fondene) og især fondene for samhørighedspolitikken i programmeringsperioden 2014-2020 forventes at spille en stor rolle i forbindelse med indretning og opførelse af bygninger. For øjeblikket er der mange hindringer, der skal fjernes, først og fremmest begrænset adgang til finansiering, høje startomkostninger, relativt lange tilbagebetalingsperioder, en kreditrisiko, der opfattes som højere ved investeringer i bæredygtig energi, konkurrerende prioriteter for ejerne af ejendommene osv. (Kommissionen: *Technical guidance — Financing the energy renovation of buildings with Cohesion Policy funding*). Initiativet »intelligent finansiering af intelligente bygninger« er et positivt tiltag i retning mod at overvinde nogle af disse problemer, og der findes muligheder for at udnytte ambitionerne i Junckerplanen til at frigøre flere investeringer på dette område.

4.20. Fastlæggelse af de rette prioriteter og ansvarsområder for de lokale myndigheder er derfor afgørende for at sikre, at de disponible programmidler bruges med maksimal effekt med henblik på at opfylde mere end blot de minimumskrav (f. eks. kravene til energimæssig ydeevne, energisyn osv.), der er fastlagt i medlemsstaterne, og den finansiering, der stilles til rådighed, bør forøges i takt med ambitionsniveauet.

4.21. EØSU bemærker navnlig, at borgmesterpagten rummer et potentiale i den henseende. Mere end 7 000 kommuner deltager nu, og underskriverne af pagten forpligter sig til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger vedrørende energieffektivisering og vedvarende energi gennem vedtagelse af handlingsplaner for bæredygtig energi. Mobilisering af byer, hvor langt de fleste bygninger findes, er et lokalt initiativ med globale virkninger.

4.22. Intentionerne med direktivet er generelt blevet godt modtaget af flertallet af interessenter i bygge- og anlægssektoren og af repræsentanter for ejere og lejere af både erhvervs- og boligbyggeri. Ikke desto mindre vil den hidtidige udvikling i retning mod energieffektivitet kun kunne fortsætte, hvis der er vilje til samarbejde, dialog og et positivt engagement.

Bruxelles, den 26. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder (omarbejdning)*(COM(2016) 767 final — 2016/0382 (COD))**(2017/C 246/09)*Ordfører: **Lutz RIBBE**Medordfører: **Stefan BACK**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 1.3.2017 Det Europæiske Råd, 6.3.2017
Retsgrundlag	Artikel 194 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	11.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	108/1/2

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bifalder forslaget til revision af direktivet om vedvarende energi. Udvikling af vedvarende energi (VE) spiller i sammenhæng med de andre forslag i den såkaldte »Vinterpakke« en afgørende rolle for at nå målene for den europæiske energiunion, EU's klimamål og målet om igen at blive globalt førende inden for vedvarende energi. Vedvarende energi skal i 2030 udgøre 27 % af det samlede energiforbrug.

1.2. For at nå klimamålene og reducere importafhængigheden kan »27 %-målet« ikke stå alene. Det skal ses i samspil med andre tiltag til at nedbringe CO₂-udledningen (f.eks. øget energieffektivitet) og kan derfor vise sig at være tilstrækkeligt, især hvis reglerne på forvaltningsområdet reelt får medlemsstaterne til, om nødvendigt, at træffe yderligere foranstaltninger. Hvis målet betragtes på baggrund af ønsket om at indtage en global førerposition på området vedvarende energi, og der tages højde for, at EU selv uden en revision af direktivet ifølge Kommissionen ville nå op på en 24,7 %-andel af energi fra vedvarende energikilder i EU's endelige energiforbrug i 2030, må det være legitimt at stille spørgsmålet om, hvorvidt målet er ambitiøst nok.

1.3. Til trods for de bestemmelser vedrørende planlægning og overvågning, der indgår i forslaget til energiunionens forvaltningssystem, gentager EØSU sin bekymring over, at der ikke er fastlagt bindende nationale mål.

1.4. EØSU støtter grundlæggende målet om, at vedvarende energiformer skal bringes på markedet. Af flere årsager er EØSU ikke tilhænger af en tidsbegrænset subsidiering, hverken vedrørende fossile brændstoffer, atomenergi eller vedvarende energi.

1.5. Introduktion af vedvarende energikilder på elektricitetsmarkederne kan kun lykkes, hvis der gives lige konkurrencevilkår for alle energiudbydere. At de vedvarende energikilder i dag stadig har behov for statsstøtte skyldes i stort omfang, at den konventionelle produktion af elektricitet er stærkt subsidieret. Det er derfor afgørende, at de nuværende fordrejninger til skade for vedvarende energi gennem en kombination af f.eks. energibeskatning og handel med

emissioner, som dækker alle eksterne omkostninger er fjernet (se EØSU's udtalelse »Revision af direktivet om bygningers energimæssige ydeevne« — endnu ikke offentliggjort i EUT). EØSU understreger, at dette kan og skal udføres med de lavest mulige ekstraomkostninger for forbrugerne og virksomhederne.

1.6. Den nye energipolitik bør udformes med de tre store »d'er« i fokus (decentralisering, digitalisering og demokratisering). For den vedvarende energisektors vedkommende skal en ny markedsstruktur implementeres, som er tilpasset til sektorens decentrale produktion af elektricitet.

1.7. EØSU bifalder Kommissionens oplæg til udvikling af decentrale og intelligente markedsstrukturer, men kræver dog, at Kommissionens hensigt om at sætte forbrugerne og borgerne i centrum for EU's energipolitik omsættes mere effektivt i praksis. Gennem udvikling af nye, intelligente markedsstrukturer kan det »revolutionerende potentiale«, som en energiomstilling ifølge Kommissionen rummer, ligeledes udnyttes for dermed at maksimere de samfundsmæssige og regionale gevinster.

1.8. EØSU bifalder anerkendelsen af producent-forbrugere som vigtige aktører på det nye energimarked. Det er et skridt i retningen mod et energidemokrati gennem styrkelse af borgernes indflydelse, både for små og store forbrugere. De muligheder, som forslaget indebærer for borgerne, repræsenterer et vist fremskridt i forhold til den aktuelle situation men er langt fra tilstrækkelige, f.eks. med hensyn til den juridisk sikrede ret til adgang til og udnyttelse af offentlige forsyningsnet/elektricitetsnet. Derfor kan forslaget kun betragtes som første fase i en lang proces frem mod udnyttelse af det reelle samfundsmæssige, økonomiske og regionale potentiale ved en producent-forbrugerorienteret markedsstruktur.

1.9. EØSU understreger vigtigheden af en hurtig etablering og udbygning af intelligente net for at garantere en stabil og sikker forsyning, opnå en sektorsammenhæng gennem integration af Power-to-Heat, Power-to-Gas og Vehicle-to-Grid i elnettet på mikroniveau og muliggøre en effektiv »Peer-to-Peer-handel«, så producent-forbrugerne kan deltage på markedet for elektricitet i stort omfang og på lige vilkår.

1.10. Med digitaliseringen kan det blive muligt for producent-forbrugerne ikke kun at bidrage til produktionen af elektricitet ved brug af vedvarende energi men også i handelen hermed. EØSU anbefaler derfor på det stærkeste, at producent-forbrugernes ret hertil formelt etableres.

1.11. Den vedvarende energiproduktions regionaløkonomiske potentiale, f.eks. i form af biobrændsel (inkl. alternative brændstoffer), nævnes i betragtningerne, men indgår ikke i den egentlige lovtekst. En relevant strategi for sammenkobling af vedvarende energi og den regionale økonomiske udvikling mangler ligeledes. Byernes, kommunernes og regionernes samt SMV'ernes vigtige rolle som drivkræfter i omstillingen til vedvarende energi er ligeledes ikke omfattet.

1.12. Den mulige sammenhæng mellem energipolitikken og regionaludviklingen er ikke kun af regionaløkonomisk betydning. Lokale interessenters deltagelse i decentrale energiprojekter er af stor betydning for den lokale forankring. Set i relation til klimaindsatsen og energisikkerheden gør det ikke en stor forskel, om en vindmøllepark tilhører en international kapitalfond eller lokale interessenter, men for borgernes accept af vindmølleparken har det stor betydning.

1.13. Energifattigdom er et socialt problem, der skal behandles inden for rammerne af socialpolitikken. EØSU henviser i den sammenhæng til det hidtil uudnyttede potentiale ved kombination af produktion af varme og elektricitet fra vedvarende energikilder, energibesparelser, belastningsfordeling og prosumerisme i forbindelse med løsningen af dette problem. Det forudsætter, at der findes finansieringsløsninger til startinvesteringer, f.eks. gennem Socialfonden eller andre investeringsfaciliteter, samt at hindringer for adgang til kapital fjernes gennem en systematisk politisk indsats. Alle unionsborgere og forbrugere bør have mulighed for at indgå som prosumenter.

1.14. Direktivforslagets titel omhandler »Fremme af anvendelsen af vedvarende energikilder«, men direktivteksten indeholder ikke beskrivelser af specifikke fremmende instrumenter. Klare regler herfor er dog nødvendige for at garantere investeringssikkerhed. Dermed skal der indarbejdes en separat, klar og præcis plan for fremme af borgerejede energiselskabers og producent-forbrugeres deltagelse. EØSU kræver en revision af de gældende gennemførelsesbestemmelser for statsstøtte for at sikre den højst mulige retssikkerhed ved mobilisering af investeringer.

1.15. EØSU støtter derfor målet om at fremme bæredygtig biogen energi og alternative brændstoffer, men beklager samtidig, at forslagens bestemmelser herom på nogle områder ikke er tilstrækkeligt fleksible til at muliggøre en udnyttelse af rå- og restprodukter tilpasset til lokale forhold. I forbindelse med udfasningen af ikke bæredygtige biobrændstoffer skal det undgås, at investeringer går tabt (»sunkne assets«).

2. Generelle bemærkninger til fremme af vedvarende energi

2.1. EØSU mener, at vedvarende energi kan resultere i fire væsentlige fordele for Den Europæiske Union. Kommissionen behandler imidlertid kun to af dem i sit direktivforslag, og behandlingen er samtidig ikke tilstrækkeligt konkret.

a) Klimaindsats

2.2. Vedvarende energi er en afgørende faktor i den ønskede proces i retning af en komplet dekarbonisering af de europæiske energisystemer. To forudsætninger skal imidlertid være opfyldt:

- Der skal gøres betydelige fremskridt med hensyn til energieffektivitet (se EØSU's udtalelse »Revision af direktivet om energieffektivitet«).
- Transportsektoren samt sektoren for opvarmning og køling spiller en vigtig rolle for nedbringelse af drivhusgasudledningerne. Elforbrug, der stammer 100 % fra vedvarende energikilder, bliver en vigtig faktor i omstillingen af varme- og transportsektorerne til øget bæredygtighed. Forslag til integration af køretøjer (Vehicle-to-Grid), regulering af Power-to-Heat og Power-to-Gas samt etablering og udbygning af intelligente net er ligeledes vigtige elementer i denne sammenhæng ⁽¹⁾.

b) Forsyningsikkerhed

2.3. Vedvarende energi vil levere vigtige bidrag til forsyningsikkerheden og nedbringe importafhængigheden, hvis produktion, udnyttelse og efterspørgselsstyring koordineres. Det kræver konkrete incitamenter. EØSU betvivler, at incitamenterne i dette forslag samt i forslaget til udformning af elektricitetsmarkedet er tilstrækkelige. På grund af problemerne med produktion af vedvarende energi »uden grænseomkostninger« bliver yderligere tiltag formodentlig nødvendige.

c) Afskaffelse af energifattigdom

2.4. Omkostningskurven for vedvarende energi er stadig faldende, vedvarende energi er billigere end nogensinde og i øjeblikket så omkostningsfordelagtig, at vedvarende energi allerede kan yde et konstruktivt bidrag til nedbringelse af problemerne med energifattigdom. Udvikling af borgerproduceret energi (»producent-forbrugere«) er i den sammenhæng en yderst effektiv løsning. En undersøgelse fra Det Fælles Forskningscenter (JRC Scientific and policy reports — Cost Maps for Unsubsidised Photovoltaic Electricity) viser, at egenproduceret elektricitet fra solvarmeanlæg for 80 % af EU-borgerne allerede i 2014 ville have været billigere end elektricitet fra elektricitetsnettet. Kommissionen har dog endnu ikke udarbejdet en velegnet strategi til at synliggøre mulighederne for borgerne (se TEN/598).

2.5. Adgangen til kapital er kritisk navnlig for de lavere indkomstgrupper og tilsvarende støtte er påkrævet. Dette sociale aspekt behandles hverken i dette direktiv eller i den samlede Vinterpakke, selvom det er relevant for opfyldelsen af Kommissionens mål om ifølge forslagens artikel 17 og 21 at sætte borgerne i centrum for energipolitikken.

⁽¹⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 151.

2.6. På den baggrund finder EØSU det nødvendigt at udnytte alle tænkelige muligheder for at give samtlige borgere mulighed for at deltage som aktive og ligeværdige markedsdeltagere i »energiøkonomien«. Herunder hører også at stille støttemidler fra Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFIS) og andre investeringsfaciliteter til rådighed, navnlig også for små og mikroanlæg. Hvis forbrugerne i de laveste indkomstgrupper havde adgang til kapital til decentrale vedvarende energianlæg, kunne de hermed få mulighed for at indgå som producent-forbrugere. Ved hjælp af såkaldt nettomåling, som anvendes i nogle medlemsstater, herunder Italien, Nederlandene, Belgien (Wallonien), Polen og Slovenien, er en direkte økonomisk støtte mulig, hvilket kan reducere problemerne med energifattigdom.

d) *Regional værdiskabelse*

2.7. Vedvarende energi er at betragte som regionale ressourcer, som det i stigende grad bliver teknisk muligt for alle at udnytte. Det gælder navnlig de mindre gunstigt stillede regioner, hvor det er vigtigt at udvikle nye former for værdiskabelse, og Kommissionen nævner med god ret denne fordel flere gange i sine betragtninger.

2.8. Regional værdiskabelse indebærer dog, at lokale og regionale interessenter på eksplicit strategisk vis skal inddrages i de økonomiske processer for at give dem mulighed for at medvirke til udformningen af disse og dermed få gavn af den økonomiske udvikling. En positiv afledt effekt er ikke blot en højere accept af den nødvendige infrastrukturudvikling, men samtidig en højere medfinansiering heraf.

2.9. EØSU efterlyser dermed en klar strategi for, hvordan regionaludvikling og udvikling af vedvarende energi kan knyttes sammen. Sådanne strategier skulle medlemsstaterne allerede have udviklet i forbindelse med vedtagelsen af det tidligere VE-direktiv, men det er ikke sket.

3. *Generelle bemærkninger til direktivforslaget*

3.1. EØSU har altid støttet Kommissionens målsætning om at gøre EU til globalt førende inden for vedvarende energi. Mange af forslagene er rent faktisk på vej i den rigtige retning (f.eks. forudsigeligheden af støtterammer, herunder udelukkelse af foranstaltninger med tilbagevirkende kraft), men der er en risiko for, at følgende tre grundlæggende mangler fortsat kunne overskygge udviklingen af vedvarende energi.

a) *Hensigtsmæssige støtteinstrumenter*

3.2. Direktivforslaget bygger på de målsætninger, der blev fastsat af Rådet i oktober 2014, og indebærer en ajourføring af den tidligere målsætning for 2020 om en andel på 20 % for vedvarende energi af det samlede energiforbrug til 27 % frem til 2030, altså en stigning på under et procentpoint pr. år. Uden revisionen af direktivet ville man i EU i 2030 ligge på en andel på ca. 24,7 %, og man genererer dermed yderligere 2,3 %.

3.3. Den langsomme stigningstakt kan imidlertid betyde, at det bliver nødvendigt at fastsætte en stærkt eksponentiel stigning i andelen af vedvarende energi for perioden 2030-2050 for at indfri målene i »Energikøreplan 2050« (COM(2011) 885 final). De dermed forbundne nødvendige foranstaltninger kan medføre yderligere økonomiske omkostninger. Under alle omstændigheder bør udviklingen af vedvarende energi følges nøje, således at det bliver muligt at træffe korrigerende foranstaltninger på et tidligt tidspunkt og så omkostningseffektivt som muligt.

3.4. I konsekvensanalysen til direktivforslaget (SWD(2016) 418 final) drages den konklusion, at der som minimum frem til 2030 vil være behov for støtteordninger fastlagt i stabile retlige rammer. EØSU mener, at direktivforslaget også bør omfatte klare beskrivelser af støtteordninger, der kan gennemføres hurtigt og effektivt. Det er dog ikke tilfældet.

3.5. »Gennemførelsen« af støttemekanismer bliver medlemsstaternes opgave, og de handle i overensstemmelse med EU-reglerne for statsstøtte. EU's nuværende statsstøtteregler fastlægger ekstremt strenge grænser og bør hurtigst muligt revideres.

3.6. EU's hidtil gældende statsstøtteregele har bevirket, at tidligere målrettede støtteinstrumenter til understøttelse af målsætningerne, såsom indfødningsprioritet og feed-in-tariffer, som især var fordelagtige for mindre og nye markedsaktører, nu er blevet massivt beskåret. Nye instrumenter såsom udbud indebærer delvist uoverstigelige forhindringer for producent-forbrugere, borgerenergi og andre markedsaktører.

3.7. De i forslaget omfattede støtteordninger vedrører i første omgang markedsstrukturen og enkelte generelle bestemmelser vedrørende nødvendigheden af »stabile støtteforanstaltninger i overensstemmelse med bestemmelserne vedrørende statsstøtte«. Det er i sig selv ikke tilstrækkeligt. EØSU anser det for nødvendigt, at a) den generelle gruppefritagelsesforordning (forordning (EF) nr. 800/2008) og b) de gældende retningslinjer for statsstøtte på miljø- og energiområdet for perioden 2014-2020 hurtigst muligt revideres med henblik på at sikre overensstemmelse med målsætningerne i dette forslag, navnlig med henblik på at tilgodese producent-forbrugernes og SMV'ernes behov.

3.8. Dermed skal f.eks. undtagelsesreglerne for mindre projekter (punkt 125 og 127 i retningslinjerne vedrørende statsstøtte på miljø- og energiområdet) udvides og de tilsvarende faktorer indarbejdes i VE-direktivet for at sikre absolut klarhed.

3.9. EØSU tvivler på effektiviteten af at indføre kvoter vedrørende adgangen til støtteordninger for anlæg i andre medlemsstater, navnlig set i lyset af målet om at fremme decentraliserede vedvarende energikilder og regional økonomisk udvikling.

b) Markedsforvridninger udgør barrierer for vedvarende energi

3.10. Budskabet i den samlede Vinterpakke kan ikke være mere entydigt — Kommissionens filosofi er, at vedvarende energi fra nu og hurtigst muligt skal udbydes på markedet. Det kan principielt kun bifaldes, men det vil fortsat være problematisk, hvis ikke to eksisterende og grundlæggende markedsforvridninger fjernes. Det drejer sig for det første om a) direkte statsstøtte til kraftværker, der anvender fossile brændstoffer, og b) den helt utilstrækkelige internalisering af de eksterne omkostninger. Dermed nyder elektricitet fra kraftværker, der anvender fossile brændstoffer, samt andre energiformer, der udvindes af fossile ressourcer, systematiske fordele i forhold til vedvarende energi, der slet ikke eller kun marginalt genererer eksterne omkostninger. Globalt anslår Den Internationale Valutafond (IMF), at »urene« brændstoffer årligt subsidieres med 5,3 billioner USD, og for EU anslås værdien til omkring 330 milliarder USD årligt.

3.11. Selvom denne markedsforvridning til ulempe for de vedvarende energiformer har været i søgelyset gennem flere år, og der har været intentioner om at ophæve de ulige konkurrencevilkår, er der stort set ikke sket noget på området, og det er den største forhindring for de vedvarende energiformer, som bør fjernes!

3.12. Derimod rettes kritikken mærkeligt nok på det seneste mod angivelige markedsforvridninger, som angiveligt skulle opstå ved fremme af vedvarende energi. Kritikken hviler ikke på et sagligt grundlag. For den stadigt nødvendige støtte til vedvarende energi er hovedsageligt en følge af subsidieringen af de konventionelle energiformer. Med andre ord, hvis man afskaffede subsidieringen af energiproduktionen fra kraftværker, der anvender fossile brændstoffer, og der dermed blev etableret reelt lige konkurrencevilkår, ville en stor del af støtten til den vedvarende energi være overflødig. EØSU fastholder sit synspunkt om, at der blandt andet ved brug af markedsøkonomiske instrumenter bør etableres »lige konkurrencevilkår«, så markedsskævhederne ophæves, og hindringerne for den vedvarende energi fjernes (se EØSU's udtalelse »Revision af direktivet om bygningers energimæssige ydeevne«).

c) Det nuværende elektricitetsmarked er ikke tilpasset til vedvarende energiformer

3.13. Den gamle energiøkonomi er præget af relativt få produktionsenheder med høj kapacitet. Et energisystem baseret på vedvarende energi vil derimod være kendetegnet ved mindre enheder og decentral produktionskapacitet.

3.14. EØSU har allerede udarbejdet udtalelser om mulige nye koncepter for elektricitetsudvekslingen organiseret i decentrale systemer, blandt andet »cellulær opbygning«⁽²⁾. De er baseret på, at også små markedsaktører kan kommunikere direkte med hinanden og handle med energi. Det drejer sig altså ikke udelukkende om forbedrede produktionsmuligheder, men ligeledes om mulighed for deltagelse i handlen.

3.15. Sådanne »peer-to-peer-transaktioner« ville muliggøre en bred samfundsmæssig deltagelse, der ikke kun er afgrænset til egen produktion og eget forbrug, men som også omfatter en aktiv forvaltning af små og regionale energienheder og inddragelse af helt nye værdiskabelsesmuligheder. Herunder hører også sektorsammenhængen, for i mange tilfælde er varme og energi til mobilitet lokale varer, der produceres og forbruges i minder enheder.

3.16. EØSU understreger, at »peer-to-peer-handel« aktuelt ikke er mulig på grund af administrative barrierer og en generelt utilstrækkelig regulering i mange medlemsstater. Det forhold bør ændres i kraft af dette direktivforslag og forslaget til udformning af elektricitetsmarkedet, men EØSU konstaterer store mangler ved begge forslag.

3.17. En åbning af elektricitetsmarkedet på EU-niveau for »peer-to-peer-transaktioner« vil bidrage enormt til at udnytte det samfundsmæssige og energiøkonomiske potentiale, som de vedvarende energiformer rummer. Når Kommissionen undlader dette punkt og dermed heller ikke tager højde for praktiske hindringer som f.eks. grænseværdierne for handlen med energi, forspilder den en vigtig chance for markant at forbedre de europæiske borgeres, små og store producentforbrugeres og SMV'ers position på elektricitetsmarkedet, sikre større virksomheder mulighed for at eksportere »energiløsninger« til markeder uden for EU og generelt at øge den samfundsmæssige accept af energiomstillingen væsentligt.

4. Særlige bemærkninger til direktivets tekst

a) *Ingen bindende nationale mål*

4.1. EØSU fastholder sin kritik⁽³⁾ af, at det nye direktiv i modsætning til direktivet fra 2009 ikke indeholder bindende nationale mål. EØSU betvivler fortsat, at særligt enkelte medlemsstater, der modsætter sig bindende nationale mål, kan »tilskyndes« til at gøre en mere aktiv indsats med den planlagte forvaltning. Et konkret instrument til indgreb ved manglende opfyldelse af 27 %-målet er ikke forudset (se EØSU's udtalelse »Forvaltning af energiunionen«). Samtidig anerkender EØSU det »fælles ansvar«, der defineres i direktivforslagets artikel 3, da der i overensstemmelse med forslaget til forvaltningsforordning fastsættes økonomiske sanktioner, hvis målene ikke i fællesskab opfyldes i kraft af de nationale energi- og klimaplaner. Hvordan disse skal håndhæves, er dog fortsat uklart.

b) *Ingen strategi for den regionale udvikling*

4.2. Kommissionen underkender efter EØSU's opfattelse vigtigheden af en aktiv deltagelse fra lokale og regionale interessenters side, både med hensyn til accept af den fastlagte politik og de regionaløkonomiske konsekvenser. Alene den forudseelige udvikling i kraft af e-mobilitet åbner enorme, nye regionaløkonomiske muligheder, hvis man konsekvent indretter den nødvendige udbygning af produktions- og fordelingsinfrastrukturen efter decentrale udbydermodeller⁽⁴⁾.

4.3. Det ville også understøtte målet om at kunne tilbyde skatteyderne og forbrugerne vedvarende energi til de lavest mulige omkostninger. I den forbindelse er det dog ikke tilstrækkeligt udelukkende at tage de rene elektricitetspriser i betragtning. Der bør anlægges en bred nationaløkonomisk og regionaløkonomisk betragtning. Der bør for eksempel tages højde for aspektet vedrørende nye regionale arbejdspladser (se betragtning 49). EØSU fremhæver, at flere medlemsstater hidtil har haft tendens til a) at belaste decentralt produceret og forbrugt energi unødigt og uretmæssigt b) helt at negligere de regionale aspekter.

4.4. Derudover tager medlemsstaterne som hovedregel ikke højde for net- og systemomkostninger i deres regulering. EØSU er af den overbevisning, at decentrale løsninger i sidste ende medfører lavere net- og systemomkostninger og støtter i den sammenhæng Kommissionens opfattelse, som fremgår af betragtning 52.

⁽²⁾ EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13 og EUT C 34 af 2.2.2017, s. 78.

⁽³⁾ EUT C 291 af 4.9.2015, s. 8.

⁽⁴⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 78.

4.5. Denne betragtning er overført fra direktiv 2009/28/EF, uden at der i medlemsstaterne er blevet udviklet tilsvarende regionsspecifikke strategier i de seneste år. EØSU konstaterer, (En ny fremtid på energiområdet — Civilsamfundet som hovedaktør inden for produktion af vedvarende energi — EØSU-undersøgelse af civilsamfundets rolle i forbindelse med gennemførelsen af EU-direktivet om vedvarende energi), at mange medlemsstaters bestemmelser og støtteprogrammer ikke inddrager de regionale og lokale aspekter, og at flere nationale regeringer og myndigheder begrundet dette i EU-lovgivningen. Også her er der altså behov for en yderligere konkretisering. Med forslaget etableres de formelle forudsætninger for en decentralisering og den regionale udvikling, men det indeholder ingen forpligtelser til gennemførelsen af en tilhørende, sammenhængende strategi. Ifølge EØSU's opfattelse kan en opstilling af generelle principper uden et tilstrækkeligt retsgrundlag ikke udgøre en effektiv regulering.

4.6. Til en yderligere præcisering af betragtning 49 bør Kommissionen i lovtæksten konkretisere, hvad der menes med formuleringen »Kommissionen og medlemsstaterne bør derfor støtte nationale og regionale udviklingsforanstaltninger i disse områder, [...] samt fremme anvendelsen af strukturfinansiering på dette område.« Det præcise indhold i betragtning 50 er ligeledes uklart, da formuleringen lyder: »[...] må den positive indvirkning heraf på de regionale og lokale udviklingsmuligheder, eksportmuligheder, den sociale samhørighed og beskæftigelsesmuligheder tages i betragtning, navnlig for SMV'er og uafhængige energiproducenter.« Med hensyn til betragtning 52 »[...] skabe grundlag for udviklingen af decentrale teknologier til vedvarende energi på ikke-diskriminerende vilkår og uden at hæmme finansieringen af infrastrukturinvesteringer« bifalder EØSU fremme af decentrale koncepter, og her er der ligeledes behov for betydelig afklaring og konkretisering.

c) *Klarere retningslinjer for producent-forbrugere og forbrugerrettigheder er afgørende*

4.7. Det er positivt, at »fjernvarme«, »VE-egenforbrugere«, »SMV'er« og »VE-fællesskaber« (artikel 21) i det mindste delvist bliver defineret og dermed også anerkendes som retlige termer til anvendelse i energipolitikken og -reguleringen. Tidligere har de uklare begreber givet stor usikkerhed ved investeringer. Der er dog to problemer. Der mangler stadig en klar definition af producent-forbrug, og de foreslåede definitioner anvendes ikke konsekvent i vinterpakken. Derudover er direktivets lovtækt ikke egnet til konkret at gøre definitionerne gældende. Effekten af bestemmelserne afhænger af en effektiv gennemførelse. EØSU beklager, at Kommissionen ikke tilvejebringer klare retningslinjer for gennemførelsen.

4.8. VE-egenforbrugere:

- EØSU bifalder bestemmelserne vedrørende egenforbrugere i artikel 21, stk. 1-3. Men bestemmelserne kan være uden effekt, hvis det ikke i samme artikel klargøres, hvad der menes med ordlyden, at egenforbrugere »har ret til at producere til eget forbrug og sælge... deres overskydende produktion af vedvarende elektricitet uden at være underlagt uforholdsmæssige procedurer og gebyrer, der ikke er omkostningsrelaterede«. Henvisningen til deres rettigheder som forbrugere bør suppleres med en henvisning til kapitel III i forslag til direktiv vedrørende fælles retningslinjer for det indre elektricitetsmarked, hvor det bør fastlægges, hvilke konkrete rettigheder energiforbrugere, der forbruger egen elektricitet, faktisk har, samt hvordan de kan udnytte disse rettigheder, herunder retten til gennemførelse af peer-to-peer-transaktioner.
- Kommissionen bør for eksempel ligeledes præcisere, at egetforbrug af elektricitet uden brug af infrastrukturen bør være fritaget for skat og afgifter på lige fod med egetforbrug af varme.
- De bestemmelser, der fastslår, at egenforbrugere under særlige forhold ikke skal behandles som klassiske energileverandører, peger i den rigtige retning men skal præciseres. Derudover er »egetforbrug« og »levering« ikke det samme. Direktivforslagets grænser er for lave. På baggrund af faktiske forretningsmodeller — i relation til bestemmelserne vedrørende mindre projekter ifølge punkt 125 og 127 i de nuværende støtteregele — ville 20 MWh (6 000 MWh for vindenergi) for husstande og 1 000 MWh (36 000 MWh for vindenergi) for juridiske personer være passende som grænseværdier.
- Bestemmelsen om, at egenforbrugere skal afregnes i markedspriser for den elektricitet, de leverer til nettet, forudsætter en definition af begrebet »markedspris«. En bestemmelse vedrørende prisniveau på engrosmarkedet er ikke hensigtsmæssig, så længe der eksisterer markedsforvriddning på grund af subsidiering af energiproduktion på basis af fossile råstoffer. Derudover bør afregningspriserne ligeledes tage højde for det samlede systems tilstand (f.eks. med hensyn til udnyttelsesgraden af nettet), således at egenforbrugere »af hensyn til systemet« tilskyndes til at lagre energi eller forskyde belastningen.

EØSU bifalder bestemmelsen i stk. 2 vedrørende bygningsforsyning, da det vil afskaffe en alvorlig ulighed, der har eksisteret i mange år.

4.9. Vedrørende administrative oplysninger og tilladelser fastholder EØSU, at substansen i artikel 15 og 16 er korrekt. Der er dog flere problemer i den foreslåede formulering. Begrebet »decentrale anlæg« i artikel 15, stk. 1, litra d), er for ukonkret. Det skal defineres mere konkret. Derudover bliver den tilstræbte sidestilling af borgerenergi med de store markedsaktører regelmæssigt tilsidesat af medlemsstaterne, ofte på baggrund af fortolkningen af reglerne om statsstøtte. Så længe de relevante regler vedrørende små projekter, egetforbrug og producent-forbrugere ikke er klarere formuleret, kan lige vilkår ikke opnås. Det er vigtigt, at Kommissionen hurtigt skrider til handling desangående. Endvidere omhandler ordlyden i artikel 15 og 16 udelukkende produktion. For at opnå fuld adgang til energimarkedet og som det vigtigste at få tilladelse til »peer-to-peer-transaktioner«, har markedsaktører som borgerenergiselskaber behov for forenklede procedurer vedrørende lagring af elektricitet, handel og egetforbrug.

4.10. Vedrørende »oprindelsesgaranti« i artikel 19 tager forslaget ikke i tilstrækkelig grad højde for de aktuelle markedssvigt. Forslaget sigter mod at fremme udviklingen af VE-kapacitet ved at give forbrugerne valgmuligheder, men ifølge den gældende EU-lovgivning er vildledende tilbud under den fejlagtige betegnelse »grøn strøm« ikke forbudt. Udbydere kan benytte oprindescertifikater til at opbygge en »grøn« profil, samtidig med at de producerer, indkøber og sælger elektricitet fra ikke vedvarende energikilder. I den fremtidige EU-lovgivning bør de nationale reguleringsmyndigheder forpligtes til at opstille bindende krav for alle markedsaktører, der udbyder »grøn strøm«. Udbydere skal dokumentere den miljømæssige merværdi. Kommissionens forslag kan skabe øget forvirring hos forbrugerne, og der kan opstå en uoverskuelig mængde af oprindescertifikater. Derudover bør producent-forbrugersammenslutninger, der udbyder deres elektricitet direkte på markedet fritages for forpligtelsen til at dokumentere oprindelsen af den udbudte elektricitet, da oprindelsen netop på baggrund af deres status som producent-forbrugere eller borgerenergifællesskaber giver sig selv.

d) Ambitiøse mål og større fleksibilitet for biogene og alternative brændstoffer

Biobrændstoffer

4.11. EØSU mener, at forslagenes tilgang til biobrændstoffer er for restriktivt. Målet om ikke at skade fødevarerproduktionen respekteres, men det er ligeledes vigtigt at sikre en optimal udnyttelse af de tilgængelige ressourcer. EØSU fastholder derfor sit synspunkt om, at det fortsat bør være muligt at satse på udvikling af biobrændstoffer, som ikke kommer fra landbrugsprodukter eller indebærer arealanvendelse, som går ud over fødevarerproduktionen, men som stammer fra andre kilder som rest-, bi- og affaldsprodukter, herunder fra skovbrug (se EØSU's udtalelse: »De karbonisering af transportsektoren«)⁽⁵⁾. EØSU understreger ligeledes, at enhver form for udfasningstiltag bør forsøge at forebygge, at investeringer går tabt.

4.12. I sin udtalelse af 17. april 2013 om »Indirekte ændringer i arealanvendelsen (ILUC)/Biobrændstoffer«⁽⁶⁾ stillede EØSU spørgsmål om, hvilke kvantitative bidrag de »avancerede biobrændstoffer« kunne yde og til hvilke omkostninger. Spørgsmålene er endnu ubesvarede.

4.13. EØSU henviser endvidere til, at der kan være mulighed for at udvikle hensigtsmæssige nye anvendelsesområder, f. eks. øget dyrkning af olieplanter i særligt bæredygtige kulturformer (nøgleordet er blandingskultur), der for eksempel kan udnyttes til drift af landbrugs- og skovbrugsmaskiner. Også på det område savnes fortsat en konkret strategi fra Kommissionen, og direktivforslaget løser ikke problemet.

4.14. Ifølge EØSU er det vigtigt at kunne håndtere en reduktion af biobrændstoffer, flydende biobrændstoffer og biomassebrændstoffer baseret på levnedsmiddel- og foderstofplanter på fleksibel vis, forudsat at de opfylder det i artikel 27 fremsatte forslag til bæredygtighedskriterier.

4.15. EØSU støtter i høj grad de krav, som er fastsat i artikel 26, stk. 5, til sikring af et bæredygtigt skovbrug. EØSU anbefaler, at definitionen af »hugstilladelse« i artikel 2, litra jj), omformuleres, så den kommer til at omfatte alle former for retligt gyldige tilladelser til hugst af skovbiomasse.

⁽⁵⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 56.

⁽⁶⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 56.

Elektromobilitet

4.16. Den kvote, der er fastsat i direktivet for alternative brændstoffer, tager ikke tilstrækkeligt hensyn til det store vækstpotentiale for elektromobilitet. Idet andelen af vedvarende energi i elproduktionen stiger hurtigt, er elektromobilitet også nødvendig, da den giver fleksibilitet og, hvis den gennemføres korrekt ud fra et strategisk synspunkt, kan spille en vigtig rolle i udviklingen af »producent-forbruger«-strukturer.

4.17. Ud over kvoten for alternative brændstoffer kan et eventuelt mål for andelen af elektromobilitet, hvor der anvendes elektricitet fra vedvarende energikilder, ligge på 10-20 % inden 2030, ikke mindst begrundet i industrielle og regionalpolitiske årsager, men også med henblik på at sætte en stopper for Europas energiafhængighed. Set i relation til bæredygtighedskriterierne i artikel 27, som vedrører den maksimale andel af vedvarende energi i det endelige energiforbrug, er det også vigtigt, at de anvendes på transportsektoren for at undgå unødige restriktioner for anvendelsen af biobrændstoffer i transportsektoren.

e) *Nyt momentum for vedvarende energi i varmesektoren og fjernvarme*

Gas og varme

4.18. Den i artikel 23 foreslåede stigning i andelen af vedvarende energi til opvarmning og køling i medlemsstaterne med mindst et procentpoint er utilstrækkelig. For at indfri klimamålene skal der fastsættes markant højere målsætninger.

4.19. Den i artikel 20, stk. 1, foreslåede analyse af en udvidelse af gasnetinfrastrukturen med henblik på at lette integrationen af gas fra vedvarende kilder er hensigtsmæssig, idet det dog skal bemærkes, at gas ligeledes er et ikkevedvarende fossilt brændstof. Her henvises til udtalelsen om »Sikker gasforsyningssikkerhed«⁽⁷⁾. Ved fastlæggelse af analysekriterierne skal man være opmærksom på at tage højde for aspekterne vedrørende sektorsammenhæng.

4.20. EØSU bifalder den i artikel 20, stk. 3, og artikel 24 foreslåede styrkelse af fjernvarmekoncepter, da det er en vigtig faktor til fremme af sektorsammenhæng, bekæmpelse af energifattigdom og styrkelse af den regionale økonomi. Samtidig slår udvalget fast, at område- og regionalløsninger, der skaber sektorsammenhæng, ofte ikke kan realiseres som følge af national lovgivning.

Bruxelles, den 26. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(7) EUT C 487 af 28.12.2016, s. 70.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og den Europæiske Investeringsbank — Ren energi til alle europæere

(COM(2016) 860 final)

(2017/C 246/10)

Ordfører: **Ulrich SAMM**

Medordfører: **Toni VIDAN**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 17.2.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet
Vedtaget i sektionen	11.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen	136/0/2
(for/imod/hverken for eller imod):	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder Kommissionens pakke om »ren energi«, som sigter mod at fremskynde, omdanne og konsolidere den europæiske økonomis overgang til renere energi, samtidig med at den holder fast ved vigtige mål om økonomisk vækst og jobskabelse.

1.2. Ifølge denne pakke skal borgerne være i centrum for energiunionen, hvilket betyder, at de inddrages aktivt i overgangsprocessen, og navnlig at der etableres politiske rammevilkår, der sikrer overkommelige energipriser for alle dele af samfundet, herunder sårbare personer. EØSU støtter disse principper, men giver dog udtryk for betænkeligheder med hensyn til, hvorvidt de lovgivningsmæssige forslag er konkrete nok til at opfylde dem.

1.3. EØSU ønsker at understrege, at »ren energi« ikke blot kommer det globale klima til gode, men også luftkvaliteten især på lokalt plan, hvorved der skabes et bedre og sundere miljø for alle.

1.4. Pakken er et led i opfyldelsen af EU's forpligtelser efter aftalen i Paris i 2015 om modvirkning af klimaændringer. Vedvarende energiteknologier og energieffektive produkter og tjenesteydelser vil være afgørende, men vi skal være klar over, at vi stadig er langt fra lige vilkår, hvor vedvarende energi kan klare sig uden særlig støtte.

1.5. EØSU ser med tilfredshed på de forskellige elementer i pakken vedrørende opvarmning og køling af bygninger, miljøvenligt design, elektricitetsmarked og -transport, som er skridt i den rigtige retning. Udvalget er imidlertid bekymret over, at selv om denne pakke er et stort skridt fremad, er der stadig behov for en meget stor indsats for at nå frem til tilfredsstillende ensartede spilleregler for alle deltagere på energimarkedet og samtidig sikre fremskridt hen imod en kulstoffri økonomi.

1.6. EØSU glæder sig over det optimistiske billede, der tegnes i pakken med nogle forholdsvis positive antagelser om en stigning i det industrielle output for vedvarende energi og energieffektive teknologier, og det antal arbejdspladser, der kan skabes. EØSU vil imidlertid også understrege, at der findes alvorlige risici og farer, navnlig hvis overgangsprocessen går for hurtigt eller for langsomt, og der mangler en integreret planlægning. Såvel muligheder som risici skal tages behørigt i betragtning.

1.7. Den enorme opgave, især i forbindelse med en omlægning af økonomien i de regioner, der i dag i vid udstrækning er baseret på kulindustrien, fortjener en mere indgående behandling, end der er i den foreliggende pakke.

1.8. Det Europæiske Råd har fastsat et EU-mål for andelen af vedvarende energi på mindst 27 % i 2030. Dette minimumsmål er bindende på EU-niveau, men vil ikke blive omsat til bindende nationale mål. EØSU beklager, at der på nuværende tidspunkt ikke er enighed blandt medlemsstaterne om en fælles energipolitik og især nationale mål. Kommissionen ønsker at løse dette problem ved at indføre en styringsordning om integrerede nationale energi- og klimaplaner, hvor medlemsstaterne skal give tilsagn om deres bidrag.

1.9. EØSU anser forslaget om en styringsordning som den vanskeligste og mest afgørende del af pakken om »ren energi«. Udvalget har store betænkeligheder ved den foreslåede forordning. Det endelige indhold af medlemsstaternes nationale planer og bidrag afhænger af en tilfredsstillende aftale med Kommissionen, hvilket opnås gennem høringer, offentlighedens holdning og indflydelse samt gruppepres. Der er navnlig ingen detaljeret beskrivelse af, hvilke »foranstaltninger« der er til Kommissionens rådighed, såsom den finansielle platform, hvis de overordnede mål ikke opfyldes.

1.10. »Energieffektivitet først« er et centralt princip i forslaget, som EØSU støtter fuldt ud. Men energieffektivisering er et redskab til at modernisere EU's økonomi og ikke et middel til at afhjælpe energifattigdom. At hævde noget andet vil være misvisende, fordi energieffektivitet kræver investeringer, som sårbare forbrugere måske ikke formår at foretage.

1.11. EØSU glæder sig over, at Kommissionen nu opretter et observatorium for energifattigdom som tidligere foreslået af EØSU i 2013. Dette kunne blive afgørende for en fuldt koordineret tilgang til energifattigdom med forskellige foranstaltninger, som f.eks. sociale takster, foranstaltninger til mindskelse af fattigdom, forbrugerrådgivning eller energieffektivitet.

1.12. EØSU er bekymret over det økonomiske fundament for pakken i en tid med offentlige besparelser og lav vækst i hele EU og over, hvorvidt de planlagte EU-midler (og deres løftestangseffekt) vil være tilstrækkelige til at nå målene.

2. Indledning

2.1. Denne udtalelse vedrører pakken »ren energi til alle europæere« i sin helhed, mens en række andre udtalelser (TEN/617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 625 og NAT/702) omhandler dens særlige dele vedrørende forskellige forslag til retsakter, såsom energieffektivitet, vedvarende energi, udformning af elmarkedet, forsyningssikkerhed og forvaltningsregler for energiunionen.

2.2. Pakken om ren energi var oprindeligt ikke planlagt som en pakke, men som en række på hinanden følgende forslag. På grund af de indbyrdes forbindelser mellem disse forslag bifalder EØSU imidlertid på den ene side, at det blev besluttet at samle dem i en enkelt pakke, men kritiserer på den anden side pakkens størrelse på tusindvis af sider, hvilket gør det vanskeligt for borgerne og civilsamfundet at deltage i gennemgangen og en grundig drøftelse af forslaget.

2.3. Det er vigtigt at huske på, at energiunionsprojektet har været i gang længe, og at tidligere pakker (f.eks. gasforsyningssikkerhed) allerede er blevet udsendt — som i høj grad har været styret af det centrale spørgsmål om klimaforandringer og forsyningssikkerheden på brændstofområdet.

2.4. Ren energi til alle-pakken vedrører alle de fem vigtigste elementer i den europæiske energiunion:

- energisikkerhed
- det indre marked for energi
- energieffektivitet
- dekarbonisering
- forskning, innovation og konkurrenceevne.

2.5. Meddelelsen om »Ren energi til alle europæere« har også til formål at fungere som en vision eller en fortælling for energiunionen.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Pakken har til formål at fremskynde overgangen til ren energi og samtidig bevare de vigtige mål om økonomisk vækst og jobskabelse i Europa. De vigtigste årsager til pakken er følgende:

- Den første globale aftale (Paris 2015) på afbødning af klimaændringerne, som trådte i kraft den 4. november 2016. Gennemførelsen af EU's ambitiøse forpligtelser afhænger i vidt omfang af en vellykket overgang til et rent energisystem.
- Energisektoren er af central betydning for udviklingen af den europæiske økonomi. Derfor spiller energieffektivitet en afgørende rolle for at fremme andre sektorer af økonomien. Udviklingen af teknologier for vedvarende energi og energieffektivitetsprodukter og -tjenester har ført til oprettelse af nye virksomheder, mens andre forretningsmodeller for energi står over for stadig større problemer. Det er af afgørende betydning for EU's politik, at man opnår en nettojobskabelse af kvalitetsarbejdspladser og understøtter succesen for EU's virksomheder.
- Et andet vigtigt mål er at sikre, at overgangen til ren energi vil blive positivt modtaget af de europæiske borgere. Dette er en stor udfordring i betragtning af de meget store forskelle mellem medlemsstaterne og behovet for at dække alle dele af vores samfund, herunder de sårbare.

3.2. EØSU støtter denne strategi, som det også fremgår af flere tidligere udtalelser om disse spørgsmål ⁽¹⁾.

3.3. EØSU bifalder denne pakke af lovgivningsmæssige forslag og støtteforanstaltninger, der har til formål at fremskynde, omdanne og konsolidere den europæiske økonomis overgang til renere energi. Udvalget glæder sig især over, at områder som opvarmning, nedkøling og transport nu vægtes lige så højt som elproduktion.

3.4. Kommissionens meddelelse »Ren energi til alle europæere« tegner et optimistisk billede med forholdsvis positive antagelser om en stigning i det industrielle output og det antal arbejdspladser, der kan skabes. EØSU anerkender dette og mener, at der er brug for sådanne positive signaler for at fastholde dynamikken i en for nogle vanskelige overgangsproces.

3.5. På den anden side vil EØSU også understrege, at energiomstillingen udgør en stor udfordring for Europa, som også indebærer alvorlige risici og farer i forbindelse med energiomstillingen, især hvis processen er for hurtig eller for langsom, eller der mangler en integreret planlægning. Særligt bekymrende er de store forskelle — økonomisk og politisk — blandt medlemsstaterne, som vil blive omfattet af den nye forordning om styring. EØSU er overbevist om, at energiomstillingen kun kan lykkes, hvis der tages passende hensyn til muligheder og risici.

4. Styring af den europæiske energiunion er et centralt spørgsmål

4.1. Mens medlemsstaterne har forpligtet sig til de nationale bidrag til energieffektivitet og vedvarende energi, der skal nås inden 2020, findes der ingen tilsvarende vejledende referenceværdier for 2030.

4.2. Det Europæiske Råd har fastsat et EU-mål om, at mindst 27 % af den energi, der forbruges i EU, i 2030 skal komme fra vedvarende energikilder. Dette minimumsmål er bindende på EU-niveau, men vil ikke umiddelbart blive omsat til bindende nationale mål. EØSU efterlyser effektive foranstaltninger, der tilskynder de medlemsstater, der har de mest ambitiøse mål.

4.3. Den foreslåede **forordning om forvaltningen af energiunionen** (se TEN 617) indeholder nu krav til de integrerede nationale energi- og klimaplaner — i stedet for særskilte planer for energieffektivitet og vedvarende energi — og en strømnetlinet proces for at etablere og føre tilsyn med dem. Forvaltning — med dens konsekvenser for bindende krav om nationale suveræne tiltag — er et følsomt område, ikke mindst inden for energi, hvor medlemsstaternes forhold og politiske holdninger er meget forskellige.

⁽¹⁾ EUT C 383 af 17.11.2015, s. 84; EUT C 264 af 20.7.2016, s. 117; EUT C 291 af 4.9.2015, s. 8; EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13; EUT C 82 af 3.3.2016, s. 22; EUT C 487 af 28.12.2016, s. 75; EUT C 303 af 19.8.2016, s. 1.

4.4. EØSU er meget bekymret for forvaltningsprocessens evne til at håndhæve og levere konkrete resultater. Man sætter for stor lid til høringer og gruppepres i stedet for klare regler. Der er behov for yderligere afklaring omkring den måde, hvorpå Kommissionen kan pålægge medlemsstaterne at træffe de »nødvendige foranstaltninger«, hvis den opdager, at der kunne være et efterslæb, både hvad ambitions- og gennemførelsesniveauet angår, navnlig med hensyn til vedvarende energikilder og energieffektivitet. Der kræves navnlig større klarhed om finansieringsplatformens sammensætning og funktion som en form for sanktion i tilfælde af en eventuel underforsyning af vedvarende energi.

4.5. EØSU er især skuffet over at konstatere, at »offentlige høringer« er uspecificerede i forordningen og ligger meget langt fra EØSU's forslag om en vidtrækkende europæisk energidialog (EED). For at kunne vinde borgernes tillid og engagement skal en sådan dialog være uafhængig af regeringer og processen for nationale energi- og klimaplaner. Den bør være et omdrejningspunkt for information af forbrugerne, hjælpe energiudbydere med at få kontakt og opbygge tillid, og være en kanal for de mange bekymringer, som forskellige grupper har vedrørende energisikkerhed, prismæssig overkommelighed og bæredygtighed.

4.6. I overensstemmelse med nærhedsprincippet og for at drage fuld fordel af energieffektivitetens og de vedvarende teknologiers decentraliserede og fleksible karakter, bør en stadig større del af energipolitikken og beslutningstagningen overføres fra medlemsstatsniveau til lokale og regionale myndighedsniveauer. EU, medlemsstaterne og de lokale og regionale myndigheder bør i samarbejde med det organiserede civilsamfund, som sikrer stærk inddragelse fra offentligheden og lokalsamfundet, lette denne overførsel og sørge for, at den fremskyndes og gennemføres på en koordineret måde, der giver de største fordele for forbrugere og samfund.

5. Energieffektivitet udgør et enormt potentiale for energibesparelser

5.1. En forbedring af energieffektiviteten på alle områder (energiproduktion, -fremstilling og -transport, elektricitet, opvarmning, afkøling og mobilitet) er af afgørende betydning for EU's fremtidige energisystem. EØSU glæder sig over, at energieffektivitet vil få større opmærksomhed i EU's politikker, og at de nye initiativer nu også omfatter opvarmning, køling og transport, hvilket har ladet vente længe på sig (se også udtalelse TEN/618 om **energieffektivitetsdirektivet**).

5.2. Forbedring af energieffektiviteten alene — selv i den mest ambitiøse størrelsesorden — kan ikke løse de energirelaterede problemer vedrørende klimaændringer, forsyningsikkerhed eller fattigdom. Det kan dog tjene som et effektivt middel til at begrænse problemerne. Forbedret effektivitet kan føre til lavere energiforbrug og dermed lægge en dæmper på eller endog vende stigningen i energiomkostningerne, selv med stigende energipriser.

5.3. Det er vigtigt at bemærke, at øget energieffektivitet altid afhænger af investeringer. Derfor fører større effektivitet ikke nødvendigvis til en lavere omkostningsbyrde for forbrugerne eller erhvervslivet, som meddelelsen flere gange hævder. Forbedret effektivitet fører naturligvis altid til lavere energiforbrug og har dermed en positiv indvirkning på klimaet. En positiv indvirkning på omkostninger afhænger i høj grad af balancen mellem miljøinvesteringerne og besparelser i energiomkostninger. EØSU så gerne en mere realistisk og kritisk vurdering af dette forhold.

5.4. EØSU glæder sig over ændringen af **direktivet om bygningers energimæssige ydeevne**, (TEN/620). Opvarmning og afkøling af bygninger er yderst vigtig, da det står for 40 % af det samlede energiforbrug. Energibesparelser på dette område opnås ved renoveringer og nye bygninger. I begge tilfælde forudsætter det betydelige investeringer. Eftersom der årligt kun er 0,4 %-1,2 % af bygningsmassen, der renoveres/nybygges, er det klart, at disse processer skal fremskyndes.

5.5. Medlemsstaterne er nødt til at udarbejde en køreplan med klare milepæle og foranstaltninger med henblik på at nå de langsigtede mål for 2050 om at dekarbonisere deres nationale bygningsmasse med konkrete milepæle for 2030.

5.6. EØSU er skuffet over valget af den mindre ambitiøse løsningsmodel med færre besparelser end muligt. Udvalget er klar over, at medlemsstaternes politiske vilje til at opnå bedre resultater på dette område ikke kan garanteres, selv om energieffektivitet i bygninger giver de største identificerbare muligheder.

5.7. EØSU påskønner den brede vifte af nye finansielle instrumenter, som Kommissionen foreslår. Tilgængeligheden af finansielle instrumenter til støtte for renovering er af afgørende betydning, navnlig for at tilskynde til private og ikkekommunale sociale udlejere til at investere i renovering af ældre ejendomme.

5.8. Ejere og lejere af nye eller renoverede bygninger nyder ikke kun godt af et lavere energiforbrug, men også en forbedret levekømført og livskvalitet. Desværre fører det typisk til en boomerangeffekt, hvor en højere leje for renoverede boliger, nemt kan opveje besparelserne i energiomkostninger. Meddelelsen giver på den anden side udtryk for en ret optimistisk holdning til omkostningsbesparelser. EØSU anbefaler en mere kritisk undersøgelse af dette problem. Der bør her anlægges økonomiske og sociale kriterier, da der ellers vil opstå en ny form for fattigdom blandt de ældre generationer.

5.9. EØSU bifalder initiativet i direktivet om at gøre installationen af elektriske ladestandere til el-biler obligatorisk for en stor del af nye bygninger. Det er dog vigtigt at påpege, at den fremtidige højere efterspørgsel efter strøm kræver planlægning og koordinering med el-leverandører på grund af det yderligere behov for i forvejen at investere i højeffekttransformere tæt på beboelsesområder.

5.10. EØSU er overbevist om, at mere energieffektive transportsystemer, der er drevet af den løbende teknologiske udvikling, og udviklingen af **samarbejdende intelligente transportsystemer** vil bidrage betydeligt til den europæiske indsats for energibesparelser (TEN/621). Den nye **arbejdsplan og forordning om miljøvenligt design** (NAT/702) indeholder et vigtigt element for det fælles europæiske marked med højeffektive produkter og støtte til den cirkulære økonomi.

6. Forbrugerne står i centrum for energiunionen

6.1. EØSU glæder sig over, at Kommissionen ønsker at sætte forbrugerne i centrum for energiunionen. I den moderne verden indebærer transport, bolig, kommunikation og almindeligt forbrug anvendelse af et vist minimum af energi for alle borgere. Energi må derfor ikke blive en luksusvare. Men det ofte omtalte fænomen energifattigdom viser — selv om det ikke er særligt veldefineret — en tendens, hvor sårbare borgere oplever stadig større vanskeligheder med at erhverve sig de basale energitjenester, de har brug for. EØSU opfordrer til, at denne tendens vendes, og at energipolitikken tilpasses i overensstemmelse hermed.

6.2. Teknologiske fremskridt har medført, at produktionsprisen for elektricitet er faldet i de seneste år. Det er ikke kommet forbrugeren til gode, da prisfaldet meget ofte er blevet opvejet af afgifter, netudgifter og så fremdeles. Dette udgør et alvorligt problem, da det har en negativ indvirkning på energifattigdommen.

6.3. EØSU er uenig i påstanden om, at »energieffektivitet er en af de bedste metoder til at afhjælpe de grundlæggende årsager til energifattigdom«. Begrebet »energifattigdom« opstod, da energipriserne begyndte at stige betydeligt. Det betyder, at det er de høje priser, som er årsag til denne særlige form for fattigdom, og de bør være det primære mål for alle foranstaltninger, der skal hjælpe de sårbare. Effektivitetsforbedringer bidrager naturligvis også, men de afhænger uundgåeligt af betydelige investeringer, som navnlig sårbare forbrugere måske ikke kan foretage (se TEN/518).

6.4. EØSU glæder sig over, at Kommissionen nu opretter et observatorium for energifattigdom som tidligere foreslået af EØSU i 2013 i udtalelsen TEN/516 om energifattigdom. Observatoriets primære fokus bør i første omgang være at fastlægge europæiske indikatorer for energifattigdom. Dette kunne blive afgørende for, at medlemsstaterne kan anlægge en fuldt koordineret tilgang til energifattigdom med forståelse af forskellige instrumenters rolle og effektivitet, som f.eks. sociale takster, foranstaltninger til mindskelse af fattigdom, forbrugerrådgivning eller energieffektivitet.

6.5. EØSU vil understrege, at ud over de spørgsmål, der er nævnt i meddelelsen (energisikkerhed, energieffektivitet og dekarbonisering), indebærer ren energi også betydelige sundhedsmæssige fordele for alle borgere.

6.6. Pakken tildeler kun en begrænset rolle til borgerne for direkte at påvirke de beslutninger, som vil forme deres daglige liv og levebrød. Det står ikke klart, om principperne for en energidialog, der resulterer i en meningsfuld deltagelse bliver — og vil fortsætte med at blive — anvendt i hele Unionen (se også TEN/617). Denne dialog kræver lige vilkår, herunder i den institutionelle dimension.

6.7. EØSU bifalder anerkendelsen af borgernes stadig større rolle, når de deltager som prosumenter på elmarkedet. De har brug for en ny markedsordning, der passer til de decentrale strukturer i produktionen af elektricitet fra vedvarende energikilder, og som virkelig sætter forbrugerne og borgerne i centrum for EU's energipolitik.

6.8. EØSU støtter begrebet fællesskabsenergi, der henviser til en forretningsmodel, hvor borgere i fællesskab ejer og deltager i projekter vedrørende vedvarende energi eller energieffektivitet i det område, hvor de bor. De lovgivningsmæssige bestemmelser i den nye pakke bør muliggøre og tilskynde til initiativer af denne art, når det er muligt.

7. Vedvarende energikilder på et nyt marked

7.1. EØSU støtter generelt målsætningen i **direktivet om vedvarende energi** (TEN 622) om at fremme en stærkere integration af leverandører af vedvarende energi på markedet som følge af en nedbringelse af omkostningerne for vedvarende energi.

7.2. EØSU er dog også betænkelig ved, at vi er langt fra lige vilkår, hvor vedvarende energi vil kunne klare sig uden særlig støtte. Der skal stadig gøres meget for at fjerne de enorme forvriddinger, der findes i det eksisterende elmarked, som følge af subsidier, strukturelle rammebetingelser og ingen klar regnskabsførelse af eksterne omkostninger.

7.3. EØSU bifalder den seneste rapport fra Det Europæiske Miljøagentur med titlen *Transforming the EU power sector: avoiding a carbon lock-in* (omlægning af EU's elsektor: undgå fastlåsnings af CO₂). Fossile brændstoffer bidrager stadig til ca. halvdelen af den elektricitet, der produceres i Europa. Miljøagenturets undersøgelse sammenholder nuværende tendenser på elmarkedet med EU's klimamål for 2030 og derefter. Vejen ud af en kulstofintensiv strømforsyning kræver øgede investeringer i alternativer sammen med gunstige politiske rammer.

7.4. EØSU er bekymret over manglen på oplysninger om specifikke foranstaltninger og støtteordninger, hvilket kan bringe yderligere fremme af vedvarende energi i fare.

7.5. EØSU vil understrege, at energisikkerhed skal tages op til fornyet overvejelse, når der opstår kraftige ændringer i energimikset — et spørgsmål, som ikke i tilstrækkelig grad tages op i pakken.

8. Muligheder for økonomi og beskæftigelse

8.1. Energiomstilling er en stor udfordring for Europa med muligheder for nye arbejdspladser, økonomisk vækst og velfærd for alle borgere. I betragtning af de risici og farer, der også følger i farvandet med en sådan overgang, er det af afgørende betydning at formulere en afbalanceret politik, der omfatter de rette foranstaltninger for at undgå skader for samfundet, f.eks. for lønmodtagere (arbejdsløshed, jobkvalitet), forbrugere og SMV'er. Dette kan kun opnås ved at inddrage de berørte parter i alle faser af denne overgang, og EØSU, som en værdifuld og relevant partner, er en af dem.

8.2. Globalt lederskab inden for rene teknologier indebærer også eksport af sådanne teknologier, hvilket er en fordel set ud fra såvel et økonomisk som miljømæssigt synspunkt (NAT/690).

8.3. Forskning og innovation er af central betydning for støtten til Europas globale konkurrenceevne og lederskab inden for avancerede energiteknologier og energieffektivitetsløsninger. Den dedikerede strategi for **fremskyndelse af innovation inden for ren energi** (TEN/619) bør medføre en stærkere prioritering og konkrete foranstaltninger for at sikre, at innovationer med henblik på at udfase kulstofteknologier anvendes mere bredt og markedsføres hurtigere. EØSU er kritisk over for det forhold, at der kun er begrænset henvisning til grundforskning og til, hvad forskning kan bidrage med. Den europæiske plan for strategisk energiteknologi er kort omtalt, men desværre kun fra industriens synspunkt.

8.4. Pakken kommer med tilbagevendende referencer til industri, arbejdspladser og vækst som definitionen på innovation, men innovation er mere end det. Velfærd for mennesker og natur er vigtige aktiver ud over industrirelaterede aspekter.

8.5. EØSU glæder sig over Kommissionens forslag om at oprette et »industriforum for ren energi«, som i en bundstyret proces kunne blive en del af det bredere koncept om dialog med civilsamfundet og andre interessenter. Udvalget understreger betydningen af en afbalanceret støtte til forsknings- og innovationskæden, fra grundforskning over anvendt forskning til nye innovative produkter.

8.6. I betragtning af den enorme opgave, det er at omstille økonomien i de regioner, der i dag i stor udstrækning er baseret på kulindustrien, mener EØSU, at dette emne fortjener meget nøjere overvejelser, end der er i den foreliggende pakke.

8.7. Det er fordi, der er meget store forskelle medlemsstaterne imellem for så vidt angår kapitalomkostninger samt nye investeringer i vedvarende energi og energieffektivitet. EØSU mener, at der er behov for stramme finanspolitiske og institutionelle foranstaltninger for at afslutte eller mindske sådanne diskriminerende betingelser for forbrugere og investorer.

8.8. Sydøsteuropa råder over et enormt potentiale for vedvarende energi og en veluddannet arbejdsstyrke, der hidtil i vid udstrækning har været uudnyttet. EØSU efterlyser en betydelig større støtte til aktører, der forfølger målene for energiunionen i regionen. Dette vil give forbrugere og lokale investorer enorme muligheder for udvikling i overensstemmelse med målene i den foreliggende pakke.

Bruxelles, den 26. april 2017.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til en ny europæisk konsensus om udvikling — Vores verden, vores værdighed, vores fremtid

(COM(2016) 740 final)

(2017/C 246/11)

Ordfører: **Ionuț SIBIAN**Medordfører: **Mihai MANOLIU**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 27.1.2017
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Plenarforsamlingens beslutning	26.4.2017
Kompetence	Sektionen for Eksterne Forbindelser
Vedtaget i sektionen	4.4.2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.4.2017
Plenarforsamling nr.	525
Resultat af afstemningen	166/1/3
(for/imod/hverken for eller imod):	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder Kommissionens forslag til en ny europæisk konsensus om udvikling — Vores verden, vores værdighed, vores fremtid. Det følger de anbefalinger, som EØSU har fremsat i sin udtalelse REX/461 »Dagsordenen for 2030 — En Europæisk Union, der arbejder for bæredygtig udvikling på globalt niveau«, hvor følgende slås fast: »EU-institutionerne og medlemsstaterne skal hurtigst muligt blive enige om det videre forløb på højeste politiske niveau i form af en interinstitutionel aftale mellem Kommissionen, Rådet og Parlamentet med det formål at etablere et solidt grundlag for videre politisk handling. Denne aftale om gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling bør udgøre grundlaget for en overordnet strategi for integration af 2030-dagsordenen med det sigte at gøre EU til en union med bæredygtig udvikling.« I samme udtalelse opfordrer EØSU endvidere Kommissionen til »fuldt og helt [at] integrere og anvende 2030-dagsordenen inden for rammerne af den europæiske konsensus om udvikling«.

1.2. EØSU anerkender den rolle, som den europæiske konsensus om udvikling fra 2006 har spillet for EU's og medlemsstaternes udviklingssamarbejde ⁽¹⁾. Den har først og fremmest skabt merværdi ved at formulere en fælles vision for EU og dets medlemsstater og en ramme for gennemførelse på EU-niveau, som efterfølgende er omsat til en række politikdokumenter, politikker og foranstaltninger på EU- og medlemsstatsniveau. Den nye konsensus forventes fremover at spille en tilsvarende rolle.

1.3. EØSU bifalder, at den europæiske konsensus eksplicit støtter det globale mål om udryddelse af fattigdom med en tilgang til samarbejde og udvikling, der hviler på rettigheder og ligestilling, og at det samtidig inden for rammerne af 2030-dagsordenen sikres, at ingen lades i stikken, uanset opholdssted, etnisk oprindelse, køn, alder, handicap, religion tro eller overbevisning, seksuel orientering, indvandrerstatus eller andre forhold.

1.4. Med henvisning til 2030-dagsordenen og med udryddelse af fattigdom som centralt mål bidrager den europæiske konsensus til udviklingssamarbejdet med den anerkendelse, som det fortjener, og styrker dets synlighed som politikområde af betydning for hele EU. Hvor udviklingspolitikken må betragtes som en af EU's udenrigspolitiske søjler, skal den europæiske konsensus ses som en garanti for, at udviklingen kommer til at foregå på lige vilkår med de af EU's andre indsatsområder, som den bør sidestilles med (sikkerhed, handel, retlige og indre anliggender, osv.).

⁽¹⁾ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene. Assessing the 2005 European Consensus on Development and accompanying the Initiative »Proposal for a new European Consensus on Development«.

1.5. Revisionen af den europæiske konsensus sker på et meget vanskeligt tidspunkt, hvor EU's grundlæggende principper (som er nedfældet i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union) og selve EU's eksistens er under stigende pres. En række forskellige kriser påvirker regeringernes evne og vilje til at afsætte de nødvendige ressourcer til gennemførelse af 2030-dagsordenen. Det er derfor af afgørende vigtighed, at medlemsstaterne og EU institutionerne sætter fuldt fokus på gennemførelse og overholdelse af programmet gennem den europæiske konsensus om udvikling, især med hensyn til de økonomiske konsekvenser.

1.6. Den europæiske konsensus skal søge at definere henholdsvis Kommissionens og medlemsstaternes rolle under hensyntagen til deres specifikke komparative fordele på udviklingsområdet. Dette er endnu vigtigere i den nuværende situation, hvor det må forventes, at de samlede midler, som EU og dets medlemsstater afsætter til udvikling, vil falde efter Brexit og på baggrund af udviklingen i det politiske klima internt i EU. Ifølge en rapport bestilt af Europa-Parlamentets Udviklingsudvalg i 2013 ⁽²⁾ anslås de økonomiske omkostninger ved manglende effektiv koordinering af udviklingsstøtten mellem medlemsstaterne og Europa-Kommissionen til omkring 800 millioner EUR. Beløbet kunne spares årligt på transaktionsomkostningerne, hvis donorerne koncentrerede bistandsindsatsen på færre lande og færre aktiviteter. Det skønnes endvidere, at der ville kunne spares yderligere 8,4 milliarder EUR årligt ved hjælp af bedre modeller for fordeling af midlerne, som omfatter flere lande.

1.7. EU og dets medlemsstater må ikke benytte udviklingsbistanden som middel til at påtvinge deres partnere et samarbejde, der sigter mod at opfylde mål vedrørende økonomisk politik og udenrigspolitik, statens sikkerhed og kontrol af migrationsstrømme. Udviklingssamarbejdet skal fortsat være funderet i den primære målsætning om at udrydde fattigdom og skabe lige muligheder, værdighed for alle og sikkerhed for et bæredygtigt miljø.

1.8. EØSU henleder særligt opmærksomheden på landbrugets rolle i udviklingspolitikken. En styrkelse af grundlaget for lokal fødevarerproduktion, en forbedring af kvindernes stilling i landdistrikterne og dannelse af sammenslutninger og samarbejde mellem landbrugere er vigtige faktorer for bekæmpelsen af fattigdom og indfrielse af målene for bæredygtig udvikling i de fattigste lande i verden.

1.9. Den europæiske konsensus anerkender den rolle, som arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne spiller både med hensyn til at fremme 2030-dagsordenen og bidrage til dens gennemførelse. Ud over sin klare politiske støtte til sikringen af gunstige rammer for dem, så de får mulighed for at udfylde deres rolle, bør EU også anerkende, støtte og beskytte menneskerettighedsorganisationer, organer, der overvåger menneskerettighederne, samt fagforeningerne, der arbejder under vanskelige vilkår. Endvidere bør EU bestræbe sig på at udvikle finansielle mekanismer, der er bedre egnede til at støtte et bredere udsnit af civilsamfundsorganisationerne for dermed at sikre, at også de mange små, lokale organisationer har adgang til EU's programmer. I den sammenhæng har EØSU formuleret en række vigtige anbefalinger i sin udtalelse REX/461 om »Dagsordenen for 2030 — En Europæisk Union, der arbejder for bæredygtig udvikling på globalt niveau«.

1.10. Arbejdsmarkedsdialogen bør anerkendes som et instrument til gennemførelse af udviklingsprogrammet. Arbejdsmarkedsdialog forudsætter befordrende omgivelser og effektive institutionelle rammer. Dette begynder med retten til forsamlingsfrihed og retten kollektive overenskomstforhandlinger. EU bør arbejde sammen med uafhængige arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer (arbejdsmarkedsparterne) om at fremme sunde arbejdsmarkedsrelationer og velfungerende arbejdsforvaltninger.

1.11. Selvom de europæiske trustfonde er mulige brugbare instrumenter, findes der ikke undersøgelser, der tilstrækkeligt belyser, om de giver mulighed for at imødekomme udviklingslandenes behov for ejerskab og tilpasning. Mens halvdelen af medlemsstaterne i EU øger deres officielle udviklingsbistand til den private sektor, er de offentligt finansierede investeringer i erhvervslivet fortsat i udbredt grad ugenomsigtige og uden tilsyn ⁽³⁾. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer bør støttes og bemyndiges til at føre kontrol med de offentlige midler, der afsættes til udvikling, herunder dem, der ydes til den private sektor. De bør reelt inddrages i udarbejdelsen, gennemførelsen, opfølgningen og evalueringen af udviklingsprogrammerne for at sikre, at disse opfylder reelle behov hos så mange mennesker som muligt.

⁽²⁾ *The Cost of Non-Europe in Development Policy: Increasing Coordination between EU Donors* (»Omkostningerne ved EU's fravær i udviklingspolitikken: øget koordinering mellem donorlandene i EU«), Europa-Parlamentet (2013).

⁽³⁾ AidWatch-rapporten, Concord (2016).

1.12. Jobskabelse er en vigtig udfordring i udviklingslandene, og den private sektor er selvskreven til at spille en vigtig rolle. EØSU's udtalelse REX/386 om »Den private sektors inddragelse i udviklingsrammen for perioden efter 2015« understreger, at erhvervs klimaet spiller en central rolle i den globale fattigdomsbekæmpelse, eftersom den private sektor »skaber beskæftigelse, producerer varer og tjenesteydelser, genererer indtægter og fortjenester og via betaling af skatter og afgifter bidrager til at finansiere samfundsmæssige behov«. Jobskabelse må dog ikke være et mål i sig selv, med mindre den foregår under overholdelse af arbejdsmarkeds- og miljøregler og anstændige arbejdsvilkår, navnlig for kvinder og unge, i overensstemmelse med Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO's) program for anstændigt arbejde, ILO's arbejdsstandarder og andre internationale dokumenter (for eksempel FN's vejledende principper om erhvervs livet og menneskerettigheder samt OECD's retningslinjer for multinationale selskaber).

1.13. EØSU er af den opfattelse, at fundamentet for integration og dens varige karakter er anstændige og stabile job (navnlig for kvinder og unge), som skaber tilstrækkelig indtjening og bæredygtige værdikæder for en hel række styrkede offentlige tjenester. Der er behov for at fremme nye produktions- og forbrugsmodeller inden for rammerne af den cirkulære økonomi. De sårbare grupper vil være bedre beskyttede og have adgang til finansielle tjenester, og en anstændig, retfærdig og bæredygtig erhvervssektor kan udvikle nye økonomiske modeller (sociale virksomheder leverer lokale tjenesteydelser) og nye tilpas regulerede SMV'er.

2. Baggrund

2.1. Udviklingspolitikken er som fastlagt i artikel 21, stk. 2, litra d), i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) et vigtigt element i EU's optræden udadtil, der går ud på »at fremme en bæredygtig udvikling i økonomisk, social og miljømæssig henseende i udviklingslandene med det hovedformål at udrydde fattigdommen« også i henhold til artikel 208 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

2.2. Forslaget til en ny europæisk konsensus om udvikling har til formål at danne ramme om en fælles tilgang til udviklingspolitikken for både EU og dets medlemsstater.

2.3. Samtidig sender den europæiske konsensus et stærkt signal til resten af verden og understreger, at EU fortsat ønsker at fremstå som troværdig, engageret og ansvarlig i det globale samarbejde og foregå med et godt eksempel. Den fastlægger EU's principper og prioriteter vedrørende verdens store problemer og redskaberne til at opfylde EU's engagement inden for rammerne af 2030-dagsordenen og Parisaftalen.

2.4. EØSU hilser revisionen af den europæiske konsensus om udvikling velkommen, da den er ekstremt vigtig i den aktuelle kontekst og sigter mod både at orientere EU's og medlemsstaternes indsats mod gennemførelsen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og bidrage til realiseringen af prioriteterne for EU's optræden udadtil, som er fastlagt i den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik.

2.5. Den fortsatte økonomiske krise, Brexit, de ændrede politiske forhold i USA, den stigende uro mod øst, konflikten i Syrien og den humanitære konsekvenser, populismens og fremmedhadets fremmarch i medlemsstaterne og klimaændringernes økonomiske konsekvenser skaber tilsammen den største udfordring, som EU har stået over for i et halvt århundrede.

2.6. Som understreget i den nye globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik med titlen »Fælles vision, fælles handling: Et stærkere Europa« (2016) har den nye kontekst, både internt i EU og globalt, medført øget ustabilitet og usikkerhed. Derfor må EU, stillet over for øgede eksistentielle trusler, stå stærkere og mere samlet end nogensinde før.

2.7. EU har kollektivt forpligtet sig til at yde 0,7 % af bruttonationalindkomsten (BNI) i officiel udviklingsbistand (ODA) inden for 2030-dagsordenens tidsramme. Hvis man ønsker at opfylde ambitionerne i den europæiske konsensus, skal EU og dets medlemsstater opfylde målsætningerne for udviklingsbistand. På baggrund af den politiske kontekst i Europa hersker der i øjeblikket alvorlig tvivl om de siddende og fremtidige regeringers vilje til at opretholde det økonomiske støtteniveau. Den politiske udvikling i medlemsstaterne og presset fra de populistiske politiske bevægelser for at tilsidesætte den globale solidaritet og nedbringe udgifterne til den officielle udviklingsbistand kan bringe de nationale regeringers tilsagn til udviklingssamarbejdet i fare.

2.8. Det Forenede Kongerige har været den største bidrager til EU's udviklingsbistand (med over 14 milliarder euro i 2015), og Brexit vil få direkte indflydelse på EU's position og kapacitet på dette politiske område, da der vil være færre midler til rådighed end forventet til gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling. Det skønnes, at ud over den ikke-finansielle kapacitet vil Brexit bevirke, at EU mister omkring 15 % af sit budget til udviklingsbistand. Det er særdeles vigtigt, at EU's medlemsstater fortsat er solidariske og opfylder deres målsætninger for udviklingsbistand.

2.9. EU bør sikre, at den officielle udviklingsbistand fortsat rettes mod bekæmpelse af fattigdom i udviklingslandene, kontrollere, at midlerne anvendes på en effektiv måde og er til reel fordel for disse lande samt sikre en udviklingsvenlig politikkoherens. Rapporten »AidWatch 2016« fra sammenslutningen af europæiske NGO'er, Concord, viser, at 17 % af bistanden fra EU allerede i 2015 ikke længere afspejlede en reel overførsel af ressourcer til udviklingslandene, da det har drejet sig om midler afsat internt i donorlandene til flygtninge, studerende, nedbringelse af gæld samt betalinger i tilknytning til bistand og renter. Nogle af medlemsstaterne i EU har hævet det indberettede bistandsbeløb næsten udelukkende i form af beløb afsat til flygtninge i medlemsstaterne, som dermed bliver de primære modtagere af disse midler.

2.10. Fordi det ligger i EU's DNA og i de årsager, der lå til grund for Unionens oprettelse, er EU kaldet til at fremme og forsvare multilateralisme, en regelbaseret verdensorden, fred i verden og menneskerettigheder. Med tiden har EU udviklet sig til en global partner, der er uundværlig, ansvarlig og funderet på et særligt værdisæt, og som søger at løse de dybereliggende årsager til konflikter og fattigdom, respekterer menneskerettighederne, går foran som et godt eksempel og bruger sin indflydelse til at skabe positive forandringer i verden.

2.11. EU's og medlemsstaternes engagement som en vigtig global aktør inden for udviklingssamarbejde er blevet en fasttømret del af EU's identitet og image udadtil.

2.12. EU er verdens mest åbne marked, som tilbyder betydelige toldreduktioner til udviklingslande, der undertegner og indfører de primære internationale konventioner om menneskerettigheder og retten til arbejde, miljø og god forvaltning.

2.13. Ud over de finansielle strømme er EU en uundværlig politisk partner for udviklingslandene og bidrager til at fremme en positiv politisk og social udvikling og hjælpe landene til at deltage ligeligt og fuldt ud i de globale politiske og økonomiske processer.

2.14. EU har spillet en vigtig rolle i formuleringen og gennemførelsen af årtusindudviklingsmålene (2005-2015) og været en vigtig drivkraft bag vedtagelsen af mål for bæredygtig udvikling (SDG) (2016-2030) ved på afgørende vis at bidrage til indarbejdelsen af europæiske værdier såsom menneskerettigheder, demokrati, retsstatsprincipperne og social retfærdighed i det nye globale udviklingsprogram.

2.15. EU er en førende global aktør, der baner vejen inden for den globale klimaindsats, og EU har i afgørende omfang medvirket til etableringen af en bred koalition af udviklede lande og udviklingslande, der har muliggjort vedtagelsen af Parisaftalen i december 2015. EU har forpligtet sig til at afsætte 20 % af sit budget til klimaindsatsen, både i form af afbødning og tilpasning, for at støtte Parisaftalen.

2.16. EU's Eurobarometer-undersøgelse om samarbejde og international udvikling, der blev lanceret i februar 2016, viser, at knap ni ud af ti borgere i Europa går ind for at yde udviklingsbistand (89 %, dvs. en stigning på 4 procentpoint siden 2014). I de nye medlemsstater har tallene tendens til at ligge lidt lavere end i de ældre medlemsstater. Tallene viser en stigning i andelen af borgere, der mener, at kampen mod fattigdom i udviklingslandene bør være en af de vigtigste prioriteter for EU (en stigning på fem procentpoint, til 69 %) og for de nationale regeringer (en stigning på fem procentpoint, til 50 %). Næsten syv ud af ti har svaret, at de går ind for en styrkelse af udviklingsbistanden fra EU (68 %), og tallet ligger højere end for de foregående år. Næsten tre fjerdedele af deltagerne i undersøgelsen angav, at de var enige i, at udviklingsbistanden er et effektivt middel til bekæmpelse af irregulær migration (73 %), og 80 % af europæerne mener, at udviklingsbistandene er i EU's egen interesse. 52 % mener, at EU bør holde sit løfte om at øge bistanden til udviklingslandene.

3. Bemærkninger

3.1. Integration er det primære fundament for 2030-dagsordenen for udvikling, der skal være en aktionsramme med det formål at få udarbejdet overordnede nationale strategier for bæredygtig udvikling, der på en afbalanceret måde har indarbejdet den økonomiske, sociale og miljømæssige dimension for at skabe positiv effekt på de tilhørende områder og samtidig tage højde for de tværgående faktorer såsom ligestilling mellem kønnene, unge, mobilitet, migration, investeringer og bæredygtig energi. Prioriteterne for 2030-dagsordenen er centreret om følgende prioriteter: mennesker, kloden, velstand, fred og partnerskab.

3.2. Selvom antallet af personer, der lever i ekstrem fattigdom, er faldet til under halvdelen fra 1990 til 2015, lever over 800 millioner mennesker stadig for under 1,25 USD pr. dag, og 80 % af dem bor i Afrika syd for Sahara eller i Sydasiens. Den europæiske konsensus fremhæver nødvendigheden af at udrydde fattigdom i lande, der er meget fattige, skrøbelige eller konfliktramte, og at øge deres modstandskraft, navnlig for de sårbare befolkninger, der står over for voldsomme miljømæssige og økonomiske situationer, naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer og globale trusler mod deres sundhed.

3.3. Frem til 2030 vil de fattige befolkninger være koncentreret i lande, der er ustabile og udsat for konflikter, som skaber større fattigdom. På den baggrund er forskellige tilgange nødvendige for at hjælpe de fattige befolkninger. Til trods for, at et stigende antal mennesker kommer ud af ekstrem fattigdom, øges uligheden mellem landene og internt i landene. Ud over fattigdom, konflikter og klimaforandringer er ulighed blevet den vigtigste kilde til ustabilitet i størstedelen af verden.

3.4. En række vigtige faktorer er centrale for udviklingspolitikken, nemlig problemer vedrørende diskrimination og ulighed, viljen til, at ingen må lades i stikken, samt fokus på udryddelse af fattigdom, og de danner alle sammen grundlaget for en bæredygtig udvikling. Ligeledes prioriteres det at højne den menneskelige værdighed gennem udryddelse af sult, adgang til uddannelse for alle, sygesikringssystemer, anstændigt arbejde til alle, overgang fra uformel til formel økonomi, tilstrækkelig og passende social beskyttelse og et miljø i balance. Målsætningerne kan gennemføres gennem en forvaltning baseret på konsoliderede politikker, der fungerer på det nationale niveau, og et fundament, der sikrer beskyttelse af sårbare personer.

3.5. Den langsigtede fælles indsats vil skabe fordele for befolkninger i kronisk fattigdom, og en økonomisk vækst og vil nedbringe ulighederne og omdanne muligheder til resultater. De konkrete økonomiske resultater bør ledsages af en politik for omfordeling af de offentlige udgifter, så man øger adgangen til offentlige tjenester af høj kvalitet, navnlig uddannelse, sundhedsydelser og sanitetssystemer.

3.6. Endvidere vil det med en sådan politik være muligt at skabe effektive, bæredygtige og retfærdige socialsikringsydelser, som er knyttet til indtægtsskabende erhvervsarbejde på grundlag af en beskæftigelsesbaseret solidaritet. Der kunne også som en grundlæggende ydelse, der er nødvendig for at skabe større resiliens, indføres en garanteret mindsteindkomst (et nyt instrument) for at undgå tilbagevenden til ekstrem fattigdom. De sociale strukturer skal styrkes på mellemlangt og langt sigt.

3.7. Selvom det ikke nævnes eksplicit i den europæiske konsensus, forudsættes det, at forpligtelserne i henhold til EU's dagsorden for forandring med hensyn til fortsat støtte til social integration og menneskelig udvikling, svarende til mindst 20 % af EU's bistand, bliver opretholdt.

3.8. Et grundlæggende element er beskyttelse og håndhævelse af kvinders og unge pigers rettigheder, herunder seksuel og reproduktiv sundhed og dertil knyttede rettigheder, som er en vigtig faktor for menneskelig udvikling. Samtidig er det vigtigt at styrke de sårbare befolkningers modstandskraft over for økonomiske og miljømæssige chok, navnlig naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer. Det er nødvendigt at etablere et humanitært hjælpesystem, der er sammenhængende og integreret, for at hjælpe fordrevne personer (med særligt fokus på mindreamte og andre sårbare personer) og give bedre adgang til uddannelse og kvalitetsarbejde.

3.9. For at bevare sin livskraft har mennesker behov for adgang til tilstrækkelige og varierede, nærende og sikre fødevarer, som alle har råd til. Det er helt afgørende at støtte de fattige samfund for at forbedre deres adgang til land, vand, herunder drikkevand, og sanitetssystemer samt til egne, stabile energikilder til en korrekt og retfærdig pris og med mindst mulig indvirkning på miljøet. En sådan garanti vil gøre det muligt at nedbringe fejlernæring, underernæring og forsinket vækst og fremme børns myndiggørelse såvel som deres mentale sundhed. Ligeledes vil adgangen til bedre tjenester (teknologisk fremskridt og digital innovation) åbne mulighed for at øge livskvaliteten blandt hastigt stigende befolkninger i landområder og i byer ved at bidrage til bedre sundhed, større velstand og borgernes værdighed samt opfylde deres behov.

3.10. Resiliens og bæredygtighed er vigtige elementer, som er absolut nødvendige for at udvikle levedygtige løsninger i den aktuelle globale situation, som er kompleks, dynamisk og uforudsigelig. Sårbarhed forstærker de alvorlige konsekvenser af fattigdom, og den ekstreme skrøbelighed, der følger af gentagne strukturelle kriser, skaber løbende nye humanitære nødsituationer og hindrer udviklingen i visse samfund. De fortsatte konflikter kræver flere ressourcer, end der er til rådighed, hindrer indførelse af grundlæggende menneskerettigheder og bevirker et stigende antal flygtninge og internt fordrevne personer. Fremskridtene bremses af tilbagevendende problemer med folkesundheden.

3.11. Adgangen til prisoverkommelige og bæredygtige energikilder (produktion af energi fra vedvarende energikilder, bekæmpelse af energifattigdom) er fortsat begrænset og udgør en hindring for økonomisk vækst og en passende og effektiv industrialisering, der er tilpasset til forholdene og til de lokale behov og muligheder (under hensyntagen til miljøbeskyttelsen). Adgangen til naturressourcer er begrænset, da ikke-bæredygtig udnyttelse bevirker, at ressourcerne udtømmes.

3.12. Et bæredygtigt landbrug, velfungerende fødevarer-systemer og et bæredygtigt fiskeri kan generere produkter, som effektivt kan opfylde befolkningernes behov med en eksponentiel vækst, mens presset på miljøet er lavt. Vandbelastning og (ikke bæredygtig) efterspørgsel efter vand indvirker på klimaforandringerne.

3.13. Den europæiske konsensus skal sætte særligt fokus på den demografiske fordel, som de unge i udviklingslandene repræsenterer, ved at udnytte det fulde potentiale i de 1,3 milliarder mennesker, der skal være drivkraften bag en inkluderende vækst og en bæredygtig udvikling, skabe ny kvalitetsbeskæftigelse og styrke de unges indflydelse og deres deltagelse i økonomien, i samfundet og i beslutningstagningen og varetagelsen af offentlige anliggender på lokalt niveau.

3.14. Det er nødvendigt at igangsætte en omlægning til cirkulær økonomi for at sikre en effektiv udnyttelse af de ressourcer, der er til rådighed, og støtte den omfattende proces frem mod en passende og bæredygtig udvikling. Der er en reel mulighed for, at de nye aktører i den private sektor kan foreslå partnerskaber og innovative løsninger samt effektive, levedygtige og etiske finansieringsmekanismer, der kan blive modeller for fremskridt. Samarbejde samt informations- og kommunikationsteknologi (resiliente og effektive infrastrukturnet) er nøglen til succes, forudsat at ressourcer og investeringer styres ind mod opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling for at opnå resultater i indsatsen mod de globale udfordringer.

3.15. Udryddelse af fattigdom og bæredygtig udvikling kræver miljømæssig bæredygtighed og et stabilt klima, som udgør en mulighed for sårbare grupper i samfundet. Destabiliserede økonomiske processer kan være en trussel mod fred og stabilitet og skabe store migrationsstrømme. Miljøhensynet skal indarbejdes i de forebyggende aktioner, og især bør anvendelsen af princippet om »forureneren betaler« øges. En ansvarlig privat sektor kan spille en afgørende rolle med hensyn til at fremme en effektiv ressourceanvendelse, et bæredygtigt forbrug og en bæredygtig produktion, så sammenhængen mellem økonomisk vækst og øget miljøbelastning bortfalder med overgangen til en cirkulær økonomi.

3.16. Den private sektors rolle i gennemførelsen af 2030-dagsordenen bør vurderes ud fra dens evne til at bidrage til opfyldelsen af udviklingsmålene i modtagerlandene og bygge på principperne i det globale partnerskab for effektivt udviklingssamarbejde. Nye finansieringsinstrumenter, der inddrager private aktører, kan være effektive redskaber til at fremme økonomisk udvikling, beskæftigelse og offentlige indtægter, men det er vigtigt, at disse instrumenter bliver underlagt de samme krav til gennemsigtighed og evaluering som de offentlige finansieringsinstrumenter. EU og dets medlemsstater bør finansiere gennemsigtige og uafhængige evalueringer, der giver de deltagende parter, også på lokalt plan, mulighed for at bedømme forholdet mellem omkostningseffektivitet og effekt af den private og kommercielle sektors finansiering af udviklingssamarbejde. EU og dets medlemsstater bør enes om en sammenhængende beskrivelse af den private sektors rolle for udvikling for at sikre, at ingen trængende regioner eller lande lades i stikken. Innovative udviklingsfinansieringsmekanismer såsom offentlig-private partnerskaber bør evalueres på grundlag af principper om effektivitet i udviklingsarbejdet og omkostningseffektivitet for at forhindre bunden bistand og sikre lovgivningsmæssige rammer, som gør det muligt for regeringer at tilrettelægge de offentlige tjenester.

3.17. EU bør fremme virkningsfulde internationale instrumenter inden for den ansvarlige økonomi for derigennem at tilskynde til ansvarlig forretningspraksis og ansvarlige forsyningskæder. Med stigende interesse for den private sektor som udviklingsaktør bør eksisterende instrumenter for ansvarlig forretningspraksis tillægges større betydning. Tilslutning til og gennemførelse af internationalt anerkendte retningslinjer og principper vedrørende forretningsadfærd og deres instrumenter vedrørende ansvarlighed bør blive centrale betingelser for tildeling af støtte til den private sektor i forbindelse med udviklingssamarbejde. Kun ved overholdelse bør man kunne komme i betragtning, og et passende overvågningssystem bør føre til en revurdering af finansiell støtte i tilfælde af overtrædelser.

3.18. Der er behov for en stærk støtte til ansvarlig handelspraksis, integrering af menneskerettighederne og arbejdsretten samt anstændige arbejdsvilkår (i overensstemmelse med Den Internationale Arbejdsorganisations konvention og andre internationalt anerkendte retningslinjer og principper vedrørende forretningsadfærd), virksomhedernes sociale ansvar (for så vidt angår arbejdsstandarder og anstændige arbejdsvilkår), finansiel integritet, bekæmpelse af korruption og miljøstandarder. Herigennem undgås misbrug og korruption, og overgangen fra en uformel til en formel økonomi støttes.

3.19. EØSU vurderer, at lige adgang til livslang uddannelse af høj kvalitet, så alle borgere erhverver færdigheder og kompetencer, er en grundlæggende forudsætning for en bæredygtig udvikling. Et bedre liv med større værdighed og deltagelse i forhold til den enkeltes evner vil skabe en mere ansvarlig voksen befolkning og fremme overholdelse af rettighederne i et retfærdigt samfund grundlagt på social velfærd og økonomisk velstand.

3.20. En anden væsentlig faktor for en bæredygtig udvikling er udformning, etablering, idriftsættelse og udnyttelse af effektive infrastrukturer i byerne, herunder bæredygtige, sammenhængende og sikre transportnet og andre former for resilient infrastruktur. Byerne skal udvikles til vækst- og innovationscentre, der fremmer inklusion, og de omgivende landområder skal sikres anstændige basale tjenester. Disse målsætninger supplerer rammerne for arealforvaltning og -planlægning, afbalanceret styring af finansmarkederne og mobilitet i byerne.

3.21. Ulighed, overtrædelse af retsstatsprincipperne, eksklusion og krænkelse af menneskerettighederne og menneskers behov er de primære årsager til fattigdom, sårbarhed og konflikter, som udløser tvangsfordrivelse af befolkningen. En demokratisk forvaltning giver sikkerhed for opretholdelse af borgerrettigheder samt politiske, økonomiske, sociale og kulturelle (kulturel mangfoldighed) såvel som religiøse rettigheder. Politisk dialog giver mulighed for at handle, og reformer af retsvæsenet, adgang til domstolene for alle og et uafhængigt, åbent, ansvarligt og effektivt retsvæsen kan lette byrden på de socialt sårbare grupper. Det er nødvendigt at forankre retsstatsprincipperne, bekæmpe vold og kriminalitet i byerne, maksimere befolkningens sikkerhed og styrke statens kapacitet, ansvarlighed, gennemsigtighed samt forebyggelse af konflikter. Det vil skabe tillid mellem regeringen og befolkningen.

3.22. En bæredygtig udvikling kræver samfund, der fremmer integrationen af de demokratiske institutioner og understøtter universelle værdier, herunder god forvaltning på alle niveauer, retsstaten, gennemsigtige beslutningsprocesser, indsats til bekæmpelse af korruption, menneskerettigheder, et frit, retfærdigt og åbent samfund og et gennemsigtigt civilsamfund, der kan sikre integration og modstandsdygtighed over for interne og eksterne chok.

3.23. I lyset af EU's kommende strategi for internationale kulturelle forbindelser (JOIN 2016/29 og udtalelse REX/480, der er under udarbejdelse) understreger EØSU den betydning, kulturen bør tillægges som den fjerde søjle i udviklingsdagsordenen, og opfordrer til at medtage kulturområdet i prioriteterne for den nye europæiske konsensus om udvikling.

3.24. I sin udtalelse SOC/268 af 2007 om »Udviklingsfremmende EU-politik for indvandring og samarbejde« bemærker EØSU, at »Migration er en fordel for både oprindelses- og værtslande«. Det skal dog understreges, at en dårlig styring af migrationen kan føre til fornægtelse af menneskerettighederne og adgangen til uddannelse og sundhed. Migranterne risikerer at blive ofre for menneskehandel og tvangsarbejde. Det er tvingende nødvendigt at reagere og træffe hurtige og strenge foranstaltninger, både i oprindelses- og transitlande samt i de endelige bestemmelseslande. Det er nødvendigt at sikre en systematisk, struktureret koordinering med udnyttelse af synergierne for at maksimere de positive afsmittende virkninger og begrænse den illegale migration. Den koordinerede tilgang skal også omfatte den humanitære bistand. Løsningen er en bæredygtig udviklingspolitik med en løbende indsats i migranternes oprindelseslande. Politisk dialog er et led i EU's udenrigspolitik og et redskab til at begrænse migrationsstrømmene.

3.25. Ifølge Eurobarometer-undersøgelsen om internationalt samarbejde og udvikling, der blev lanceret i februar 2016, har over en tredjedel (36 %) af borgerne i EU i det mindste hørt om målene for bæredygtig udvikling, hvor dog kun en ud af ti (10 %) ved, hvad de indebærer. De nordlige og centrale regioner har den største andel af borgere, der har hørt om målene for bæredygtig udvikling eller læst information herom. Det er tydeligt, at EU må yde en større indsats for at informere og uddanne EU-borgerne vedrørende udviklingssamarbejdet, særligt i EU's sydlige og østlige medlemsstater. EØSU har ligeledes formuleret denne anbefaling i sin udtalelse REX/461 med titlen »Dagsordenen for 2030 — En Europæisk Union, der arbejder for bæredygtig udvikling på globalt niveau«: »Kommissionen bør tilrettelægge og gennemføre oplysningsaktiviteter og -kampagner med henblik på at gøre 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling til en europæisk dagsorden. Kommissionen bør med jævne mellemrum foretage Eurobarometer-undersøgelser for at vurdere EU-borgernes kendskab til og forståelse af målene for bæredygtig udvikling. Civilsamfundsorganisationerne har en nøglerolle at spille i denne sammenhæng.«

3.26. EU har kapacitet til at indtage en førende position i gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling og er i stand til at påtage sig denne rolle i kraft af sin solidaritet, socialpolitik og økonomiske og handelsmæssige partnerskaber med alle de berørte aktører, der deler de samme værdier. EU's omfattende diplomatiske netværk sikrer sammenhæng og konsekvens i indsatsen og styrker troværdigheden og legitimiteten samt den merværdi og positive effekt, som EU kan skabe. EU's rige erfaringer, differentierede tilgange, merværdi samt enhed i mangfoldigheden er kendetegnende for EU's optræden udadtil og udgør en konkurrencemæssig fordel for EU.

Bruxelles, den 26. april 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA